

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

30/2017. (XI. 14.) AB határozat	a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 1. § (4a) bekezdésének b) pontja, illetve az 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	1728
3292/2017. (XI. 20.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1754
3293/2017. (XI. 20.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1762
3294/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1769
3295/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1773
3296/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1777
3297/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1782
3298/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1784
3299/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1787
3300/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1790
3301/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1796
3302/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1799
3303/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1803
3304/2017. (XI. 20.) AB végzés	alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről	1806

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 30/2017. (XI. 14.) AB HATÁROZATA

a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 1. § (4a) bekezdésének *b*) pontja, illetve az 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Balsai István*, *dr. Dienes-Oehm Egon*, *dr. Pokol Béla*, *dr. Salamon László*, *dr. Szívós Mária* és *dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 1. § (4a) bekezdésének *b*) pontja, valamint 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdése alaptörvény-ellenes, ezért azokat megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény 1. § (4c)–(4e) bekezdéseinek, valamint 2. § (5) bekezdés *g*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.
3. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az alapvető jogok biztosja az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 24. § (2) bekezdése alapján indítványt terjesztett elő a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 33. § (7) bekezdése, 38. § (9) bekezdése, valamint 132. § (4) bekezdés *a*) és *e*) pontjai, továbbá a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: Kftv.) 1. § (4a) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja, 1. § (4a)–(4g) bekezdései, 2. § (5) bekezdés *g*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alapvető jogok biztosja előzményként hivatkozott a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésével összefüggésben készített (AJB-4162/2012. és AJB-3025/2012. számú) jelentéseiben a vizsgálatok alapján megfogalmazott alkotmányos aggályaira, amelyek orvoslására – a törvényi szabályozás módosítása hiányában – nem került sor. Az indítványozó nézete szerint – egy civil szervezet kezdeményezése alapján – szintén alaptörvény-ellenes a Szocvtv. 38. § (9) bekezdése a jogállami követelmények, valamint a magánszférához való jog szempontjából. Ezért az indítványozó az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 34. §-a alapján az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezte.

- [3] 1. Az indítványozó kifejtette, hogy az indítvány benyújtásakor hatályos Szocvtv. 33. § (7) bekezdése alapján a települési önkormányzat rendeletében az aktív korúak ellátására való jogosultság egyéb feltételeként előírhatja, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse. A lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében a kérelmező vagy jogosult által életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje, a kerítéssel kívül határos terület, járda tisztán tartása, az ingatlan állagának és rendeltetészerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosítására irányuló kötelezettség írható elő. A törvényi felhatalmazás alapján a rendeletben megállapított feltételek teljesítésére a kérelmezőt, illetve a jogosultat megfelelő, de legalább ötnapos határidő tűzésével a jegyzőnek – az elvégzendő tevékenységek konkrét megjelölésével – fel kell szólítania.
- [4] A Szocvtv. 38. § (9) bekezdése a normatív lakásfenntartási támogatás kapcsán rögzít azonos tartalmú felhatalmazást, mely szerint a települési önkormányzat rendeletében a normatív lakásfenntartási támogatásra való jogosultság egyéb feltételeként előírhatja, hogy a kérelem benyújtója, illetve az ellátás jogosultja a lakókörnyezete rendezettségének biztosítására vonatkozó, a rendeletében megállapított feltételeket teljesítse. A lakókörnyezet rendezettségének biztosítása körében a kérelmező vagy jogosult által életvitelszerűen lakott lakás vagy ház és annak udvara, kertje, a kerítéssel kívül határos terület, járda tisztán tartása, az ingatlan állagának és rendeltetészerű használhatóságának, valamint higiénikus állapotának biztosítására irányuló kötelezettség írható elő. A rendeletben megállapított feltételek teljesítésére a kérelmezőt, illetve a jogosultat megfelelő, de legalább ötnapos határidő tűzésével a jegyzőnek – az elvégzendő tevékenységek pontos megjelölésével – fel kell szólítania. Ha a kérelmező vagy a jogosult ennek nem tesz eleget, a kérelmet el kell utasítani, vagy a megállapított támogatást meg kell szüntetni. A Szocvtv. 132. § (4) bekezdés a) és e) pontjai mindezekkel összhangban felhatalmazást adnak a települési önkormányzatoknak a lakókörnyezet rendezettségének biztosítására vonatkozó részletes szabályok önkormányzati rendeletben történő megalkotására.
- [5] Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének értelmezésével összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság több határozatára [6/1999. (IV. 21.) AB határozat, 38/2012. (XI. 14.) AB határozat], amelyek rámutattak, hogy a jogbiztonság követelménye alapján, amennyiben a törvény valamely alkotmányos, illetve törvényben szabályozott jog korlátozására ad jogalkotási felhatalmazást valamely közigazgatási szervnek, ez esetben a törvénynek meg kell határoznia a jogalkotási hatáskör terjedelmét, illetve annak korlátait.
- [6] Az alapjogi biztos álláspontja szerint a Szocvtv. 33. § (7) bekezdése, továbbá a Szocvtv. 38. § (9) bekezdése egyrészt a jogállamiság elvét és az abból levezethető jogbiztonság követelményét sérti. Nézete szerint a kifogásolt, rendeletalkotási felhatalmazást adó rendelkezések általános, túlságosan széles körű és bizonytalan megfogalmazása, továbbá ezen felhatalmazás egyes elemei (mint pl. a „higiénikus állapot”) egy bizonytalan követelményrendszert állítottak fel. Ezen felhatalmazások lehetőséget adnak arra, hogy a rájuk alapított önkormányzati rendeletek parttalanul tág körben részletezhessék a rászorulóknak számára a lakókörnyezet rendezettségére vonatkozó feladatokat. Álláspontja szerint összességükben, együttes előírásukkal már olyan mértékben szubjektívizálják az önkormányzati rendeletalkotást, amelyek sértik a jogbiztonság követelményét.
- [7] Az alapvető jogok biztosa érvelésében kitért arra, hogy az aktív korúak ellátásának nyújtását az állam szociális biztonságához kapcsolódó feladata körében látja el. Ugyanakkor az ellátás nyújtása feltételeként külön előírt lakókörnyezet rendben tartásának követelményében az egészségvédelemmel és a környezetvédelemmel kapcsolatos jogalkotói kötelezettségek jelennek meg. Ez utóbbi célok érvényesítését más ágazati jogszabályok is szabályozzák, és a bennük foglalt kötelezettségek elmulasztását számos esetben szankcionálják.
- [8] 2. Az indítványozó nézete szerint a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésébe, valamint 132. § (4) bekezdés a) pontjába foglalt felhatalmazás – a fentiekén túl – kellő indok nélkül, szükségtelen és aránytalan módon korlátozza a szociális biztonsághoz való jogot. Az alapvető jogok biztosa a szociális biztonsághoz való jog tartalmának részletes elemzését [utalva a 32/1998. (VI. 25.) AB határozatban, a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban, a 1169/B/2009. AB határozatban, továbbá a 40/2012. (XII. 6.) AB határozatban foglaltakra] követően kifejtette, hogy az említett gyakorlat értelmében a szociális transferek – így az aktív korúak ellátása, illetve a lakásfenntartási támogatás – megállapításának és folyósításának teljesíthető, a szociális szempontrendszerhez illeszkedő feltételekhez kötése önmagában nem vet fel alkotmányossági aggályokat. Az alapjogi biztos nézete szerint az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdésében foglaltak – az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog és a XV. cikk (2) bekezdésében rögzített egyenlő bánásmód tartalmával összhangban – úgy értelmezhetők, hogy a szociális intézkedésekben részesülő rászorulóknak a társadalmi szolidaritás ellentételezésül „vizontszolidaritási kötele-

zettséget” fogalmaz meg, mely keretében a közösség számára hasznos tevékenységet kell végezniük. Ugyanakkor – álláspontja szerint – ezt a speciális viszontkötelezettséget nem lehet kiterjesztően értelmezni, így annak keretében tetszőleges feltételt meghatározni. Továbbá nem írható elő olyan feltétel, amely az érintett személy más alapvető jogait korlátozza, vagy az egyenlő méltóságot sérti. Ezért alkotmányosan nem fogadható el olyan megközelítés, amely a rászorulóknak számára a fentiekben túlmutató egyéni „érdemességre” alapítja a szociális támogatás folyósítását. Mindezekre tekintettel az alapjogi biztos álláspontja szerint az aktív korúak ellátása tekintetében a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésének a lakókörnyezet rendben tartására vonatkozó előírása nem minősül az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése szerinti előírható feltételnek.

- [9] Az indítványozó hivatkozott az 5/2013. (II. 22.) OVB határozatban foglaltakra (amely megállapította, hogy az Alaptörvényben meghatározott szociális biztonsághoz való jog sérülne, amennyiben a jogosult személy a szociális szempontrendszerrel független körülmény miatt esne el a támogatástól); egyben kifejtette, hogy a szociális szempontrendszerhez tartozó körülmények közé tartozhat például az önkormányzattal, a munkaügyi hatósággal való együttműködési kötelezettség teljesítése, alkotmányos feltétel lehet a felajánlott munkalehetőség elfogadása a szociális jog funkciójából adódóan. Azonban a tág értelemben vett lakókörnyezet „rendezettségének” előírása és ellenőrzése nem minősül a szociális szempontrendszerhez, azaz a rászorultsághoz kapcsolódó körülménynek.
- [10] Az alapjogi biztos ismertette az aktív korúak ellátásának főbb jellemzőit, és megállapította, hogy az aktív korúak ellátása olyan alapvető eleme a rászorultak támogatásának, amelynek indokolatlan további feltételekhez kötése esetén a 37/2011. (V. 10.) AB határozatban megjelölt funkció nem helyettesíthető más ellátással. Álláspontja szerint a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésében rögzített feltétel megállapítására vonatkozó felhatalmazás kellő indok nélkül, szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a szociális biztonsághoz való jogot, továbbá az emberi méltósághoz való jogból következő megélhetési minimumhoz való jogot. Nézete szerint a jogkorlátozás arányosságát nem biztosítja, hogy az ellátás megvonását jegyzői felszólításnak kell megelőznie, ugyanis aránytalanul tartja, hogy az rövid határidő tűzésével történik, másrészt a rászorulóknak a szociális támogatás folyósításával össze nem függő kötelezettséget kell teljesítenie. Hangsúlyozta továbbá, hogy a rászorulóktól nem várható el a lakókörnyezet nem kellően meghatározható tartalmú „rendben tartása”, mivel arra anyagi körülményeik folytán nem, vagy csak aránytalan nehézségek árán képesek.
- [11] 3. Az indítványozó a Szocvtv. 33. § (7) bekezdése, a 38. § (9) bekezdése, valamint a 132. § (4) bekezdés e) pontjának az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott magánélethez (magán- és családi élet, otthon tiszteltetésben tartásához) való joga sérelmét is állította. A kifogásolt rendelkezések – az indítványozói érvelés szerint – kellő alkotmányos indok nélkül, szükségtelenül és aránytalanul korlátozzák a szociális támogatásra jogosult rászoruló személyek magánszférájához és magánélethez való jogát. Azok ugyanis lehetőséget teremtenek az önkormányzatoknak arra, hogy az ellátást kérelmezők életmódját, életvezetését (belső) magánszférájukban ellenőrizzék, és a szociális támogatásra való jogosultság szempontjából irreleváns szenzitív adatokat gyűjtsenek, ami az alapjogi biztos nézete szerint az ellátást kérelmező, illetve az arra jogosult emberi méltósághoz való jogának súlyos sérelmét eredményezi.
- [12] 4. Az alapjogi biztos a Kftv. 1. § (4a)–(4g) bekezdéseit, továbbá a 2. § (5) bekezdés g) pontját szintén az Alaptörvény több rendelkezésébe ütközőnek vélte. A Kftv. 1. § (4a)–(4g) bekezdésének rendelkezései a közfoglalkoztatásból való kizárás anyagi és eljárási jogi szabályait rögzítik. Az 1. § (4a) bekezdésének az indítvány benyújtásakor hatályos tartalma értelmében a közfoglalkoztatottat három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha a tanköteles gyermekének mulasztása miatt vele szemben szabálysértési eljárás van folyamatban, vagy e szabálysértés miatt három hónapon belül jogerősen elmarasztalták, továbbá amennyiben az önkormányzati rendeletben előírt, a lakókörnyezet (kert, udvar stb.) rendezettségének biztosítására vonatkozó kötelezettségét nem teljesíti. Az 1. § (4b)–(4g) bekezdésének rendelkezései az erre vonatkozó hatósági eljárás további részletszabályait rögzítik. Ezen szabályok alapján az említett közigazgatási eljárás hivatalból indul; az 1. § (4d) bekezdése alapján a közfoglalkoztatásból való kizárás (az említett feltételek fennállása esetén) szabályait nemcsak az álláskeresőre, hanem a közfoglalkoztatási jogviszonyban állóra is alkalmazni kell.
- [13] A Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja értelmében a közfoglalkoztatási jogviszonyra vonatkozóan a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) munkaviszony megszüntetését szabályozó 64. § (1) bekezdését azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a közfoglalkoztató a közfoglalkoztatási jogviszony megszüntetését köteles bejelenteni az illetékes munkaügyi központnak; valamint a közfoglalkoztató köteles a köz-

foglalkoztatási jogviszonyt azonnali hatályú felmondással megszüntetni, ha a jogerős hatósági határozat a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatásból kizárta. (A módosítás miniszteri indokolása a közfoglalkoztatottakkal szemben támasztott általánosan elvárható erkölcsi, magatartási szabályokat mint feltételt az önkormányzatokhoz, illetve más állami szervek közfeladataihoz kapcsolódó értékkeremtő munkával indokolja.)

- [14] Az alapjogi biztos a közfoglalkoztatási jogviszony jellegének részletes elemzését követően kifejtette, hogy – az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően – a közfoglalkoztatásban való részvétel állami biztosítása az állam foglalkoztatáspolitikai feladataival mint államcélal függ össze; bár kapcsolódik a szociális ellátórendszerhez, nem minősül az Alaptörvény XIX. cikkén alapuló, a szociális biztonság körébe tartozó intézkedésnek. A foglalkoztatáspolitikai eszközöként alkalmas lehet a hátrányos helyzetben lévő munkavállalók esetében az elsődleges munkaerőpiacra való visszatérés elősegítésére; ugyanakkor – az alapjogi biztos álláspontja szerint – önmagában az, hogy a törvényalkotó speciális, szociális elemekkel bíró jogviszonyként kezeli a közfoglalkoztatást, nem alapozza meg általánosságban a munkaviszonytól hátrányosan eltérő szabályok alkalmazását.
- [15] Nézete szerint a jogállamiság (ezen belül a jogbiztonság) követelményét sérti, hogy a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja alapvető, az Mt. rendszerétől idegen, azzal össze nem egyeztethető, koncepcionális változást eredményez a közfoglalkoztatott hátrányára. Kifejti továbbá, hogy nem egyértelmű az Mt. és a Kftv. viszonya, mivel nem rendezi, hogy mely szabályokat lehet alkalmazni. Érvéle szerint kollízió áll fenn továbbá a lakókörnyezet rendezettségének ellenőrzése kapcsán a Kftv. 1. § (4a) bekezdés b) pontjában rögzített közfoglalkoztatásból való kizárási feltétel, valamint a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésében meghatározott felhatalmazó rendelkezés között: a közfoglalkoztatásból való kizárási feltétele esetén a „külső” környezet rendezettségét, míg az aktív korúak ellátása folyósítási feltételeként a teljes, azaz a „belső” lakókörnyezet rendezettségét is ellenőrzi az önkormányzat. Álláspontja szerint a kifogásolt automatikus döntéshozatali eljárás [1. § (4b)–(4e) bekezdések], amelyben sem a bíróság, sem a közfoglalkoztató nem mérlegelhet, hanem köteles meghozni a határozatot, a közfoglalkoztatónak pedig e határozat alapján azonnali hatállyal meg kell szüntetnie a közfoglalkoztatási jogviszonyt, aránytalan mértékben korlátozzák a közfoglalkoztatottak tisztességes eljáráshoz való jogát, továbbá formálissá teszik és kiüresítik a jogorvoslathoz való jogot. Nézete szerint a Kftv. 1. § (4a)–(4g) bekezdésének rendelkezései, illetve a 2. § (5) bekezdés g) pontja ellentétesek az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített egyenlő bánásmód követelményével, miután azok észszerű, alkotmányosan indokolható cél nélkül, hátrányosan különböztetik meg a közfoglalkoztatottakat más munkaviszonyban álló személyekhez, illetve a közszolgálati jogviszonyban álló személyekhez képest.
- [16] Az indítványozó a Kftv. 1. § (4a) bekezdés a) pont aa) alpontját egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésbe foglalt ártatlanság vélelmének az elvével is ellentétesnek vélte, hivatkozva arra, hogy a kifogásolt rendelkezés a közfoglalkoztatásból való kizárást egy folyamatban lévő szabálysértési eljárásra alapítja. Az alaptörvény-ellenességet abban látta, hogy a jogalkotó már az eljárás megindulásához szankciót kapcsol, ugyanakkor az adott eljárási szakban még ki sem derülhet, hogy terheli-e felelősség a szülőt az igazolatlan mulasztásért. Érvéle szerint e rendelkezés sérti továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, ugyanis egy jogerősen le nem zárult eljáráshoz kapcsol szankciót a jogalkotó.
- [17] 5. Az Alkotmánybíróság az indítvány kapcsán az Alaptörvény 24. cikk (7) bekezdése és az Abtv. 57. § (1) bekezdése alapján megkereste a belügyminisztert, valamint az emberi erőforrásokért felelős minisztert álláspontjuk kifejtése végett.

II.

- [18] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születesi vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegység, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.

(3) Törvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (2) Senki nem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

[19] 2. A Szocvtv. érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„33. § (7) Az aktív korúak ellátására való jogosultság megállapítása során nincs helye a sommás eljárás alkalmazásának.”

„38. § (9) ”

„132. § (4) Felhatalmazást kap a települési önkormányzat, hogy rendeletben szabályozza

a)

[...]

e)

[...]

g) a települési támogatás keretében nyújtott ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályait.”

[20] 3. A Kftv. érintett, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„1. § (4a) Az álláskeresőt három hónap időtartamra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha

a) a tanköteles gyermekének mulasztása miatt

aa)

ab) e szabálysértés elkövetéséért három hónapon belül jogerősen elmarasztalták, vagy

b) önkormányzati rendeletben előírt, a lakókörnyezet (kert, udvar, jogszabályban meghatározott, az ingatlanhoz kapcsolódó közterület) rendezettségének biztosítására vonatkozó kötelezettségét nem teljesíti, vagy

c) a számára az Ft. alapján felajánlott az álláskeresőkre vonatkozó rendelkezések szerint megfelelő munkahelyet nem fogadja el,

d) a számára egyszerűsített foglalkoztatás keretében felajánlott munkát nem fogadja el, vagy

e) a közfoglalkoztatási jogviszony létesítését megelőző három hónapon belül a közfoglalkoztatáson kívüli egyéb foglalkoztatási jogviszonya munkavállalói felmondással vagy a munkáltató azonnali hatályú felmondásával – ide nem értve a próbaidő alatti azonnali hatályú felmondást – szűnt meg,

f) a közfoglalkoztatási jogviszonya a közfoglalkoztató azonnali hatályú felmondásával szűnik meg,

g) a számára az Ft. alapján felajánlott az álláskeresőkre vonatkozó rendelkezések szerinti képzési lehetőséget nem fogadja el.

(4b) A hivatalból folytatott közigazgatási eljáráshoz megkeresésre a (4a) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben az álláskereső lakóhelye szerint illetékes jegyző 3 napon belül adatot szolgáltat az állami foglalkoztatási szervként eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatal (a továbbiakban: járási hivatal) részére.

(4c) A (4a) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontjában meghatározott kizárási ok fennállásának ellenőrzése érdekében a közfoglalkoztatási jogviszonyba történő kiközvetítés előtt a járási hivatal adatot közvetlenül vehet át a szabálysértési nyilvántartásból.

(4d) A kizárás kérdésében első fokon a járási hivatal, másodfokon az állami foglalkoztatási szervként eljáró fővárosi és megyei kormányhivatal (a továbbiakban: megyei kormányhivatal) hatósági határozattal dönt.

(4e) Ha a közfoglalkoztatási jogviszony létrehozását követően értesül a járási hivatal a közfoglalkoztatást kizáró okról, a kizárásról szóló döntését közli a közfoglalkoztatóval. A közfoglalkoztató a közfoglalkoztatási jogviszonyt a jogerős döntés alapján azonnali felmondással megszünteti.

(4f) A (4a) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben a megkeresésre nincsen szükség, amennyiben a közfoglalkoztatást a közfoglalkoztatott lakóhelye szerinti helyi önkormányzat, annak intézménye, vagy a helyi önkormányzat által alapított gazdálkodó szervezet valósítja meg, vagy az önkormányzatnak nincs a (4a) bekezdés *b)* pont szerinti hatályos rendelete.

(4g) A (4f) bekezdés hatálya alá tartozó közfoglalkoztató megtagadhatja a közfoglalkoztatási jogviszony létesítését, amennyiben a közfoglalkoztatottal szemben a (4a) bekezdés *b)* pontja szerinti kizárási ok fennállásáról van tudomása.

(4h) A (4a) bekezdés *d)* pontja szerinti kizárási ok esetén a járási hivatal a döntése meghozatala előtt ellenőrzi a rendelkezésére álló – különösen az állami adóhatóság által az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény szabályai szerint megküldött – adatokat.

(4i) A járási hivatal a (4a) bekezdés *e)* pontjában meghatározott feltétel fennállását az Ft. 36/A. §-a szerinti, a munkáltató által kiállított igazolólapból állapítja meg.”

„2. § (1) A közfoglalkoztatási jogviszonyra az Mt. szabályai alkalmazandók, a (2)–(5) bekezdésben meghatározott eltérésekkel.

[...]

(5) A közfoglalkoztatási jogviszony esetén:

[...]

g) az Mt. 64. § (1) bekezdését azokkal az eltérésekkel kell alkalmazni, hogy a közfoglalkoztató köteles a közfoglalkoztatási jogviszonyt azonnali hatályú felmondással megszüntetni, ha jogerős hatósági határozat a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatásból kizárta, vagy az 1. § (4) bekezdés *c)* pontja szerinti személy elismerés iránti kérelmét jogerősen elutasították, kivéve, ha az idegenrendészeti hatóság határozata alapján az 1. § (4) bekezdés *d)* pontjának hatálya alá kerül.”

III.

- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alapvető jogok biztosa által benyújtott indítvány megfelel az Abtv.-ben foglalt formai feltételeknek: az indítvány az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *a)* pontja, valamint az Abtv. 24. § (2) bekezdésében foglalt hatáskörre alapítottan került benyújtásra, továbbá az absztrakt utólagos normakontrollra irányuló indítvány jogosulttól származik, és határozott indítványi kérelmet tartalmaz. Az indítvány tartalmát tekintve megfelel továbbá az Abtv. 24. § (2) bekezdésében, valamint 52. § (1) bekezdésében foglaltaknak, ezért azt az Alkotmánybíróság érdemben bírálta el.

IV.

- [22] Az indítvány részben megalapozott.
- [23] Az Alkotmánybíróság röviden áttekintette a Szocvtv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezéseinek szabályozási hátterét.
- [24] 1. Az indítványozó egyrészt a Szocvtv. aktív korúak ellátására, valamint a lakásfenntartási támogatásra vonatkozó rendelkezéseit vélte alaptörvény-ellenesnek, amelyeket a Szocvtv. a szociális rászorultságtól függő pénzbeli ellátások között [III. cím] szabályozott [33. §, 38. §]. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény 2015. március 1-től jelentős mértékben átalakította a szociális ellátások rendszerét, az indítványozó által vizsgálni kért rendelkezések pedig hatályukat veszítették, később pedig a 2015. évi CLXXXVI. törvény 14. § (4) bekezdése a Szocvtv. 33. § (7) bekezdését más tartalommal töltötte ki.
- [25] Az átalakítással elválasztásra kerültek egymástól az állami szabályozás keretében nyújtott ellátások és az önkormányzatok segélyezéssel kapcsolatos feladatai. A Szocvtv. csak a kötelező ellátásokra vonatkozó szabályokat tartalmazza, az ezeken túlmenő, a rászorulóknak szociális támogatással való ellátásáról a helyi önkormányzatoknak kell gondoskodniuk, amit a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2001. évi CLXXXIX. törvény is rögzít [13. § (1) bekezdés 8a. pont].
- [26] A Szocvtv. által szabályozott kötelező ellátások körébe az időskorúak járadéka, a foglalkoztatást helyettesítő támogatás, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás, az ápolási díj [25. § (3) bekezdés, pénzbeli ellátások], továbbá az alanyi és normatív közgyógyellátás, valamint az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság tartozik [47. § (1) bekezdés, természetben nyújtott szociális ellátások]. Az ezekre vonatkozó jogosultságot 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezzel szemben a települési önkormányzatok által biztosított egyéb támogatások típusait és a jogosultsági feltételeket az önkormányzatok határozhatják meg, ezek elnevezése pedig egységesen települési támogatás.
- [27] Az Alkotmánybíróság megkereste a hatáskörrel bíró minisztert, aki válaszában kifejtette, hogy az Emberi Erőforrások Minisztériuma által 2012 tavaszán lefolytatott vizsgálat eredményei alapján – 94,6%-os válaszadási arány mellett – 1684 önkormányzat hozott a lakóközösség rendezettségére vonatkozó követelményt előíró szabályozást az érintett szociális ellátási formákkal összefüggésben.
- [28] A szabályozás elterjedtségére tekintettel az Alkotmánybíróság előremutató szándékkal megjegyzi: a szociális juttatásokkal összefüggésben felmerült kérdések az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése alapján értelmezhetők, amely szerint „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson.” A XIX. cikk (2) bekezdése megállapítja, hogy „Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.” Az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése pedig lehetővé teszi azt, hogy „[t]örvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.” Ez alapján az Alkotmánybíróságnak a korlátozás vizsgálata körében azt kell eldöntenie, hogy a szociális juttatások feltételeként meghatározott követelmények olyan korlátozásnak minősülnek-e, amelyek mögött ott áll az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése és az abban lehetővé tett „közösség számára hasznos tevékenység”. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Alaptörvény – a korábbi Alkotmánnyal ellentétben – tartalmaz az egyén és a társadalom viszonyára vonatkozó megállapításokat is. A XIX. cikk (1) és (2) bekezdése ugyanis szoros kapcsolatban áll a Nemzeti Hitvallás azon elemével, amely szerint „valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelezettségét”. Az Alaptörvény tehát kifejezetten kifejezésre juttatja a közösségi szolidaritást. Emellett az Alaptörvény feltételek előírását lehetővé tevő XIX. cikk (3) bekezdése az Alaptörvény O) cikkével értelmezhető szoros összefüggésben, amely egyrészt az individuumok öngondoskodását írja elő: „[m]indenki felelős önmagáért”; másrészt elvárásaként fogalmazza meg azt, hogy „[mindenki] képességei és lehetőségei szerint köteles az állami és közösségi feladatok ellátásához hozzájárulni”. Az Alaptörvény O) cikke tehát általános érvennyel rögzíti az egyén önmagáért viselt és a közösség iránti felelősségét is. Az Alkotmánybíróság ebből a rendelkezésből az Alaptörvény emberképének egyik elemeként az egyén társadalomhoz kötöttségét olvasta ki: „az Alaptörvény emberképe nem az elszigetelt egyéné, hanem a társadalomban élő felelős személyiségé.” {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [95]} Az Alkotmánybíróság ugyanakkor utalt már a társas együttélésből fakadó kötelezettségek – Alaptörvény által kijelölt – végső határára, az emberi méltóság sérthetlenségére is: „[a]z Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén kö-

zösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből.” {32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [88]}.

- [29] A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XIX. cikkének (3) bekezdése alapján sem írható elő akármilyen feltétel, hiszen a szociális intézkedések területén biztosított széles jogalkotói mozgásternek is az Alaptörvény keretei között kell maradnia. E tekintetben minimum korlát az, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése alapján sem lehet előírni olyan feltételeket, amelyek vélt vagy valós közérdekre hivatkozással az egyén szabadságát vagy lehetetlen feltételek megkövetelésével az állam szociális biztonság nyújtására irányuló kötelezettségét kiüresítenék. Így különösen nem lehet alapjogokat alaptörvény-ellenesen korlátozó feltételeket előírni. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a lakóközösség rendezettsége biztosításaként a magán- és családi élet belső színterének, azaz az intim szféra vizsgálata az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdésében lehetővé tett „közösség számára hasznos tevékenység” előírásaként nem értelmezhető. Ez ugyanis a magánszférához való jog olyan korlátozását jelenti, ami semmilyen alkotmányjogi-lag értékelhető összefüggésben nem áll a szociális ellátással, és nem járul hozzá az Alaptörvény O) cikkében deklarált „[m]indenki felelős önmagáért” elvárás megvalósulásához. Fentiek alapján az Alkotmánybíróság felhívja az önkormányzatok figyelmét, hogy rendeleteik megalkotásánál fordítsanak kiemelt figyelmet a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatban {Indokolás [82]–[84], megerősítette a 17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [29]}, illetve a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatban (Indokolás [55]) foglaltakra.

- [30] 2. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a 2015. március 1-jével bevezetésre került települési támogatás keretében nyújtott ellátások tekintetében a Szocvtv. hasonló tartalmú rendeletalkotásra vonatkozó felhatalmazó rendelkezést tartalmaz [132. § (4) bekezdés g) pont], mint korábban az indítvány által vizsgálni kért ellátások tekintetében. Az Alkotmánybíróság ezért megkereste az alapvető jogok biztosát, hogy nyilatkozzon, ki kívánja-e terjeszteni indítványát a települési támogatások szabályozását érintő felhatalmazó rendelkezésre is, amit az indítványozó nem látott indokoltnak.
- [31] Fentiekre tekintettel, mivel a Szocvtv. 2014. évi XCIX. törvénnyel történő módosítása óta az összes, az indítványozó által vizsgálni kért, valamint az azokkal közvetlenül kapcsolatba hozható törvényhely [így a Szocvtv. 36. § (2) bekezdés d) pontja, valamint 37/B. § (1a) pontja] hatályát veszítette, vagy tartalmában érdemben megváltozott [33. § (7) bekezdés], ezért az Alkotmánybíróság a Szocvtv. 33. § (7) bekezdése, 38. § (9) bekezdése, valamint 132. § (4) bekezdés a) és e) pontjai alaptörvény-ellenességére irányuló indítványi kérelmet az Abtv. 64. § e) pontja alapján visszautasította.

V.

- [32] Ezt követően az Alkotmánybíróság a Kftv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálatához áttekintette a közfoglalkoztatás szabályozási hátterét.
- [33] 1. A közfoglalkoztatás az államilag támogatott közmunkaprogramok keretében a regisztrált munkanélküliek – az álláskereső foglalkoztatásának elősegítését, a munkavállalási hátrányok leküzdését szolgáló – határozott idejű, átmeneti foglalkoztatását jelenti. A közfoglalkoztatási jogviszony célját a Kftv. 1. § (2) bekezdés a)–e) pontja tartalmazza, amely szerint az az ott meghatározott – jellemzően törvényben előírt vagy közösségi szükségletek kielégítését szolgáló – feladat ellátására, illetőleg a feladatellátás feltételeinek megteremtésére irányuló munkára létesíthető, kivéve az olyan munkát, amely kizárólag közalkalmazotti, közszolgálati, kormányzati szolgálati vagy állami szolgálati jogviszonyban látható el.
- [34] A közfoglalkoztatási jogviszony alanyai egyrészt a közfoglalkoztató, döntően állami, önkormányzati vagy közhasznú foglalkoztatók, másrészt a foglalkoztatottak.
- [35] A közfoglalkoztatottak esetében két együttes feltételnek [Kftv. 1. § (4) bekezdés] kell teljesülnie. Közfoglalkoztatott az a természetes személy lehet, aki az Mt. szerint munkaviszonyt létesíthet, kivéve a 16 év alatti személyt. Ezenkívül meg kell felelnie az alábbi három követelmény egyikének: a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.) szerinti álláskereső vagy rehabilitációs ellátásban részesül a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény 4. §-a szerint; kérelmének jogerős elbírálásáig az, aki menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet nyújtott be a menekültügyi őrizetben lévő személy kivételével; illetve olyan harmadik országbeli állampolgár, akinek az idegenrendészeti hatóság a harmadik or-

szágbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 62. § (1) bekezdés *a*), *c*), *d*), *f*) pontjai alapján kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el.

- [36] A közfoglalkoztatási jogviszony tartalmát a Kftv. 2. §-a szabályozza. Eszerint az Mt. munkaviszonyra vonatkozó rendelkezései alkalmazandók, kivéve a Kftv. 2. § (2)–(5) bekezdéseiben meghatározott rendelkezéseket [Kftv. 2. § (1) bekezdés]. Az Mt.-hez képest eltérő szabály, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető. A törvény a foglalkoztatás időtartamát a közfoglalkoztatáshoz nyújtható támogatásokról szóló 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kfnyt. r.) alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződésben előírt időtartamhoz köti. Próbaidőt kikötni nem lehet. A közfoglalkoztatási jogviszonyban a rendes munkaidő időtartama a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló jogszabály alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződésben előírt munkaidő lehet. A rendes munkaidő időtartama 4, illetve 6–8 óra [Kfnyt. r. 3. § (1) bekezdés *b*) pont és 4. § (1) bekezdés]. A közfoglalkoztatottat megillető szabadság mértéke naptári évenként 20 munkanap [Kftv. 2. § (4) bekezdés (4a) alpont]. A közfoglalkoztatottat továbbá munkabér illeti meg, amelynek mértékét ki kell kötni a hatósági szerződésben [Kftv. 2. § (2) bekezdés (2c) alpont, Kftv. 2. § (4) bekezdés]. Ezzel szemben a közfoglalkoztatási jogviszonyra a munkaviszonyra irányadó társadalombiztosítási, adózási és munkavédelmi szabályokat is alkalmazni kell [Kftv. 4. §].
- [37] 2. Az indítványozó a Kftv.-nek az álláskereső kizárására vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességét állította, amelyre vonatkozó szabályozás a Kftv. 1. § (4a)–(4g) bekezdésének rendelkezéseiben kerültek rögzítésre. A Kftv. indítvány elbírálásakor hatályos szövege szerint az álláskeresőt három hónapra ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, amennyiben tanköteles gyermeke mulasztott, és e szabálysértés elkövetéséért (az álláskeresőt) három hónapon belül jogerősen elmarasztalták [1. § (4a) bekezdés *a*) pont *ab*) alpont], továbbá amennyiben az önkormányzati rendeletben előírt, a lakókörnyezet (így a kert, udvar, jogszabályban meghatározott, az ingatlanhoz kapcsolódó közterület) rendezettségének biztosítására vonatkozó kötelezettségét nem teljesíti [1. § (4a) bekezdés *b*) pont]. Az indítvány benyújtása óta több további kizáró ok is bekerült a jogszabályba, amelyek vizsgálatát az indítványozó nem kérte, így azok alkotmányosságát az Alkotmánybíróság nem vizsgálta. A kizárás eljárási szabályait az 1. § (4b)–(4i) bekezdésének rendelkezései tartalmazzák. Eszerint a lakókörnyezet rendezettségére alapított kizárási eljárás hivatalból folytatott közigazgatási eljárás, amely során az álláskereső lakóhelye szerinti jegyzőnek 3 napon belüli adatszolgáltatási kötelezettsége van az állami foglalkoztatási szervi (fővárosi kerületi) hivatala részére [1. § (4b) bekezdés]. Az 1. § (4f) bekezdése alapján megkeresésre nincs szükség, amennyiben az önkormányzatnak nincs az 1. § (4a) bekezdés *b*) pontja szerinti hatályos rendelete, illetve ha a közfoglalkoztatást a közfoglalkoztatott lakóhelye szerinti helyi önkormányzat, annak intézménye vagy a helyi önkormányzat által alapított gazdálkodó szervezet valósítja meg. Mindazonáltal ez utóbbi esetben a közfoglalkoztatási jogviszony létrehozását az önkormányzati közfoglalkoztató megtagadhatja, amennyiben a közfoglalkoztatottal szemben a (4a) bekezdés *b*) pontja szerinti kizárási ok fennállásáról van tudomása [1. § (4g) bekezdés].
- [38] A kizárás kérdésében első fokon a járási hivatal, másodfokon az állami foglalkoztatási szervként eljáró megyei és fővárosi kormányhivatal hatósági határozatot hoz [1. § (4d) bekezdés].
- [39] Amennyiben a kizárási okról a járási hivatal a közfoglalkoztatási jogviszony létrehozását követően értesül, úgy hatósági döntését közli a közfoglalkoztatóval, aki a közfoglalkoztatási jogviszonyt – a jogerős döntés alapján – azonnali hatállyal köteles megszüntetni [1. § (4e) bekezdés].
- [40] A közfoglalkoztatási jogviszony megszüntetésére vonatkozóan az Mt. munkaviszony megszüntetésére vonatkozó [64. § (1) bekezdés] rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a közfoglalkoztatottnak a közfoglalkoztatásból való jogerős hatósági határozattal történő kizárása esetén a közfoglalkoztató köteles a közfoglalkoztatási jogviszonyt azonnali hatályú felmondással megszüntetni [Kftv. 2. § (5) bekezdés *g*) pont].
- [41] 3. Az indítványozó a Kftv.-nek az álláskereső kizárására vonatkozó rendelkezései alaptörvény-ellenességét állította. A Kftv. az indítvány benyújtásakor hatályos 1. § (4a) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontjának rendelkezése alapján az álláskeresőt három hónapra ki kellett zárni a közfoglalkoztatásból, ha a tanköteles gyermekének mulasztása miatt az álláskeresővel szemben szabálysértési eljárás volt folyamatban. Az említett rendelkezést az egyes törvényeknek a katasztrófák elleni védekezés hatékonyságának növelésével összefüggő módosításáról szóló 2013. évi CXCVII. törvény 18. § (3) bekezdése 2013. november 29-ével hatályon kívül helyezte.
- [42] Az 1. § (4a) bekezdés *a*) pont *ab*) alpontja alapján az álláskeresőt három hónapra abban az esetben is ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, amennyiben tanköteles gyermeke mulasztott, és e szabálysértés elkövetéséért

(az álláskeresőt) három hónapon belül jogerősen elmarasztalták. Az 1. § (4a) bekezdés a) pont *ab*) alpontja vonatkozásában az indítvány azonban indokolást nem tartalmaz.

- [43] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kftv. 1. § (4a) bekezdés a) pont *aa*) és *ab*) alpontjának alaptörvény-ellenességére irányuló indítványi kérelmet az Abtv. 64. § *d*) és *e*) pontja alapján visszautasította.
- [44] 4. Az indítványozó normakollíziót vélt felfedezni a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *b*) pontja, valamint a Szocvtv. 33. § (7) bekezdése között. Nézete szerint a jogbiztonság elvét sérti, hogy eltérő szabályozást tartalmaznak a lakókörnyezet rendezettségének követelményét illetően a Szocvtv. 33. § (7) bekezdésében foglalt aktív korúak ellátásból való kizárásának, továbbá a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *b*) pontjában szereplő, a közfoglalkoztatásból való kizárásának szabályai. Amíg ugyanis az első esetben a „belső” környezet rendezettségét is megköveteli a törvény, addig közfoglalkoztatásból való kizárás esetében csak a „külső” környezet rendezettségét vizsgálhatja az önkormányzat.
- [45] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott normakollízió vizsgálhatósága már nem áll fenn, tekintettel arra, hogy a Szocvtv. 33. § (7) bekezdése tartalmában megváltozott. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *b*) pontja vizsgálatára irányuló indítványi kérelmet az Abtv. 64. § *e*) pontja alapján visszautasította.
- [46] 5. Az indítványozó a Kftv. azon rendelkezéseit tartja továbbá alaptörvény-ellenesnek, amely a lakókörnyezet (kert, udvar stb.) rendezettségére vonatkozó, az önkormányzati rendeletben előírt kötelezettség teljesítésének elmulasztása okán állapít meg kizárási szabályokat az álláskeresőkre, valamint a közfoglalkoztatottakra nézve. Álláspontja szerint a Kftv. 1. § (4a)–(4g) bekezdésének rendelkezései, valamint a 2. § (5) bekezdés *g*) pontja sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat, azzal, hogy ezen rendelkezések egyrészt elzárják az álláskeresőket (mintegy három hónapra) attól, hogy bekerülhessenek a közfoglalkoztatásba, míg a közfoglalkoztatottak esetében azonnali hatályú felmondást és háromhavi, a közfoglalkoztatásba való visszakérülési tilalmat állapítanak meg. Ezzel – az indítványozó érvelése szerint – alkotmányosan indokolható cél nélkül, hátrányosan különböztetik meg a közfoglalkoztatottakat más munkaviszonyban álló személyekhez, továbbá a közszolgálati jellegű jogviszonyban álló személyekhez képest. A megkülönböztetés az indítványozó szerint abban áll, hogy a közfoglalkoztatottakra nézve egy speciális, tartalmában a munkaviszonyhoz egyáltalán nem kapcsolódó, külső feltételt határoz meg rendkívüli felmondási okként a jogalkotó. Az indítványozó álláspontja szerint ez közvetett megkülönböztetés, amely társadalmi származáson és vagyoni helyzeten alapul, mivel a közfoglalkoztatottak között több a hátrányos helyzetű, szegénységben élő személy, mint az egyéb foglalkoztatási jogviszonyban állók között. Így a számukra „erkölcsi magatartásszabály”-ként előírt többletfeltételek nem teljesítése esetén őket lényegesen nagyobb arányban éri hátrány a jogviszonyuk megszüntetése formájában.
- [47] Az indítványozó indítványában a Kftv. kifogásolt rendelkezései vonatkozásában az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelmét állította, ami az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. E rendelkezés az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt szabálynak feleltethető meg [lásd 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2012, 279, 286.]. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépte előtt hozott határozataiban foglaltak felhasználásával összefüggésben a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában az alábbiakat állapította meg: „A hazai és európai alkotmányjogi fejlődés eddig megtett útja, az alkotmányjog szabályszerűségei szükségképpen hatással vannak az Alaptörvény értelmezésére is. Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálandó alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése” (Indokolás [32]).
- [48] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a 42/2012. (XII. 20.) AB határozatában rámutatott: „[a]z Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésével tartalmilag azonos rendelkezés; az Alaptörvény továbbá tartalmazza az Alkotmány 54. § (1) bekezdésével az emberi méltóságot tekintve egyező II. cikket. E kettő összekapcsolása továbbra is elfogadható, amennyiben az általános egyenlőség követelménye a minden embert megillető méltóságból következik; erre azonban nincs minden esetben szükség, mert az Alaptörvény külön szabályban rögzíti a törvény előtti egyenlőséget. Ezzel együtt a törvény előtti egyenlőség lényegi tartalma változatlanul – az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatával egyezően – az emberek egyenlő méltósága. Az Alaptörvény emberi méltóság klauzulája ugyanis kizárja a törvény előtti egyenlőség eltérő értelmezését,

egyben továbbra is meghatározza tartalmát. Az Alaptörvény alapján tehát az összefüggés az emberi méltóság (Alaptörvény II. cikk) és az egyenlőség (Alaptörvény XV. cikk) között továbbra is fennmaradt, annak ellenére, hogy az Alkotmányból hiányzó és az Alkotmánybíróság idézett gyakorlatában kialakított általános jogegyenlőségi szabály most kifejezetten szerepel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében. Az általános jogegyenlőségi szabály így az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére alapozható. Ez dogmatikai egyszerűsítés, miközben – a fentiek szerint – a szükségszerű kapcsolat az egyenlő méltóság (Alaptörvény I. cikk és II. cikk) és a törvény előtti tartalmi egyenlőség között változatlanul fennáll, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság. Ezért az általános egyenlőségi szabály alkalmazásának dogmatikájában – pl. a csoportképzés vizsgálatában – a mondtak szerint változtatás nem indokolt, az Alkotmánybíróság gyakorlata továbbra is irányadó” [Indokolás [23]–[26], megerősítve a 3086/2013. (III. 27.) AB határozatban, Indokolás [31]].

- [49] A fentiekben ismertetett megállapításokból az is következik, hogy az általános jogegyenlőség szabálya levezethető az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből is, ennek következtében az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozók az általános jogegyenlőségi szabályra hivatkozhatnak mind a XV. cikk (1), mind pedig a XV. cikk (2) bekezdése tekintetében. Az indítványt az Alkotmánybíróság alapjogi érintettség és az egyén védett tulajdonságainak állított sérelme esetében a XV. cikk (2) bekezdése alapján, míg egyéb jogok esetében a XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el. Ehhez hasonlóan foglalt állást az Alkotmánybíróság a 32/2015. (XI. 19.) AB határozatban is, amelyben megállapította, hogy „[a] magánszemély indítványozók kérelmüket az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére alapították [...] A Tv. hatályának meghatározása által teremtett differenciálás azonban nem köthető egyetlen, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti tulajdonsághoz sem. Ebből következően a támadott jogszabályi rendelkezés alkotmányosságát nem az Alaptörvény XV. cikk (2), hanem az (1) bekezdése alapján kell megítélni” [32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [79]].
- [50] 6. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével kapcsolatos gyakorlatát az Alkotmánybíróság a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban foglalta össze. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi szabály értelmezése során kimunkált gyakorlata szerint a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság. A jogegyenlőség klauzulája a közhatalmat gyakorlók számára azt az alkotmányos parancsot fogalmazza meg, hogy valamennyi személyt egyenlő méltóságúként kezeljenek, és szempontjaikat egyenlő mércével és méltányossággal mérjék. Ez a követelmény az egész jogrendre kiterjed, ugyanis a közhatalmat gyakorlók kötelesek egyenlő elbánást biztosítani a joghatóságuk alá tartozó minden személy számára. Ebből következik, hogy egy adott szabályozás abban az esetben nem felel meg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt alkotmányos mércének, ha végső soron az emberi méltósághoz fűződő jogot sérti. Vagyis a jogegyenlőség elve nem bármifajta különbségtételt, hanem csupán az emberi méltóságot sértő megkülönböztetéseket tilalmazza. Alaptörvény-ellenes, vagyis emberi méltóságot sértő megkülönböztetés abban az esetben állapítható meg, ha a különbségtétel önkényes. A hátránnyal járó különbségtétel az általános mérce szerint akkor minősül önkényesnek, ha nincs észszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka. Ennek ellenőrzéséhez elsődlegesen az intézkedés legitim célját szükséges vizsgálni. Ezenkívül szükséges értékelni egyfelől azt, hogy az intézkedés alkalmas-e a legitim cél eléréséhez, másfelől pedig azt is, hogy az elérni kívánt, legitim cél által kijelölt személyek köre egybeesik-e az intézkedéssel érintett személyek körével. Mindezen szempontok nyújtanak lehetőséget annak eldöntéséhez, hogy egy különbségtétel önkényesnek, észszerű indokot nélkülözőnek tekinthető-e [lásd: 42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [22], [24]–[27], [28], [34]; megerősítette: 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; továbbá a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [23]; 3073/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [43]].
- [51] Nem tekinthető ellenben hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket” [8/2000. (III. 31.) AB határozat, ABH 2000, 56, 59.] [Indokolás [28]].
- [52] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az „egyéb helyzet szerinti különbségtétel” fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató

helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető, nem nyújt ugyanis védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalma nem kizárólag az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokra, hanem a teljes jogrendszerre is kiterjeszthető. Ez abból adódik, hogy a diszkrimináció tilalma valójában az alaptörvényi szabályban megjelölt, az emberek önazonosságát, identitását megtestesítő tulajdonságok szerinti megkülönböztetést, vagyis a diszkriminációt tilalmazza. Ebből az is következik, hogy az ilyen különbségtétel érvényességét és igazolhatóságát az Alkotmánybíróságnak az alapjogok és nem alapjogok tekintetében egyaránt különleges szigorúsággal szükséges vizsgálnia [3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]].

- [53] 7. Az Alkotmánybíróságnak először a közfoglalkoztatási jogviszony jellegét kellett megvizsgálnia és annak alkotmányjogi értékelését kellett elvégeznie.
- [54] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közfoglalkoztatás intézménye eltérően ítéltető meg az egyéb munkaerőpiaci foglalkoztatási jogviszonyoktól, és az a szociális ellátások és a nyílt munkaerőpiac között elhelyezkedő közttes területként jellemezhető. A jogalkotó ugyanis a közfoglalkoztatással egy olyan, a munkaerőpiac irányába terelő mechanizmust kívánt létrehozni, amely magasabb juttatásokat kínál, mint a szociális ellátások, viszont kevesebbet, mint a nyílt munkaerőpiac. Erre a beépített ösztönző rendszerre utal a Kftv. általános indokolása, amely szerint azért kerül jogszabályban meghatározásra a szociális ellátórendszerben kapható pénzbeli ellátások maximuma, hogy a „kapható támogatások nagysága ne legyen a munkavégzés ellen ösztönző hatású”. A Szocvtv.-t módosító, Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló 2014. évi XCIX. törvény 62–92. §-ához fűzött indokolás emellett jogalkotói célként azt fogalmazza meg, hogy „minél többen éljenek segély helyett munkából.” Az indokolás szerint a jogalkotó a közfoglalkoztatás rendszerében „évről évre több embernek biztosítja a közfoglalkoztatás lehetőségét, amelynek köszönhetően a dolgozni akarók magasabb jövedelemhez jutnak a korábbi, segélyből szerzett jövedelmekhez képest.”
- [55] A közttes, hibrid helyzetet erősíti a Kftv. 2015. január 1. óta hatályos módosítása is, amely a vizsgált 1. § (4a) bekezdését egy c) alponttal egészítette ki. Ennek fényében az álláskeresőt három hónapra abban az esetben is ki kell zárni a közfoglalkoztatásból, ha a számára az Ft. alapján felajánlott, az álláskeresőkre vonatkozó rendelkezések szerint megfelelő munkahelyet nem fogadja el.
- [56] Mindazonáltal az is megállapítható, hogy maga a jogalkotó is egy speciális munkaviszonyként tekint a közfoglalkoztatási jogviszonyra, amelyre ennek megfelelően főszabályként az Mt.-t kell alkalmazni, és ezt a jelleget domborítja ki az is, hogy a Központi Statisztikai Hivatal is beleszámolja a közfoglalkoztatott személyeket a foglalkoztatási mutatóba.
- [57] A munkaviszonyhoz közeli jellegre utal továbbá az a tény is, hogy a közfoglalkoztatásban eltöltött idő nyugdíj-szerző időnek minősül [vö. a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint a szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 5. § a) pont], valamint a foglalkoztatást helyettesítő támogatás folyósítása a közfoglalkoztatás ideje alatt szünetel [Szocvtv. 36. § (1) bekezdés b) pont].
- [58] Mindazonáltal az is megállapítható, hogy bár az Mt. háttérszabályként történő alkalmazása a közfoglalkoztatási jogviszony magánjogi jellegét emeli ki, ugyanakkor a segély helyébe lépő munkavégzés a közfoglalkoztatási jogviszony közjogi jellegét hangsúlyozza. A közfoglalkoztatás – a törvény indokolása szerint – az aktív korú, munkaképes, ám a munkaerőpiacról kiszorult munkavállalók átmeneti foglalkoztatását teremti meg, célul tűzve ki ezen munkavállalók munkaerőpiacra való visszavezetésének elősegítését. A közfoglalkoztatás azonban eltér a tipikus munkaviszonytól a jogviszony alanyai, tárgya és a munkabér tekintetében is, amely a minimálbérnél kisebb összegű. A közfoglalkoztatás kizárólag közfeladatra szervezhető foglalkoztatási forma, amely a foglalkoztató és foglalkoztatott között, munkavégzésre, próbaidő kikötése nélkül, határozott időre létesíthető [Kftv. 1. § (2) bekezdés], az Mt. szerinti munkaszerződés megkötésével. Bár a közfoglalkoztatási jogviszonyra az Mt. meghatározott rendelkezései alkalmazandók (így például annak a munkáltatói és munkavállalói kötelezettségeket előíró rendelkezései), azonban a Kftv. 2. § (2)–(5) bekezdései az Mt. szabályaitól való eltérést rögzítve, annak a munkaviszonytól eltérő specialitását rögzítik. Ennek megfelelően meghatározott többletkövetelményeket

állapít meg a jogszabály mind a foglalkoztatottakra [személyi hatály, Kftv. 1. § (4) bekezdés], mind pedig a foglalkoztatókra [például térítésmentes szállítás, Kftv. 3. § (1) bekezdés] nézve. A közfoglalkoztatottak kiválasztására kiközvetítéssel kerül sor, így a közfoglalkoztatottnak nincs választási lehetősége abban a tekintetben, hogy mely közfoglalkoztatóhoz kerül, a magánjogi szerződéskötéssel szemben tehát a közfoglalkoztatott szerződési pozíciója hátrányosabb.

- [59] Emellett azonban a közfoglalkoztatás megkülönböztetendő a közzférában található egyéb típusú állásoktól is, mivel a közfoglalkoztatás tekintetében az állam egy korlátlan munkaerőpiaci kínálati oldalt hoz létre annak érdekében, „hogy aki dolgozni akar, dolgozhasson” [Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdés]. Ezt a megállapítást támasztja alá az Alkotmánybíróság megkeresésére adott miniszteri válasz is, amely szerint „[a] közfoglalkoztatásban való részvétel mindenki számára nyitott.” A közfoglalkoztatási jogviszony tehát úgy értelmezhető, mint egy időben meghosszabbított és feltételhez, munkateljesítményhez kötött szociális ellátás. Ebben az értelemben a hagyományos szociális ellátások és a közfoglalkoztatás egymást kiváltják, amit az is jelez, hogy a különféle szociális juttatások szünetelnek a közfoglalkoztatás ideje alatt [lásd Szocvtv. 36. § (1) bekezdés b) pont].
- [60] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony tartalmi értelemben egy olyan sajátos, atipikus munkaviszony, ami a funkcióját illetően szociális rendszerhez kapcsolódik, azaz a vizsgált foglalkoztatási forma a szociálpolitika és a foglalkoztatáspolitikai metszéspontjában helyezkedik el. Alkotmányjogi értelemben ez két államcél vonatkozásában értelmezhető, amelyeket az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdése („Magyarország törekszik arra, hogy aki dolgozni akar, az dolgozhasson”), valamint a XIX. cikk (1) bekezdése („Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson”) fogalmaz meg.
- [61] Az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott államcél kiegészíti a XII. cikk (1) bekezdése, amelynek második mondata szerint „[k]épességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.” A XIX. cikk (1) bekezdését pedig a XIX. cikk (3) bekezdése egészíti ki, amely lehetővé teszi, hogy „[t]örvény a szociális intézkedések jellegét és mértékét a szociális intézkedést igénybe vevő személynek a közösség számára hasznos tevékenységéhez igazodóan is megállapíthatja.” Ezek alapján a két államcél között lebegő, azok megvalósulását elősegíteni kívánó intézmény vizsgálat alá kerülő szabályainál esetről esetre kell vizsgálni, hogy a jogviszonynak mikor melyik aspektusa a releváns.
- [62] 8. Az indítványozó álláspontja szerint a Kftv. rendelkezései részben azért sértik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat, mert elzárják az álláskeresőket (mintegy három hónapra) attól, hogy bekerülhessenek a közfoglalkoztatásba. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróságnak adott miniszteri válasz is rámutat arra, hogy a Kftv. nem pusztán a közfoglalkoztatási jogviszony fenntartásához, hanem a jogviszony létesítéséhez is „általánosan elvárható erkölcsi, magatartási szabályok betartását” írja elő. Ennek következtében az Alkotmánybíróságnak azt kellett megvizsgálnia, hogy az álláskeresők homogén csoportján belül diszkriminációt idéz-e elő az, hogy a közfoglalkoztatotti jogviszonyt létesíteni kívánó személyek esetében a törvényi szabályozás a munkavégzésen kívüli egyéb feltételeket is rögzít.
- [63] Az álláskeresők ugyanis még nem állnak foglalkoztatási jogviszonyban, csupán be szeretnének kerülni a foglalkoztatásba, illetve annak valamilyen formájába. Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy az álláskereső, amikor még nem tudható, hogy „piaci alapú munkát” talál, vagy közfoglalkoztatott lesz, akkor az álláskeresők homogén csoportjába tartozik. Ebben az álláskeresői időpontban a foglalkoztatási jogviszonyba lépés feltételei mások és mások lesznek, a jogalkotó ugyanis a közfoglalkoztatottak esetében magánéleti vonatkozású, munkavégzéstől független feltételeket ír elő. Ilyen feltételek a közfoglalkoztatási jogviszony specialitásaira és az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdésére tekintettel megfelelő alkotmányos értékek védelme érdekében megfogalmazhatóak ugyan, de az előírt feltételek nem vezethetnek az Alaptörvényben biztosított jogok aránytalan sérelmére. Ennek megengedhetősége ugyanis oda vezetne, hogy egyes alaptörvényi rendelkezések egymást kiüresíthetnék. Az Alaptörvény koherens értelmezése {vö. 12/2013. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [48]} ugyanakkor azt követeli meg, hogy a XIX. cikk (3) bekezdése alapján előírható feltétel egyrészt nem üresítheti ki az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését (8.1.), amely az alapjogok egyenlőségét biztosító szabály, másrészt pedig alapjog korlátozására a XIX. cikk (3) bekezdése szerinti feltétel előírása során is csak az I. cikk (3) bekezdésébe foglaltaknak megfelelően kerülhet sor (8.2.).
- [64] 8.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt klauzula védelmet nyújt a rejtett vagy közvetett diszkriminációval szemben is. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a közvetett

diszkrimináció tilalmát sérti, ha egy látszólag általános jellegű és semleges jogszabályi rendelkezés vagy szabály végső soron a társadalomban gyakorta hátrányos különbségtétellel sújtott, az Alaptörvényben tételesen felsorolt, illetve azzal döntő hasonlóságot mutató „egyéb helyzetben” lévő személyek kizárását, kirekesztését vagy valamely lehetőségtől való megfosztását eredményezi. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint így az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkrimináció tilalma kiterjed azokra a közhatalmi intézkedésekre is, amelyek ugyan látszólag általános, semleges és mindenkire egyformán érvényes rendelkezést tartalmaznak, de eredményüket vagy hatásukat tekintve valójában mégis az alaptörvényi szabályban felsorolt tulajdonságú társadalmi csoportot sújtanak további hátrányokkal. Vagyis végső soron egy ilyen tulajdonság valamelyikének jegyét hordozó csoport tagjainak kirekesztését eredményezik {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [29]}. Ehhez hasonlóan az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) szerint is az Emberi Jogok Európai Egyezménye 14. cikkében foglalt hátrányos megkülönböztetést tiltó szabály az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakhoz hasonlóan nyílt felsorolással határozza meg az egyes társadalmi helyzetekben élőket. A felsorolás azonban az EJEB esetjoga szerint tetszés szerint nem bővíthető, hanem kizárólag a társadalom úgynevezett sérülékeny, személyben rejlő tulajdonság mentén elkülönülő csoportjait ölelheti át {vö. 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [31]}.

- [65] Fentiek alapján az álláskereső homogén csoportján belüli diszkrimináció akkor állapítható meg, ha a jogalkotó egy jól körülhatárolható társadalmi csoportot kedvezőtlen helyzetbe hoz. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy rejtett diszkriminációt állapított meg már a guberálással kapcsolatos 176/2011. (XII. 29.) AB határozatban, amely a hajléktalanokkal szemben ítélt közvetett módon diszkriminatívnak a szabályozást (szabálysértést követett el, aki közterületre kitett gyűjtődényből guberált), mivel az egyértelműen egy bizonyos élethelyzetben lévő társadalmi csoport ellen irányult. A határozat indokolása szerint „[a]z Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését sértő közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ha látszólag semleges rendelkezések sora vezet a jog és a társadalmi szokás által gyakorta hátrányos megkülönböztetéssel sújtott, az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében tételesen felsorolt, illetve az azzal döntő hasonlóságot mutató »egyéb helyzetben« lévő személyek kizárásához vagy valamely lehetőségtől való megfosztásához. A 63/2008. (IV. 30.) AB határozat ehhez hasonlóan fogalmazza meg, hogy »[a]z elfogadott jogszabálynak nemcsak látszólag kell semleges előírásokat tartalmaznia. Azt is biztosítania kell, hogy a minden[kire] egyformán érvényes jogi norma végül a [személyek] egy jól körülhatárolható csoportja esetében *de facto* ne eredményezzen alkotmányos indok nélküli hátrányos megkülönböztetést« (ABH 2008, 559, 570–571.) Ezt az elvet juttatja kifejezésre az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 9. §-a, amely alapján közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne” (ABH 2011, 622, 632.).
- [66] Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény megalkotására az Európai Unióhoz történt csatlakozás, illetve az ahhoz kapcsolódó jogharmonizációs kötelezettség teljesítéséért került sor. A törvény 65. §-a felsorolja mindazokat a tanácsi irányelveket, amelyek átültetését a törvény szolgálja. A 65. § g) alpontja rögzíti a Tanács 2000/78/EK irányelvét a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról, amely a preambulum 15. pontjában rögzíti, hogy „[a]zoknak a tényeknek a megítélése, amelyek alapján közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetésre lehet következtetni, a nemzeti joggal vagy gyakorlattal összhangban a nemzeti igazságszolgáltatásra vagy egyéb, illetékes hatóságokra tartozik. Az ilyen tagállami előírások rendelkezhetnek arról, hogy a közvetett megkülönböztetés minden eszközzel, akár statisztikai bizonyítékok alapján is megállapítható.”
- [67] A jelen üggyel összefüggésben megállapítható, hogy a közfoglalkoztatottak esetében az elsődleges munkaerőpiacra történő átvezetés a cél, és már a jogalkotói elképzelés is végső soron egy rászorult csoportot feltételez. A közfoglalkoztatásban részt vevő személyek így tipikusan nehéz anyagi helyzetben lévő, a társadalom legkiszolgáltatottabb rétegéhez tartozó személyek, mindezt jól mutatja, hogy a minimálbérnél is alacsonyabb a közfoglalkoztatási jogviszonyban általuk megkereshető összeg. A hátrányos helyzetű személyek foglalkoztatását emeli ki a Kftv. indokolása is: „[a] társadalmi felzárkózás szempontjából kiemelt jelentőségű, hogy a közfoglalkoztatás során a munkavállalás szempontjából hátrányos és leghátrányosabb helyzetűek közfoglalkoztatásba történő bevonása prioritást élvezzen.” Ezt támasztja alá továbbá az Állami Számvevőszéknek a közfoglalkoztatás és a hozzá kapcsolódó képzési programok támogatási rendszere hatékonyságának, eredményességének

ellenőrzéséről szóló 2013-as jelentése is. A dokumentum szerint „[a] közfoglalkoztatás támogatási rendszere eredményesen járult hozzá a szakképzetlen munkavállalók munkaerőpiacról történő kiszorításának megakadályozására, illetve az alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatásának javítására irányuló célkitűzések megvalósulásához. Az időszak alatt a közfoglalkoztatásba bevontak 43–62%-a volt alacsony iskolai végzettségű, amely minden évben meghaladta a nyilvántartott álláskeresőkön belül az alacsony iskolai végzettségűek arányát.”

- [68] Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt, hogy igazolja-e bármiféle észszerű indok a fenti, álláskeresők csoportján belüli megkülönböztetést. A jogalkotó indokolása szerint „abból kiindulva, hogy a közfoglalkoztatottak olyan értékteremtő munkákban vesznek részt, amelyek szervesen kapcsolódnak az önkormányzatok, más állami szervek közfeladataihoz, a közfoglalkoztatásban részt vevőkkel szemben feltételül szabja az általánosan elvárható erkölcsi, magatartási szabályok betartását”. A jelen esetben megállapítható azonban, hogy nem pusztán a közfoglalkoztatottak látnak el állami szervek közfeladataihoz kapcsolódó munkát. Ebből következőleg nincs semmiféle észszerű oka annak, hogy az álláskeresőknek pusztán erre a körére különleges életvezetési előírásokat írjon elő a jogalkotó. A vizsgált esetben az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy „vagyon helyzet” szerinti rejtett diszkrimináció esete áll fenn amiatt, hogy ténylegesen csak a hátrányos, kiszolgáltatott anyagi helyzetben élők esetére vonatkozik az a törvényi előírás, amely a munkavégzéstől független (lakókörnyezeti) feltételek teljesítését írja elő. Emiatt az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes helyzet áll fenn annak következtében, hogy a törvényalkotó a kizárás szabályait a közfoglalkoztatási jogviszonyba kerülés előfeltételeként is alkalmazni rendelte.
- [69] 8.2. A XIX. cikk (3) bekezdése szerinti feltétel előírása során megvalósuló alapjog-korlátozással összefüggésben az indítványozó utalt a támadott jogszabályi rendelkezés magánszférához való jogot sértő jellegére is. E tekintetben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a közfoglalkoztatásba való bekerülés feltételeként és az abból való kizárási esetként sem írható elő az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését szükségtelenül, illetve aránytalanul korlátozó feltétel.
- [70] Mindezt jelzi a háttérszabályként alkalmazandó Mt. is, amely szerint „[a] munkavállaló személyiségi joga akkor korlátozható, ha a korlátozás a munkaviszony rendeltetésével közvetlenül összefüggő okból feltétlenül szükséges és a cél elérésével arányos” [Mt. 9. § (2) bekezdés], továbbá amely előírja, hogy „[a] munkáltató a munkavállalót csak a munkaviszonnyal összefüggő magatartása körében ellenőrizheti. A munkáltató ellenőrzése és az annak során alkalmazott eszközök, módszerek nem járhatnak az emberi méltóság megsértésével. A munkavállaló magánélete nem ellenőrizhető” [Mt. 11. § (1) bekezdés].
- [71] Az Mt. magánszférát védő előírásai az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján értelmezhetők, amely szerint „AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.” Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése alapján az államot nem pusztán az a kötelezettség terheli, hogy az alapjog gyakorlóját megfelelő eszközökkel megvédje az állami beavatkozástól, hanem az államnak a harmadik személyek behatásai elleni védelmi kötelezettségének is eleget kell tennie {vö. 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [50]}. Mindez még a magánjogi jellegű munkaviszonyban is irányadó, így ebből kifolyólag különösen jelentős az atipikus közfoglalkoztatási jogviszonyban, amely közjogi elemekkel rendelkezik. „Az Alkotmánybíróság a 32/2013. (XI. 22.) AB határozatában értelmezte a magánszférához való jogot és annak viszonyát az emberi méltósághoz való joghoz. Megállapította, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése – a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben – átfogóan védi a magánszférát: az egyén magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét. A magánszféra lényege tekintetében továbbra is fenntarthatónak tartotta az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában megfogalmazott – a magánélet fogalmának esszenciáját jelentő, általános érvényű – megállapítást, miszerint a magánszféra lényegi fogalmi eleme, hogy az érintett akarata ellenére mások oda ne hatolhassanak be, illetőleg be se tekinthessenek [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]. Rávilágított arra, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog és az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra alakítása érinthetetlen területének védelmét, ami teljesen ki van zárva minden állami beavatkozás alól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). [...] (Indokolás [82]–[84])” [17/2014. (V. 30.) AB határozat, Indokolás [29], megerősítette: 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [42]].

- [72] Az Alkotmánybíróság a nemzetbiztonsági szolgálatok működésével összefüggésben meghozott 19/2013. (VII. 19.) AB határozatban is értelmezte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését: „[a]z Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. Az Alaptörvény a magánélet sérthetlenségének jogát jelentősen kibővíti az előző Alkotmány szabályaihoz képest. A magántitok kifejezést az Alaptörvény nem használja, helyette a magán- és családi életet, az otthonát és a kapcsolattartást védi” (Indokolás [23]).
- [73] Az Alkotmánybíróság a 11/2014. (IV. 4.) AB határozatában azt is kifejtette, hogy „a magánélet szabadsága szoros kapcsolatban áll a személyi szabadsággal, mivel a magánélet szabadsága személyi szabadság nélkül lehetetlen. A magán- és családi élet tiszteletben tartása, amely az Alaptörvény VI. cikke szerint alapjog, azt kívánja meg, hogy az állam ne avatkozzon az egyén intim szférájába. Az Alkotmány 59. §-a a jó hírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok védelméhez való jogként ismerte ezt a jogot (vagy ahhoz hasonlót). A magán- és családi élet tiszteletben tartása az állami beavatkozás tilalmán kívül azt is jelenti, hogy a magánéletről szóló információk csak az érintett hozzájárulásával (vagy törvény alapján) kerülhessenek nyilvánosságra, vagy jussanak az állam tudomására. Magában foglalja, ami ebben az ügyben nem játszik szerepet, az Alkotmányban külön e névvel említett, a magánlakás sérthetlenségéhez való hagyományos alapjogot, lévén a magánlakás a magánélet színtere” (Indokolás [55]).
- [74] A 13/2016. (VII. 18.) AB határozatban az Alkotmánybíróság azt is megállapította: „[a]z amerikai Legfelsőbb Bíróság szerint az otthon nyugalma (»a fáradt emberek utolsó menetszára«) az a tér, ahova az emberek visszahúzódhatnak a mindennapi nyüzsgés elől, és ez kiemelten fontos érték. Attól, hogy a köztereken szinte bárhol foglyul ejtett közönséggé lehet válni, nem jelenti azt, hogy ezt mindenhol el kell fogadni: miközben a közterületeken ugyanis általában ki lehet térni a meghallgatni nem kívánt gyülekezés elől, az otthon e tekintetben speciális helyszínnek minősül, amit az államnak jogi védelemben kell részesítenie” (Indokolás [43]).
- [75] A magánszférához való jog védelmi köre tehát nem szűkül le a belső vagy intim szférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik.
- [76] Az indítványt az Alkotmánybíróság alapjogi érintettség és az egyén védett tulajdonságainak állított sérelme esetében a XV. cikk (2) bekezdése alapján vizsgálja. A magánszférához való jog védelme a közfoglalkoztatásba bekerülni szándékozókra és a közfoglalkoztatásban lévőket is megilleti, ezért az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sérti, amennyiben az alapjog biztosítása nem diszkriminációmentes feltételek mellett valósul meg.
- [77] A magánszférához való alapjog korlátozási tesztje az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében található. Eszerint „[a]z alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” A magánszférához való jog tehát más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében korlátozható a Kftv. mint törvény keretében is. A korlátozás szükségességének vizsgálata körében figyelemmel kell lenni arra, hogy a jogalkotó alkotmányos célt követett-e, illetve hogy az alkalmazott korlátozás alkalmas-e az alkotmányos cél elérésére.
- [78] „Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában nem tekintette azonos szabályozási körbe tartozónak a különböző foglalkoztatási viszonyokat szabályozó törvények hatálya alá tartozó jogalanyokat. [...] Az eltérő csoportba sorolást támasztja alá az 1/2016 (I. 29.) AB határozat is, amely rámutat arra, hogy a versenyszféra és a közszféra foglalkoztatási jogviszonyaiban jelentős különbségek találhatók annak ellenére, hogy mindegyik közös jellemzője a munkavégzésre való irányultság {1/2016 (I. 29.) AB határozat, Indokolás [43]–[45]}.” {3172/2017. (VII. 14.) AB határozat, Indokolás [27]–[28]} Az Alkotmánybíróság ugyanakkor tekintettel volt arra, hogy korai gyakorlatában a közalkalmazottak vonatkozásában vizsgálta már a magánszférához való jog korlátozásait. A 20/1990. (X. 4.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a közélet tisztaságának védelme, illetve a közfunkció viselése együtt járhat a magánszférához való jog korlátozásával. Az 56/1994. (XI. 10.) AB határozatban azonban azt is megállapította, hogy a közalkalmazottaknak csupán kisebb köre visel közfunkciót, és a közalkalmazottak magánéletben tanúsított magatartása miatti fegyelmi felelősségre vonással való fenyegetés csak kivételesen szükséges, illetve arányos. A korlátozás csak akkor fogadható el alkotmányosnak, amennyiben a méltatlan magatartás a munkakörre, illetve a beosztásra lényeges, valóságos és közvetlen kihatással van, ennek hiányában azonban az alapjog-korlátozás szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelent a közalkalmazott magánszférájába (ABH 1994, 312, 314.).

- [79] A Kftv. támadott rendelkezéseinek fent idézett törvényjavaslati indokolása szerint „abból kiindulva, hogy a közfoglalkoztatottak olyan értékteremtő munkákban vesznek részt, amelyek szervesen kapcsolódnak az önkormányzatok, más állami szervek közfeladataihoz, a közfoglalkoztatásban részt vevőkkel szemben feltételül szabja az általánosan elvárható erkölcsi, magatartási szabályok betartását”. Ezen indoklás önmagában alkotmányos célként alapjog korlátozására nem elegendő. Nem fogadható el legitim célként az, hogy a jogalkotó differenciálatlanul, általános jelleggel a közfeladatra történő utalással olyan, a magánszférához való jogot korlátozó különleges életvezetési előírásokat írhat elő, amelyek nem hozhatók összefüggésbe a ténylegesen elvégzendő munka tartalmával. Az általános cselekvési szabadság védelméből következően az állam köteles az egyén szabadságát tiszteletben tartani, az esetleges szabadságkorlátozást pedig racionális érvekkel kell megindokolnia, abba önkényes módon nem avatkozhat be. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a szociális vonásokkal rendelkező speciális munkaviszonynak, a közfoglalkoztatási jogviszonynak a szabályozás logikáján kívül álló, rendszeridegen feltételekkel való megterhelése észszerűtlen, és mint ilyen, önkényes jogalkotói döntésnek minősül.
- [80] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése keretében mindezt súlyosbítja, hogy az önkormányzatoknak biztosított magánszférát korlátozó rendeletalkotási felhatalmazás az álláskeresőknél, illetve foglalkoztatottaknál pusztán egyetlen, vagyoni helyzet szerint, illetve munkaerőpiaci pozíció szerint jól körülhatárolható csoportjára teszi lehetővé a különleges életvezetési előírások megfogalmazását, miközben a szabályozási céllal elérni kívánt lakókörnyezeti minőséget a jogrendszer más eszközei diszkriminációmentesen biztosítják (lásd például a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 5:23. §-a, a jegyző hatáskörébe tartozó birtokvédelmi eljárásról szóló 17/2015. (II. 16.) Korm. rendelet vagy a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény 17. §-a). Ebből következőleg a Kftv. támadott rendelkezése diszkriminatív jelleggel, szükségtelenül korlátozza a magánszférához való jogot. Fentiekre tekintettel a jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kftv. 1. § (4a) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
- [81] Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése lehetővé teszi az Alkotmánybíróság számára, hogy a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését megvizsgálja, és szükség esetén megsemmisítse, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll. Jelen esetben a Kftv. megsemmisített szakaszához kapcsolódóan a Kftv. 1. § (4b) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[a] hivatalból folytatott közigazgatási eljáráshoz megkeresésre a (4a) bekezdés b) pontja szerinti esetben az álláskereső lakóhelye szerinti illetékes jegyző 3 napon belül adatot szolgáltat az állami foglalkoztatási szervként eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatal (a továbbiakban: járási hivatal) részére”; a Kftv. 1. § (4f) bekezdése szerint „[a] (4a) bekezdés b) pontja szerinti esetben a megkeresésre nincsen szükség, amennyiben a közfoglalkoztatást a közfoglalkoztatott lakóhelye szerinti helyi önkormányzat, annak intézménye, vagy a helyi önkormányzat által alapított gazdálkodó szervezet valósítja meg, vagy az önkormányzatnak nincs a (4a) bekezdés b) pont szerinti hatályos rendelete”; továbbá a Kftv. 1. § (4g) bekezdése szerint „[a] (4f) bekezdés hatálya alá tartozó közfoglalkoztató megtagadhatja a közfoglalkoztatási jogviszony létesítését, amennyiben a közfoglalkoztatottal szemben a (4a) bekezdés b) pontja szerinti kizárási ok fennállásáról van tudomása.”
- [82] Mivel mindhárom rendelkezés a Kftv. 1. § (4a) bekezdés b) pontja megsemmisítése folytán kiüresedik, az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdésére tekintettel, szoros összefüggés miatt a Kftv. 1. § bekezdés (4b), (4f) és (4g) bekezdését is megsemmisítette.
- [83] 9. Az indítványozó szerint a Kftv. 1. § (4c)–(4e) bekezdéseiben foglalt kizárási szabályok valójában egy automatikus döntéshozatali eljárásnak minősülnek, amelyek sértik a közfoglalkoztatottak Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogát. Az indítványozó szerint a kifogásolt szabályok kiüresítik a jogorvoslathoz való jogot.
- [84] Az indítványozó önálló érvelést az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fejtett ki; a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét az indítványozó a jogorvoslathoz való alapjog sérelmén keresztül állította, ezért az Alkotmánybíróság a Kftv. 1. § (4c)–(4e) bekezdéseinek az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének való megfelelés érdemi vizsgálatára irányuló indítványi kérelmet az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [85] 10. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában az Alkotmánybíróság már többször nyomatékosította, hogy a közigazgatás törvény alá rendeltségét jogállami követelménynek tekinti, amelyet a közigazgatási határozatok törvényességi ellenőrzése folytán a bíróságoknak kell biztosítaniuk {lásd 24/2015. (VII. 7.) AB

határozat, Indokolás [19], [20]). „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság egyik elemének tekinti a közigazgatás törvény alá rendeltségét [...] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogállamiság nemcsak a közigazgatás hatósági aktusaival szemben támasztja a joghoz kötöttség követelményét, hanem a közigazgatás törvény alá rendeltségének követelménye kiterjed a közigazgatási szervek minden olyan aktusára, amelyben a közigazgatás a címzettek alapjogait érintő döntést hoz.” [8/2001. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 79.] Ez következik közvetlenül az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján is, amely a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzését a bíróság feladatákként határozza meg.

- [86] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog mindenkinek jogot biztosít ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz fűződő jog általános értelemben azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni. A jogorvoslati jog nyújtotta jogvédelem hatékonyságához pedig az szükséges, hogy ténylegesen érvényesüljön, és képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására. A jogorvoslat jogának hatékony érvényesülését számos tényező befolyásolhatja, így többek között a felülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elintézésére meghatározott határidő, vagy a sérelmezett határozat kézbesítésének szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége [22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [26], megerősítve: 12/2015. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [25]]. Az Alkotmánybíróság a 2/2013. (I. 23.) AB határozatában rámutatott arra is, hogy a jogorvoslathoz való jog érvényesülésének két eleme van: egyrészt, hogy a jogorvoslati fórumrendszer igénybevitelét nem gátolják-e jogszabályi előírások, másrészt, hogy milyen a jogorvoslat terjedelme, azaz teljessége, illetve korlátozottsága (Indokolás [35], [37]).
- [87] 11. Az Alkotmánybíróság jelen határozata indokolásában már ismertette a közfoglalkoztatásból való kizárás részletes eljárási szabályait. Emellett az Alkotmánybíróság megkeresésére a miniszteri válasz kifejtette, hogy a „kizárásra vezető eljárásban hozott döntésekkel szemben a közfoglalkoztatott három külön fórumon is élhet jogorvoslati jogával.” Elsőként „[a] közfoglalkoztatott a kizárás alapjául szolgáló szabálysértési vagy közigazgatási eljárásban hozott döntés ellen fellebezést nyújthat be.” Ezt követően „[a] járási foglalkoztatási szerv [járási hivatal] által hozott, a kizárásról szóló közigazgatási döntéssel szemben is lehetősége van a közfoglalkoztatottnak jogorvoslatra.” Végül, „[a]mennyiben a járási foglalkoztatási szerv [járási hivatal] döntése jogerőssé válik, mely által a közfoglalkoztatott a közfoglalkoztatásból kizárásra kerül, a közfoglalkoztató a döntés alapján mérlegelés nélkül köteles a jogviszony megszüntetésére. [...] A közfoglalkoztatott az azonnali hatályú felmondást a munkaügyi bíróságon megtámadhatja.”
- [88] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezen eljárás nem automatikus, a Kftv. kifogásolt rendelkezései a kizárási ok ellenőrzését lehetővé teszik [Kftv. 1. § (4c) bekezdés]. A kizárás kérdésében biztosított a jogorvoslathoz való alapjog gyakorlása: a járási hivatal döntését másodfokon az állami foglalkoztatási szervként eljáró megyei és fővárosi kormányhivatal bírálja el [Kftv. 1. § (4d) bekezdés]. A kizárásra vonatkozó jogerős döntést követően kerül sor a közfoglalkoztatási jogviszony azonnali felmondással történő megszüntetésére [Kftv. 1. § (4e) bekezdés], amely miatt a közfoglalkoztatásból kizárt személy bírósághoz fordulhat: a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja alapján munkaügyi jogvitát kezdeményezhet.
- [89] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt a Kftv. 1. § (4c)–(4e) bekezdéseinek és a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontjának a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét állító részében elutasította.
- [90] 12. Az indítványozó szerint a Kftv. egyes kizárási szabályain kívül a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja is alaptörvény-ellenes. Álláspontja szerint az Mt. alkalmazását kizáró Kftv. 2. § (5) bekezdés g) alpontja sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglaltakat. A támadott rendelkezés szerint „az Mt. 64. § (1) bekezdését azokkal az eltérésekkel kell alkalmazni, hogy a közfoglalkoztató köteles a közfoglalkoztatási jogviszonyt azonnali hatályú felmondással megszüntetni, ha jogerős hatósági határozat a közfoglalkoztatottat a közfoglalkoztatásból kizárta, vagy az 1. § (4) bekezdés c) pontja szerinti személy elismerés iránti kérelmét jogerősen elutasították, kivéve, ha az idegenrendészeti hatóság határozata alapján az 1. § (4) bekezdés d) pontjának hatálya alá kerül”.
- [91] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kftv. 2. § (5) bekezdésének g) pont második részének normatartalma üres, mivel a Kftv. 1. § (4) bekezdése sem c) pontot, sem pedig d) pontot nem tartalmaz.

- [92] A kizárásra alapított azonnali hatályú felmondási esetkörnt az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy ebben a tekintetében nem állapítható meg hátrányos megkülönböztetés. Az Indokolás V. rész 7. pontjában kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által megjelölt közfoglalkoztatottak csoportja nem hasonlítható össze a közfoglalkoztatási jogviszonyuk megszüntetési (kötelezően azonnali hatályú felmondás), valamint a foglalkoztatásból való kizárás jogcímeit illetően más, a munkaerőpiacon foglalkoztatottak csoportjaival. A közfoglalkoztatáson kívüli foglalkoztatottak ugyanis valamennyien a munkaerőpiacon állnak jogviszonyban, így a jogviszony akár rendkívüli megszüntetése is piaci alapon, piaci viszonyok között megy végbe, legyen az akár a közszférában, akár a magánszférában megkötött jogviszony.
- [93] Tekintettel arra, hogy a közfoglalkoztatás mint atipikus munkaviszony esetén a szociális jellemzők meghatározóak, ezért a közfoglalkoztatottak a rendkívüli felmondási jogcímek szempontjából nem alkotnak homogén csoportot az egyéb, piaci alapon foglalkoztatottakkal (munkavállalókkal). A homogén csoportba tartozás ugyanakkor a diszkrimináció tilalmának vizsgálata során alapvető és meghatározó ismérv. Az Alkotmánybíróság felhívott gyakorlata szerint ugyanis csak akkor alaptörvény-ellenes a különbségtétel, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget. Csoportazonosság, vagyis összehasonlítható helyzet hiányában az alapvető jogok biztosa által kifogásolt jogszabály nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében előírt alkotmányos tilalmat.
- [94] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontjának az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével fennálló ellentétét állító indítványt elutasította.

VI.

- [95] Az Alkotmánybíróság határozatának a Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 44. § (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [96] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, és az indokolás főbb megállapításaival is, ugyanakkor szükségesnek tartom az indokolás kiegészítését az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben.
- [97] 1. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése tartalmában az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatához igazodik. Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában ugyanis jellemzően arra mutatott rá: „[a] jogegyenlőség lényege, hogy az állam mint közhatalom, s mint jogalkotó köteles egyenlő elbánást biztosítani a területén tartózkodó minden személy számára. Ebben az összefüggésben nem tehet különbséget közöttük faj, szín, nem, nyelv, val-

lás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint” [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.].

- [98] Hangsúlyozta ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy „[a]z Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt tilalom nem csak az emberi, illetve az alapvető állampolgári jogokra irányadó, hanem e tilalom – amennyiben a különbségtétel sérti az emberi méltósághoz való jogot – kiterjed az egész jogrendszerre, ideértve azokat a jogokat is, amelyek nem tartoznak az emberi jogok, illetőleg az alapvető állampolgári jogok közé” [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280–282.].
- [99] Az Alkotmánybíróság tehát elhatárolta az általános jogegyenlőségi szabályt a megkülönböztetésnek attól az esetétől, amelynek során a megkülönböztetés alapvető jogot érint.
- [100] Álláspontom szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése [az általános (jog)egyenlőségi szabály] és (2) bekezdése [(alapvető jogot érintő) hátrányos megkülönböztetés tilalma] e megkülönböztetéshez igazodik. Abban az esetben tehát, ha az állított hátrányos megkülönböztetésnek van alapjogi vonatkozása – az emberi méltóság sérelmén túl –, annak alkotmányosságát a XV. cikk (2) bekezdésében foglaltak szerint kell értékelni, míg ha ilyen alapjogi vonatkozás nem merül fel, akkor a XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános jogegyenlőségi szabály szerint kell vizsgálni a megkülönböztetést.
- [101] Az elhatárolás valódi jelentősége abban áll, hogy álláspontom szerint más a védelmi szint a XV. cikk (1) bekezdése és (2) bekezdése esetén. Erre utal az Alkotmánybíróságnak az a gyakorlata, amely különbséget tesz a megkülönböztetés alkotmányosságának megítélése során aszerint, hogy a megkülönböztetés emberi jog vagy alapvető jog tekintetében történt-e. Ha a megkülönböztetés nem ilyen jog tekintetében történt, az Alkotmánybíróság azt akkor tekintette alkotmányellenesnek, „ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között” [30/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 130.]. Ehhez képest, ha a megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésén alapul, az „az általános egyenlőségi szabályhoz képest szigorúbb vizsgálatot követel” [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [38]–[41]]. Ennek a szigorúbb vizsgálatnak a szempontrendszere, mivel alapjogot érintő korlátozásról van szó, az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltakhoz igazodik.
- [102] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése közötti elhatárolás további jelentősége, hogy a XV. cikk (2) bekezdéséhez hasonló diszkriminációtilalmi szabályt tartalmaz az Emberi Jogok Európai Egyezményének 14. cikke is. Figyelemmel ezért az Alkotmánybíróságnak arra a gyakorlatára, hogy a hazai alkotmányossági követelmények értelmezése során az alapjogok érvényesülésének minimális mércéjeként fogadja el az elismert nemzetközi jogvédelmi mechanizmusokban biztosított jogvédelmi szintet [lásd 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [37]], az alapjogi tekintetben tett megkülönböztetés alaptörvényellenességének megítélése során figyelemmel kell lenni az EJEB gyakorlatára is, mint ahogy erre a határozat indokolásának IV. rész 8.1. pontja (Indokolás [69]–[82]) is rámutatott.
- [103] 2. A fentiekben kifejtettek alapján, az Indokolás [68] bekezdésében foglalt azzal a megállapításával nem értek egyet, amely szerint az adott ügyben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján vizsgált megkülönböztetés körében az Alkotmánybíróságnak azt kellett volna mérlegelnie, hogy „igazolja-e bármiféle ésszerű indok a fenti, álláskereső csoportján belüli megkülönböztetést”. Véleményem szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozó megkülönböztetések esetén az alaptörvény-ellenesség körében nem az ésszerűség követelménye a vizsgálat szempontrendszere, hanem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltak.
- [104] Emellett, úgy gondolom, hogy a határozat indokolásának [80] bekezdésében „az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése keretében” lefolytatott érdemi vizsgálatban megjelenő alapjogi szempontok – a magánszférához való jog tekintetében – nem illeszkednek a fentiekben hivatkozott alkotmánybírói gyakorlat által felállított értelmezési keretbe. Véleményem szerint ugyanis az adott ügyben az Alkotmánybíróságnak egy olyan megkülönböztetést kellett vizsgálnia, amelynek – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – alapjogi vonatkozása volt. Következésképpen a támadott szabályozás nem az érintett alapjog sérelmét okozta, hanem az alapjog tekintetében tett hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközött. Erre tekintettel nem értek egyet az indokolásnak azzal a megállapításával, hogy „a Kftv. támadott rendelkezése diszkriminatív jelleggel, szükségtelenül korlátozza a magánszférához való jogot”. Véleményem szerint a támadott szabályozás az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését sérti.
- [105] 3. A fentiek alapján, ebben az ügyben is fontosnak tartottam kiemelni [csakúgy, mint a 3142/2015. (VII. 24.) AB határozathoz fűzött különvéleményben és a 9/2016. (IV. 6.) AB határozathoz fűzött párhuzamos indokolásban],

hogyan az Alkotmánybíróság gyakorlatában értelmezési kérdéseket vet fel az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt alkotmányossági követelményrendszer elhatárolása. Ennek gyakorlati jelentősége pedig az az összefüggésben merül fel, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése vonatkozásában vizsgált megkülönböztetés esetén nem egyértelmű, hogy mi az alkotmányossági mérlegelési szempontrendszer. Az Alkotmánybíróság az esetek meghatározó részében az észszerűségi tesztet alkalmazza, ez ugyanakkor nincs összhangban azzal a korábbi megállapítással, miszerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése „az általános egyenlőségi szabályhoz képest szigorúbb vizsgálatot követel” [42/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [38]–[41]].

- [106] Az adott ügyben az Alkotmánybíróság ugyan mérlegelési körbe vonta a megkülönböztetéssel érintett alapjog korlátozása körében az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését, azt azonban, véleményem szerint, nem igazította egyértelműen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének szempontrendszeréhez.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

- [107] A többségi határozattal nem értek egyet, ezért ahhoz az Abtv. 66. § (2) bekezdése alapján az alábbi különvéleményt csatolom.
- [108] A szociális ellátás terén a kiindulópont a szociális biztonsághoz való jog alkotmányos jellege. Ezen a téren az Alaptörvény XIX. cikke hasonlóan fogalmaz, mint az Alkotmány 70/E. §-a, azaz továbbra is mérvadó, hogy nem valódi alapjogról van szó, hanem az államot terhelő intézmény (szociális ellátórendszer) létrehozására, fenntartására, működtetésére irányuló kötelezettséget jelent. Ezen belül viszont a jogalkotó nagy szabadságot élvez a részletszabályozás kidolgozásakor. A szociális ellátások rendszerének egészének (ellátások összessége) kell megfelelnie a szociális biztonság követelményének [lásd 32/1998. (VI. 25.) AB határozat rendelkező része, ABH 1998. 251.], azaz végső soron senki ne maradjon teljesen ellátatlanul (rászorultság esetén valamilyen ellátásban részesüljön) azonban a XIX. cikkből nem vezethető le, hogy bárkinek joga lenne konkrét ellátásfajta.
- [109] Nem értek egyet azzal, hogy a határozat az alapjogi teszt mentén folytatta le az alkotmányossági vizsgálatot, mivel az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglaltak alapján „alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” Miután azonban az Alaptörvény XIX. cikke (a fentiekben kifejtettek szerint) nem alapjogot tartalmaz, fogalmilag kizárt az alapjogi teszt alkalmazása.
- [110] Aggályosnak tartom a határozatban általános érvénnyel (konkrét egyedi ügyben lefolytatott alkotmányossági vizsgálat nélkül) megfogalmazott, az önkormányzatoknak címzett felhívást, mely a jogalkotás terén követendő elvárásokat fogalmaz meg. Ezzel álláspontom szerint az Alkotmánybíróság – megsértve a hatalommegosztás elvét – túllépett a számára biztosított hatáskörén.
- [111] Nem értek egyet továbbá a határozat azon részével sem, mely a magyar Alkotmánybíróság megállapításaként tünteti fel az amerikai Legfelsőbb Bíróság egyik döntésének ismertetését. A 13/2016. (VII. 18.) AB határozat indokolásának [43] bekezdése csupán ismerteti az amerikai ügyben elfoglalt bírósági álláspontot, de nem tartalmaz a magyar Alkotmánybíróságtól eredő megállapítást.
- [112] Végezetül a határozat nem ad választ az indítvány azon részére, melyben azt kifogásolja az indítványozó (ombudsman), hogy a B) cikket sértő jogbizonytalanságot okoz, hogy az önkormányzati jogalkotás határozhat meg további feltételeket. Álláspontom szerint pedig éppen ez lenne az a pont, ahonnan – a diszkriminációval megtámogatva – alkotmányossági szempontból vizsgálható lenne a felvetett kérdés.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

- [113] Nem támogatom a rendelkező részi megsemmisítést kimondó többségi döntést, csak elutasítást tudtam volna támogatni. Álláspontom szerint a törvényhozási többség az itt vitatott közfoglalkoztatási munkaviszony szabályozásnál csak élt az Alaptörvény adta lehetőségekkel, és annak keretei között hozott eltérő szabályozást az itt érintett foglalkoztatottak vonatkozásában. Ehhez képest a határozat indokolása egy „általános egyenlőségi jog” megkonstruálásával – mely így nem is szerepel az Alaptörvényben – találja alkotmány-ellenesnek az általa megsemmisített törvényi rendelkezést. Az ilyenfajta alkotmánybírói „beleolvasást” az Alaptörvénybe nem tudom elfogadni, mert megítélésem szerint sérti a demokratikus jogállam törvényhozási szabadságát, és tendenciájában a jurisztokratikus állam súlypontjai felé viszi el az állam működését.
- [114] Az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdése kimondja a törvény előtti egyenlőséget, amely a felvilágosodás folyamán az addigi származási, vallási, vagyoni, születési, családi jogállási, nemzeti hovatartozási szempontok szerinti egyenlőtlenséggel szemben jött létre. Mivel azonban az elmúlt kétszáz évben már bővültek az embernek azok az általa változtathatatlan alapvonásai és személyiségének tartós jellemzői, melyekben a különbségeket a társadalmi közvélemény elfogadja, ezért ma már nem elégséges pusztán rögzíteni a törvény előtti egyenlőséget, hanem ennek tartalmát pontosítani szükséges. Ezt teszi a cikk (2) bekezdése, és miután az (1) bekezdés deklarálta a törvény előtti egyenlőséget, ez a bekezdés rögzíti, hogy ezt az egyenlőséget az alapvető jogok vonatkozásában követeli meg, és részletesen felsorolja, hogy mely szempontok szerinti megkülönböztetéseket tilt meg. Ezek fedik a felvilágosodás idején a törvény előtti egyenlőség elvével együtt létrejött megkülönböztetések tilalmát, de ezeken túl néhány más szempontot is bevesz ez a felsorolás. Így előírja, hogy az alapvető jogokat megkülönböztetés nélkül kell biztosítani fajra, színre, nemre, fogyatékosagra, nyelvre, vallásra, politikai vagy más véleményre, nemzeti vagy társadalmi származásra és vagyoni helyzetre tekintet nélkül. Ezek az ember megváltoztathatatlan tulajdonságait jelentik, vagy személyiségének és körülményeinek azokat a tartósabb jellemzőit, melyek egy szabad társadalom működése szempontjából a tolerálást és a szabad megnyilvánulást követelik meg. Ám mivel ilyenekhez hasonló további jellemző is felmerülhet, az alkotmányozó követte azt a bevett szövegezési szokást, hogy egy nyitottságot hagyott a felsorolásban, és az „egyéb helyzet” szerinti megkülönböztetést is megtiltotta az alapvető jogok vonatkozásában. Az „*ejusdem generis*” értelmezési kánon szerint az „egyéb” szó természetesen nem tetszőleges nyitottságot iktatott be ide, hanem csak olyan bővítést enged ez meg, amely a felsoroláshoz hasonló szempontot hoz be. Vagyis az ember megváltoztathatatlan alap-tulajdonságaira vagy a személyiség tartós elemére vonatkozhat a kitágítás is. Ennek révén, miközben a mindenkori demokratikus kormánytöbbség törvényhozása az állampolgárok milliói szavazata alapján a politikai céljait tetszés szerint ültetheti át törvényekbe, és egy sor szempontból megkülönböztetéseket tehet embercsoportok, foglalkozási ágak, intézmények, lakóhely stb. szerint, addig az Alaptörvényben foglalt diszkrimináció tilalma megálljt parancsol ennél, és az alapvető jogok vonatkozásában, illetve a felsorolt emberi alap-tulajdonságbeli különbségeknél megtiltja minden politikai erőnek, hogy a törvényhozási többséggé válva politikai céljait ezekben ütköző megkülönböztetésekkel próbálja megvalósítani. Ennek révén egyrészt működni tud a politikai pluralizmus adta váltógazdaság számára a szabadság a más és más megkülönböztetésekre és tagolásokra épített politikák megvalósítására, és a mindenkori kormánypártváltással új megkülönböztetésekre és tagolásokra épített politikák megvalósítása, másrészt a váltógazdaságon felül álló alkotmányos keret érinthetlensége is biztosítást kap: az alapvető jogok és az ember alapvető tulajdonságai tekintetében egyetlen törvényhozási többség sem hozhat létre megkülönböztetéseket.
- [115] Ezzel az értelmezéssel szemben azonban a hazai alkotmánybíráskodás – különösen az első időszakának aktívista (alkotmánytól elszakadó) éveiben – egy sor tágítást hajtott végre a diszkrimináció tilalmán, és a legmélyebben sértve a politikai váltógazdaság demokratikus törvényhozási többségeit az alapvető jogokon túl az egész jogrendszerre kiterjesztette a megkülönböztetések ellenőrzését. Ezen túl a felvilágosodásban kialakult alapvető szempontokon túl bármely szempontból való megkülönböztetést az embercsoportok, foglalkozási ágak, intézmények stb. között úgy fogott fel, mint a diszkrimináció tilalmába ütközőt. Az utóbbi időkben ez egy olyan elnevezést kapott, hogy ez az „általános egyenlőségi jog”, és alkalmanként hozzátételre kerül az ezekre vonatkozó alkotmánybírói határozatokban – mint itt is –, hogy nem minden megkülönböztetés tilos, hanem csak azok, melyek az ember méltóságát is sértik. Azonban a méltóságsértést úgy kitágították – az eredeti megalázás tilalma helyett –, hogy ebbe minden belefér, amit egy tetszőleges alkotmánybírói többség ennek akar felfogni. Ebben a felfogásban ugyanis az emberi méltóságot az sérti, ha egy megkülönböztetés – bármely – önkényes, és nem észszerű. Ennek eldöntésére azonban nincsenek objektív szempontok, és a mindenkori alkotmánybírói

többség véletlen állása dönti el, hogy mikor tekint egy megkülönböztetést észszerűnek, és így nem önkényesnek, vagy éppen fordítva – szemben azzal, ha az emberi méltóság sérthetlenségét a megalázás tilalmával azonosítjuk, mert erre az elterjedt társadalmi konszenzusok többé-kevésbé határozott mércéket adnak.

- [116] A diszkrimináció tilalmának ezzel a kitágításával az Alkotmánybíróság jelentős mértékben kiterjeszti a demokratikus törvényhozás felett az ellenőrzését, és ezért nem tudtam megszavazni a határozatot.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [117] A többségi határozat rendelkező részének 2. és 3. pontjával nem értek egyet.
- [118] 1. Nem értek egyet a határozat Indokolásának V. 3. pontjában (Indokolás [42]) foglalt azon megállapítással, hogy a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *a)* pont *ab)* alpontja tekintetében az indítvány ne tartalmazza indokolást. Az alapvető jogok biztosa az indítványában – más rendelkezésekkel együtt – az említett törvény 1. § (4a) bekezdés egészének megsemmisítését kezdeményezte; az indítvány indokolásának 4.5. pontja pedig az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének, és különösen VI. cikk (1) bekezdésének sérelmével kapcsolatosan a Kftv. 1. § (4a) bekezdése *a)* pont *ab)* alpontja tekintetében (is) értelmezendő érveket tartalmaz. Mivel tehát ezen alpont alaptörvény-ellenessége tekintetében a többségi határozat megállapításával ellentétben álláspontom szerint az indítvány tartalmaz indokolást, a határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt megsemmisítésnek pedig – amellyel egyébiránt egyetértek – nézetem szerint a Kftv. 1. § (4a) bekezdésének a közfoglalkoztatásból történő, a tanköteles gyermek mulasztásán alapuló kötelező kizárást előíró *a)* pont *ab)* alpontjára is ki kellene terjednie, a rendelkező rész e tekintetben is – az indokolás hiányára alapított – visszautasítást tartalmazó 3. pontjával nem értek egyet.
- [119] 2. A fentebb kifejtett álláspontomból az következik, hogy mivel a Kftv. 1. § (4c) bekezdése kifejezetten az említett kizáró feltétellel összefüggő eljárási szabályt állapít meg, a megsemmisítésnek ezen bekezdésre is ki kellene terjednie; ezért a határozat rendelkező részének elutasítást tartalmazó 2. pontjának támogatása ebből az okból számomra eleve nem lehetséges.
- [120] Ugyanakkor a határozat Indokolásának ezen elutasításra vonatkozó részei tartalmi kérdéseket is felvetnek. Az elutasítás ugyanis kiterjed a Kftv. 2. § (5) bekezdés *g)* pontjára is [e rendelkezés egyébként a Kftv. 1. § (4e) bekezdése második mondatának tartalmi megisméltelése], amely a közfoglalkoztató számára kötelezően írja elő a közfoglalkoztatási jogviszony azonnali hatállyal történő megszüntetését, ha a közfoglalkoztatott kizárása tárgyában korábban jogerős hatósági határozat született.
- [121] A Kftv. 1. § (4a) bekezdés *a)–g)* pontjaiban meghatározott, a közfoglalkoztatotti jogviszony létrehozását megelőzően vagy azt követően beállott feltételek esetén, a törvény kógens szabályozása folytán a (4d)–(4e) bekezdések szerint a hatóságnak a kizárást határozatban meg kell állapítania, illetve – amennyiben a kizáró okról a közfoglalkoztatási jogviszony létrehozását követően értesül – ezt a döntést a közfoglalkoztatóval is közölnie kell. Utóbbi esetben a közfoglalkoztató köteles a jogerős döntés alapján a már létrejött jogviszonyt azonnali felmondással megszüntetni. Álláspontom szerint a határozat Indokolásának V. 10–11. pontjai a jogorvoslathoz való jog körében nem vonják le a szükséges következtetéseket a kizárást megállapító hatósági határozattal szemben a hatósági eljárásban rendelkezésre álló jogorvoslat (fellebbezés) és a hatósági határozatok bírósági felülvizsgálatának lehetősége, valamint a közfoglalkoztatási jogviszony jogerős kizáró határozaton alapuló azonnali hatályú (kötelező) megszüntetésének egymáshoz való viszonya tekintetében.
- [122] Álláspontom szerint amennyiben a közfoglalkoztatott a jogerős hatósági határozattal szemben a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2014. évi CXL. törvény. általános előírásai szerint bíróság előtt annak felülvizsgálatát kezdeményezi, úgy a jogorvoslathoz való alapjoga ilyen módon történő érvényesülését elzárhatja az a szabály, amely a jogviszony azonnali hatállyal történő megszüntetésének kötelezettségét pusztán a jogerős hatósági határozathoz köti. Különösen nagy jelentősége lehet ezen döntésnek arra tekintettel, hogy ez egyúttal az érintettnek a rendszerből három hónapra történő kizárását is jelenti egyben.

Az esetleges közigazgatási per, vagy akár a korábbi munkáltató azonnali hatályú felmondásával összefüggésben indított, vagy éppen a korábbi közfoglalkoztatási jogviszony azonnali hatályú felmondásával [lásd Kftv. 1. § (4a) bekezdés e)–f) pontjaiban foglalt kizárási okok] szemben indult munkaügyi per nemhogy az azonnali hatályú felmondás megtörténteig, de feltehetően még ezen három hónapos kizárási időtartam elteltét megelőzően sem zárul le, noha – elméletileg – nem kizárt, hogy a bíróság a hatóság döntésének jogellenességét állapítsa meg.

- [123] A határozat a munkajogi szabályok mögöttes alkalmazandóságára alapítottan utal arra, hogy „[a] közfoglalkoztatott az azonnali hatályú felmondást munkaügyi bíróságon megtámadhatja” (Indokolás [87]). A munkaügyi per lehetősége azonban, ha a közfoglalkoztatott rendelkezésére áll is az azonnali hatályú felmondással szemben, nyilvánvalóan csak a közfoglalkoztatott ezen intézkedése (nem pedig az ennek alapjául szolgáló hatósági határozat) jogszerűségének vitatására szolgálhat. Ez felfogásom szerint azt jelenti, hogy a munkaügyi bíróság a kizárást megállapító jogerős hatósági határozattal összefüggésben csak annak meglétét vizsgálhatja; amennyiben az megállapítható, az azonnali hatályú felmondást sem nyilváníthatja jogellenesnek, mivel magának a hatósági határozatnak a törvényességét vitatni munkajogi perben kizárt. Mindezek együttesen azt jelentik, hogy a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja alapján kötelezően meghozott, azonnali hatályú felmondással szemben a határozatban említett munkaügyi bíróságon történő perindítás – azon túlmenően, hogy annak az azonnaliságra vonatkozó törvényi kógenca okán sem a felmondás, sem a három hónapos kizárást tekintetében halasztó hatálya nyilvánvalóan nincsen – a közfoglalkoztatásból kizáró, az érintett által ugyan jogellenesnek tartott, de már jogerőre emelkedett hatósági határozat pusztán léte okán eleve eredménytelennek mutatkozik. Ez álláspontom szerint nehezen egyeztethető össze az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata által a jogorvoslat lehetőségével szemben megkövetelt érdemi jelleggel.
- [124] Mindezekre tekintettel a határozat rendelkező részének a Kftv. 2. § (5) bekezdés g) pontja tekintetében is elutasítást tartalmazó 2. pontját emiatt sem tudom támogatni.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

- [125] Az Abtv. 66. § (2) bekezdésében biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom az Alkotmánybíróság jelen határozatához.
- [126] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával, amiben a többségi döntés a Kftv. 1. § (4a) bekezdés b) pontja, valamint az 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdése alaptörvény-ellenességét állapította meg.
- [127] 1. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése értelmében Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
- [128] Az Alkotmánybíróságnak a diszkrimináció tilalmával összefüggésben kialakított és következetes gyakorlata szerint a különbségtétel csak akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható jogalanyok között tesz különbséget, vagyis a vizsgált szabályozás valamely lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság által lefolytatandó diszkriminációs teszt kiindulópontja tehát a vizsgálat tárgyát képező homogén csoport meghatározása.
- [129] A közfoglalkoztatási jogviszony jellegét illetően osztom a többségi döntésnek az Indokolás V. 7. pontjában (Indokolás [53]–[61]) foglalt megállapításait. Az Alkotmánybíróság ennek során kifejtette, hogy a közfoglalkoztatás intézménye eltér az egyéb munkaerőpiaci foglalkoztatási jogviszonyoktól, és az a szociális ellátások és a nyílt munkaerőpiac között elhelyezkedő köztér területként jellemezhető. Magáévá tette azt a jogalkotói álláspontot is, miszerint a közfoglalkoztatás egy olyan, a munkaerőpiac irányába terelő mechanizmus, amely magasabb juttatásokat kínál, mint a szociális ellátások, viszont kevesebbet, mint a nyílt munkaerőpiac. Rámutatott, hogy a közfoglalkoztatás eltér a tipikus munkaviszonytól a jogviszony alanyai, tárgya és a munkabér tekintetében is,

majd azt a következtetést vonta le, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony tehát értelmezhető mint egy időben meghosszabbított és feltételhez, munkateljesítményhez kötött szociális ellátás.

- [130] 2. Az Indokolás V. 12. pontjában (Indokolás [90]–[94]) – a Kftv. 2. § (5) bekezdés *g*) pontját az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmével összefüggésben támadó indítványi elem elutasításának alapjaként – azt állapította meg a többségi döntés, hogy „a közfoglalkoztatottak csoportja nem hasonlítható össze a közfoglalkoztatási jogviszonyuk megszüntetési (kötelezően azonnali hatályú felmondás), valamint a foglalkoztatásból való kizárás jogcímeit illetően más, a munkaerőpiacon foglalkoztatottak csoportjaival. A közfoglalkoztatáson kívüli foglalkoztatottak ugyanis valamennyien a munkaerőpiacon állnak jogviszonyban, így a jogviszony akár rendkívüli megszüntetése is piaci alapon, piaci viszonyok között megy végbe, legyen az akár a közszférában, akár a magánszférában megkötött jogviszony. Tekintettel arra, hogy a közfoglalkoztatás, mint atipikus munkaviszony esetén a szociális jellemzők meghatározóak, ezért a közfoglalkoztatottak a rendkívüli felmondási jogcímek szempontjából nem alkotnak homogén csoportot az egyéb, piaci alapon foglalkoztatottakkal (munkavállalókkal).”
- [131] Ezzel szintén egyetérték, ezért a döntés rendelkező részének második pontját magam is támogattam.
- [132] 3. Ezzel szemben a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *b*) pontját, valamint az 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdéseit a többségi döntés azért semmisítette meg, mert a XV. cikk (2) bekezdését sértő alaptörvény-ellenes helyzetnek tartja azt, hogy a törvényalkotó a kizárás szabályait a közfoglalkoztatási jogviszonyba kerülés előfeltételeként is alkalmazni rendelte. A többségi döntés kiinduló pontját jelentő meghatározás szerint „az álláskereső, amikor még nem tudható, hogy »piaci alapú munkát« talál, vagy közfoglalkoztatott lesz, akkor az álláskeresők homogén csoportjába tartozik.”
- [133] Álláspontom szerint az alaptörvény-ellenesség megállapítása és az annak következményeként alkalmazott megsemmisítés – az alább kifejtettek miatt – téves csoportképzésen alapszik.
- [134] Az Alkotmánybíróság számos döntésében leszögezte, hogy az Alaptörvény (és korábban az Alkotmány) keretei között a törvényhozó nagy szabadságot élvez az egyes foglalkoztatási jogviszonyok szabályozásában.
- [135] A zárt közszoigálati rendszer alapvető jellemzőjeként írta le a 8/2011. (II. 18.) AB határozat, hogy „a közszoigálati jogviszony tartalmát, a jogviszony alanyainak jogait és kötelezettségeit nem a felek megállapodása, hanem jogszabály, törvény határozza meg. A jogviszonyt nem mellérendelt felek szerződése, hanem az állam egyoldalú aktusa hozza létre, amelyben kinevezi a köztisztviselőt, megbízva meghatározott feladatkör, munkakör vagy tisztség ellátásával. A köztisztviselőnek nincs aktív szerepe a jogviszony tartalmának alakításában, csak arról dönthet, hogy elfogadja a törvényben meghatározott feltételek mellett a kinevezést vagy sem” {ABH 2011, 49, 70.; azóta megerősítette: 5/2013. (II. 21.) AB határozat, Indokolás [23]; 1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [23]; legutóbb 3222/2017. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [136] Az Alkotmánybíróság tehát – ahogy az a fenti gyakorlatból kiolvasható – értelmezési körébe vonja az adott jogviszony kinevezési feltételeit is.
- [137] Az Mt. alapján létrehozott munkaviszonytól eltérő foglalkoztatási jogviszonyokat – így például a közalkalmazottak, közszoigálati tisztviselők, állami tisztviselők, igazságügyi alkalmazottak vagy a közfoglalkoztatottak jogviszonyát – szabályozó törvények mindegyike előír olyan különös feltételeket, amely feltételeknek az „álláskeresőnek” meg kell felelnie a jogviszony létrejöttéhez. Ezek nem az álláskeresők csoportján belüli megkülönböztetést jelentenek, hanem egyes „állástípusok” betöltéséhez tartalmaznak olyan különös – az adott jogviszony jellegéhez igazodó – szabályokat, amelyek minden, az adott „állástípust” betölteni kívánó személyre egyformán vonatkoznak.
- [138] Az egyes foglalkoztatási jogviszonyokról szóló törvények *sui generis* szabályozást tartalmaznak, az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján pedig önmagában az egyes törvények közötti szabályozásbeli különbség nem alapozhatja meg a diszkrimináció tilalmának megsértését.
- [139] A fentiek értelmében álláspontom szerint helytelen csoportképzés (álláskeresők homogén csoportja) alapján folytatta le a többségi döntés az alkotmányossági vizsgálatot, éppen ezért nem tudtam támogatni a Kftv. 1. § (4a) bekezdés *b*) pontja [valamint az 1. § (4b), (4f) és (4g) bekezdések] megsemmisítését.
- [140] Úgy gondolom továbbá – elfogadva, hogy a közfoglalkoztatási jogviszony egy időben meghosszabbított, és feltételhez, munkateljesítményhez kötött szociális ellátás –, hogy a jelen ügyben megsemmisített, a közfoglal-

koztatási jogviszony létesítéséhez kapcsolt kizárási ok nem alaptörvény-ellenes, megfelel az Alaptörvény XIX. cikk (3) bekezdése által biztosított, nagyobb korlátozást lehetővé tevő rendelkezésnek.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

[141] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

[142] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2017. november 6.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/1220/2013.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2017. évi 185. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3292/2017. (XI. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény 2. § (1) bekezdése és 7/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] Az indítványozó Pifkó Krisztián az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő, melyben a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól szóló 1999. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Ndtv.) 2. § (1) bekezdése, 2. § (7) bekezdése, 3. § (1) bekezdése és 7. § (1) bekezdése és 7/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] A kifogásolt rendelkezések értelmében az e-cigaretta használók – más dohányosokkal együtt – a dohányzásra kijelölt helyeken dohányozhatnak csupán, a dohányzásra vonatkozó korlátozások az e-cigaretta használatára maradéktalanul kiterjednek. Az indítványozó kifejtette, hogy a támadott rendelkezések annak ellenére kezelik együttesen a dohányzást és az elektronikus cigaretta fogyasztását, hogy utóbbi termékek és fogyasztási szokás harmadik személyek egészségét bizonyítottan nem károsítják, az e-cigaretta a dohányzás ártalomcsökkentő alternatívájának tekinthető. Ezzel szemben az e-cigaretta használók a dohányzásra kijelölt helyeken a passzív dohányzás káros hatásait kényszerülnek elszenvedni. Az indítványozó álláspontja szerint ezért az Ndtv. támadott rendelkezései szükségtelenül, az elérni kívánt céllal aránytalan módon korlátozzák az indítványozó Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt testi és lelki egészséghez való jogát, és a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jogát. Az indítványozó álláspontja szerint, mivel nem bizonyított tény az e-cigaretta egészségkárosító hatása, ezáltal a törvényben megfogalmazott korlátozást valójában nem a nemdohányzók egészségvédelme indokolja, a korlátozás nem egészségügyi okokra vezethető vissza, hanem „egyszerű társadalmi, együttélési kérdés”. Így ezen tevékenységnek a vitatott jogszabályi rendelkezésekkel történő korlátozása szükségtelen és indokolatlan.
- [3] Az indítványozó az Ndtv. támadott szabályai viszonylatában sérelmezte továbbá az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdését is arra hivatkozással, hogy az állam tudományos igazságok kérdésében, mint amilyen az e-cigaretta egészségre ártalmas hatása, nem jogosult dönteni.

II.

- [4] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„X. cikk (2) Tudományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészségéhez.”

„XXI. cikk (1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

[5] 2. Az Ndtv. indítványban megjelölt rendelkezései:

„2. § (1) A dohányzás számára kijelölt helyek kivételével – a (3) bekezdésben foglalt eltéréssel – nem szabad dohányozni, elektronikus cigarettát vagy dohányzást imitáló elektronikus eszközt használni

a) közforgalmú intézménynek a nyilvánosság számára nyitva álló helyiségeiben,

b) közösségi közlekedési eszközön,

c) munkahelyen,

d) közterületnek minősülő

da) a gyalogosforgalom számára nyitva álló aluljárókban és egyéb, zárt légtérű közforgalmú közlekedő összekötő terekben, valamint közterületi játszótereken, továbbá a játszóterek külső határvonalától számított 5 méteres távolságon belül,

db) a közforgalmú vasúti szolgáltatás nyújtására szolgáló vasúti üzemi létesítmények és a vasúti pálya tartozékainak személyforgalom számára megnyitott területein, közösségi közlekedési eszköz igénybevételének céljából létesített, illetve erre kijelölt megállóban, várakozóhelyen, illetve helyiségben, valamint nyílt légtérű megálló, várakozóhely esetén annak külső határvonalától számított 5 méteres távolságon belül, azzal, hogy ha a dohányzási korlátozás alá tartozó terület külső határvonal nem állapítható meg egyértelműen, akkor a dohányzás a megállót vagy várakozóhelyet kijelölő táblától vagy más jelzéstől számított 5 méteres sugarú körnek megfelelő körzetben tilos,

e) az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 3. § f) pontja szerinti egészségügyi szolgáltató közforgalom számára nyitva álló bejáratától számított 10 méteren belül.”

„2. § (7) A dohányzási korlátozással és az elektronikus cigaretta, valamint a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatának korlátozásával érintett, valamint a dohányzásra, elektronikus cigaretta és dohányzást imitáló elektronikus cigaretta használatára kijelölt helyeket, helyiségeket, valamint közterületeket felirat vagy más egyértelmű jelzés alkalmazásával – tűzvédelmi szempontú tilalom esetén szabványos tiltó táblával, illetve pikto grammal – szembetűnő módon meg kell jelölni.”

„3. § (1) A közforgalmú intézmény feladatkörében eljáró, valamint a közösségi közlekedési eszköz működtetésében hivatásszerűen közreműködő személy (a továbbiakban együtt: rendelkezésre jogosult) a dohányzásra, elektronikus cigaretta, valamint dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatára vonatkozó korlátozást megsértőt a jogsértés haladéktalan befejezésére köteles felhívni. A felhívás eredménytelensége esetén a rendelkezésre jogosult az érintett személyt felszólítja, hogy a közforgalmú intézményt, illetve a közösségi közlekedési eszközt hagyja el, illetőleg kezdeményezi a 7. § (1)–(2), illetve (13) bekezdései szerinti eljárás lefolytatását.”

„7. § (1) A 2–4/A. §-ban, a 7/H. §-ban, a 9. §-ban foglalt, valamint a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 38. §-a szerinti rendelkezések betartását az egészségügyi államigazgatási szerv ellenőrzi, és azok megsértése esetén – jogsértő természetes vagy jogi személlyel, illetve jogi személyiség nélküli szervezettel szemben – egészségvédelmi bírságot szab ki. Az egészségügyi államigazgatási szerv eltekinthet a bírság kiszabásától a 4. § (9) bekezdésében meghatározott személlyel szemben, ha a rendelkezésre jogosult a dohányzásra vagy az elektronikus cigaretta és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatára vonatkozó korlátozást megsértővel szemben a 3. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségének bizonyíthatóan eleget tett.”

„7/H. § A 2–4/A. § rendelkezéseit az elektronikus cigaretta és a dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatára is alkalmazni kell.”

III.

[6] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. Az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerint tanács-

ban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26. §-a szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 29. §-a alapján az „Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be”.

- [7] Az eljárás az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján folyt le, mely lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjeszzen a testület elé. Ennek során az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [8] 2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján nyújtotta be panaszát. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján a panaszt a vitatott jogszabály hatálybalépésétől számított 180 napon belül kell benyújtani. A támadott rendelkezéseket a 2016. május 20-ával hatálybalépett, az egyes egészségügyi és egészségbiztosítási tárgyú törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIV. törvény vezette be. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére 2016. november 15-én, azaz határidőn belül került sor.
- [9] A panasz közvetlenül jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányul, egyéni érdekelttség és érintettség állítása mellett. Az Alkotmánybíróság először az indítványozó érintettségét vizsgálta, melynek tekintetében az indítványozó elektronikus cigaretta használatára bemutatott érveit és bizonyítékait elfogadta, az érintettség fennállását igazoltnak tekintette. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése értelmében, az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az indítványozó maga e-cigaretta használó, indítványa mellékleteként orvosi leleteket csatolt dohányzási szokásai alátámasztásaként, egyebekben pedig a Villanypára Egyesület alelnöke. Az Alkotmánybíróság tanácsa ezért elfogadta az indítványozó azon hivatkozását, hogy az Ndtv. támadott rendelkezéseinek az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti érintettje, és számára a kivételes alkotmányjogi panaszon túl nincs jogorvoslati lehetőség.
- [10] Az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, a határozott kérelemmel szemben támasztott feltételeknek. Az indítványozó ismertette az eljárás megindításának az okait, továbbá kifejtette az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének a lényegét. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, a vizsgálandó jogszabályi rendelkezést, az alkotmányjogi panasz tartalmaz továbbá a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességére vonatkozó okfejtést, valamint rögzíti a kifejezett kérelmet a támadott rendelkezés megsemmisítésére. Az alkotmányjogi panasz a kérelem határozottságát illetően a törvényi feltételeknek megfelel.
- [11] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósi eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálta az előterjesztett alkotmányjogi panasz indítvány befogadhatóságának törvényben előírt további tartalmi feltételeit. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése vonatkozásában az indítványozónak kell igazolnia, hogy alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be. Az indítványozó alátámasztotta a közvetlen jogsérelem esetleges fennálltát.
- [12] 3. Az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdése értelmében „[t]udományos igazság kérdésében az állam nem jogosult dönteni, tudományos kutatások értékelésére kizárólag a tudomány művelői jogosultak”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ndtv. kifogásolt rendelkezései az indítványban hivatkozott érvek alapján nem állnak összefüggésben az Alaptörvény X. cikk (2) bekezdésével. A törvényalkotói állásfoglalás nem azonosítható a tudomány képviselői által kialakított, illetve a jövőben kialakítandó szakmai véleménynel. Ezért az indítvány ezen eleme érdemben nem volt elbírálható.
- [13] 4. Az indítvány az egészséges környezethez fűződő jog sérelmét is felveti. Az Alkotmánybíróság 3068/2013. (III. 14.) AB határozatában megerősített (Indokolás [46]) gyakorlata értelmében a környezethez való jog nem sorolható a klasszikus, védelmi jellegű alapjogok közé: „elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó.

A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére, beleértve a környezet elért védelme korlátozhatóságának feltételeit is." E jog sajátosságai folytán mindazokat a feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével lát el az állam, ebben az esetben törvényi és szervezeti garanciák biztosításával teljesít. A környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelességet jelenti. „Az egyedi alanyi jogok ez idő szerint e jog megvalósításában csak mellékesek” [28/1994. (V. 20.) AB határozat, ABH 1994, 134, 139., megerősítve: 3068/2013. (III. 14.) AB határozat Indokolás [46]]. Az indítványozó által ebben a körben hivatkozott érvek az egészséges környezethez fűződő joggal nem állnak alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggésben, így a panaszt az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban nem vizsgálta.

- [14] 5. Az indítványozó a sérelmesnek vélt rendelkezések között felsorolta továbbá az Ndtv. 2. § (7) bekezdését, a 3. § (1) bekezdését, valamint a 7. § (1) bekezdését. Az Ndtv. 2. § (7) bekezdése (míserint a dohányzásra/elektronikus cigaretta illetve dohányzást imitáló elektronikus eszköz használatára kijelölt helyeket egyértelmű jelzéssel kell megjelölni); a 3. § (1) bekezdése [mely a korlátozást megsértővel szembeni fellépés fokozatait tartalmazza (tevékenység abbahagyására felhívás, terület elhagyására felhívás, bírság)], valamint a 7. § (1) bekezdése (mely az ellenőrzésre jogosult szervet jelöli meg és az egészségvédelmi bírságot intézményesíti) kapcsán az indítványozó az alkotmánybírósi elbírálás alapjául szolgáló indokolást nem terjesztett elő, ezért ezen panasz-elemek érdemi vizsgálatát az Alkotmánybíróság szintén mellőzte.
- [15] 6. Az Abtv. 29. §-ának megfelelően az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekintette az indítványban felvetett azon kérdést, hogy az elektronikus cigarettára vonatkozó, az Ndtv. 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott korlátozás (az e-cigaretta kijelölt helyen történő fogyasztása) mennyiben és milyen módon értelmezhető az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseiben rögzített testi és lelki egészséghez való jog viszonylatában. Nem lehetett elmenni amellet sem, hogy az indítványozó sérelmezte az Ndtv. 7/H. §-beli, a dohányosokat és az e-cigarettát fogyasztókat együttesen kezelő rendelkezést. Ebben a körben arra hivatkozott, hogy sérti a testi-lelki egészséghez való jogát, hogy az Ndtv. 2. § (1) bekezdése és a 7/H. §-a értelmében csupán a dohányosokkal együtt fogyaszthatja az e-cigarettát. Ezzel a hagyományos dohányzás kapcsán passzív dohányossá kénytelen válni.

IV.

- [16] Az indítvány nem megalapozott.
- [17] 1. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”. Ugyanezen alaptörvényi rendelkezés (2) bekezdése írja körül azokat a tárgyköröket (a genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdaság, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosítása, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezése, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatása, valamint a környezet védelme), amelyek együttese megfelelő állami működés esetén feltételrendszerként – elvileg – garantálja úgy fizikailag, mint mentálisan a lehető leghosszabb, kiegyensúlyozott egészségi állapotban eltöltött életet. Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete (a továbbiakban: EVSz) meghatározása szerint az „egészség a testi, szellemi és szociális teljes jólétnek állapota és nem csak betegség vagy fogyatékoság hiányából áll” (Egészségügyi Világszervezet Alkotmányát inkorporáló 1948. évi XII. törvény preambuluma). Mivel az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a „testi és lelki egészséghez” való jogot rögzíti, ebből következőleg – egyezően az EVSz Alapokmányában foglaltakkal – az egészséghez való jog nem csupán az egészség-betegség paradigmájában mozog, hanem annál tágabb értelemben olyan testi és szellemi állapotot jelöl, amely lehetővé teszi a társadalomban való minél hosszabb, testi és lelki gondoktól mentes életet (elsőként: 43/2005. (XI. 14.) AB határozat, ABH 2005, 536, 549.).
- [18] 2. A 3132/2013. (VII. 2.) AB határozatban a testület a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény (a továbbiakban: korábbi Alkotmány) 70/D. §-ának és az Alaptörvény XX. cikkének szövegszerű összevetése alapján – figyelemmel a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatban kialakított kritériumokra is – megállapította, hogy az Alkotmány 70/D. §-ához fűződött gyakorlata, a korábbi érvek, jogelvek és alkotmányossági összefüggések a továbbiakban is irányadóak (Indoklás [57]).

- [19] Utalva tehát az Alkotmány 70/D. §-ával kapcsolatos megállapításokra, az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése a testi és lelki egészséghez való jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig az objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza. A testi és lelki egészséghez való alapjog tartalma, terjedelme – a harmadik generációs jogok sorsát osztva – az orvostudomány elért szintje, műszaki, technikai szempontok mellett szükségképpen a nemzetgazdaság teherbíró képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodik. Olyan gazdasági és jogi környezet kialakítására irányul, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, amely tehát az ember egészségének megőrzését szolgálja {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [61]}.
- [20] A 39/2007. (VI. 20.) AB határozatra utalással a testület fenntartotta azt a korábbi értelmezését is, amely szerint az egészséghez való alapjog alanyi oldala szoros összefüggésben áll az emberi méltóság védelméhez fűződő alapjogra visszavezethető, a személyiség testi-lelki integritáshoz való jogával {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [59], 16/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [90]–[91], 3114/2016. (VI. 10.) AB határozat, Indokolás [49]}.
- [21] A XX. cikk (2) bekezdése az alapjog objektív, intézményvédelmi oldalát jelöli, amelyet a testület az állam számára előírt alkotmányos kötelezettségként értelmezett és teszi ezt az Alaptörvény hatálya alatt is {elsőként: 56/1995. (IX. 15.) AB határozat, ABH 1995, 270., legutóbb: 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [67]–[68]}. Az egészséghez való jog alkotmányos feladat, amelyet az állam központi szervei és – egyre szűkülő körben bár, de – az önkormányzatok látnak el. Ez részben annak az intézményrendszernek a felállítását és működtetését jelenti, amely betegség esetére a testi és lelki egészség visszanyerését szolgálhatja. Másrészt viszont annak a jogi és intézményi környezetnek a kialakítására irányul, amely preventív módon, megelőző jelleggel gondoskodik a megbetegedések megelőzéséről, olyan intézkedéseket is magában foglal, amelyek potenciálisan alkalmasak lehetnek az egészséges életmód fenntartására.
- [22] Az állami feladat teljesítésének kritikus mértéke, vagyis a szükséges minimum meghatározása végletes helyzethez kötődik: egyes egészségügyi ellátások, vagy az ellátás adott területen – az ország meghatározott részén – tapasztalható teljes hiánya eredményez csupán alkotmányellenességet. Ezen túlmenően az állami kötelezettségként értelmezett egészséghez való jog sérelmének nincs alkotmányos mércéje. Az egészséghez való jog ebben az összefüggésben az állammal szemben kikényszeríthető alapjogként nem értelmezhető [54/1996. (XI. 30.) AB határozat, ABH 1996, 173, 186–187.].
- [23] 3. Az Alaptörvény értelmében az alkotmánybírói eljárás célja nem lehet az, hogy a tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon. Ilyen vitatott kérdés a jelen esetben az, hogy az e-cigaretta veszélyes-e és ha igen, a hagyományos dohánytermékekhez viszonyítottan milyen mértékben káros az aktív és a passzív fogyasztók egészségére. Ahogy arra hasonló jogkérdés megítélésekor az Alkotmánybíróság 39/2007. (VI. 20.) AB határozatában utalt, „[...] a természettudományos ismeretekkel összefüggő alkotmányossági problémák megoldásához a szaktudományos álláspontoknál szélesebb vizsgálódás lehet szükséges” (ABH 2007, 432, 485.). Az Alaptörvény indítványban hivatkozott XX. cikk (1) és (2) bekezdése tartalmának körülírását követően – utalva a jelen határozat Indokolás [12] bekezdésében foglaltakra is, elkerülve továbbá a vitatott tudományos kérdésekben való állásfoglalást – az indítvány alkotmányossági elbírálásának alapja az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdései. Ugyanakkor az értelmezési tartományba be kellett emelni az e-cigaretta-fogyasztás mértékadó nemzetközi fórum általi megítélését. Ezért előjáróban a tanács a dohányzás és az e-cigarettával összefüggő nemzetközi és európai (jog)politikákat, megközelítéseket vizsgálta.
- [24] 3.1. A dohányzás visszaszorítására szolgáló törekvések a nemzetközi szabályozásban egyre szigorodó, korlátozó szabályrend kialakításához vezettek. Az EVSz 2003. májusi közgyűlésén fogadták el a részes országok a Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményt, amelyet a ratifikálást követően az Országgyűlés az Egészségügyi Világszervezet Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményének kihirdetéséről szóló 2005. évi III. törvényben (a továbbiakban: Keretegyezmény) hirdetett ki a magyar jogrendben. A Keretegyezmény célja a dohánytermékek vonzerejének csökkentése. Az elektronikus nikotin-továbbító rendszerekről szóló [„*Electronic nicotine delivery systems*” (ENDS)] jelentés a Keretegyezményben részes tagállamainak 2014. októberi moszkvai konferenciáján (COP) és a 2016. november 11-i COP7 konferencián is szerepelt.
- [25] A 2014. október 18-i határozatában (FCTC/COP/6(9) 3–5. pontjában) az EVSz felhívta a feleket arra, hogy fontolják meg a nikotintartalmú és a nikotint nem tartalmazó e-cigaretták betiltását, szabályozását. Fontolják meg továbbá a nikotintartalmú e-cigaretták reklámozásának, promóciójának és szponzorálásának betiltását, vala-

mint hogy teljes körűen kövessék nyomon a nikotintartalmú és a nikotint nem tartalmazó e-cigaretták használatát.

- [26] Mindemellett az EVSz COP7, 2016-ban megtartott konferenciáján született döntés arra ösztönözte a Keretegyezményben részes államokat, hogy a nemzeti jognak és a népegészségügyi céljaiknak megfelelően, vezessenek be tiltó vagy korlátozó szabályozási intézkedéseket valamennyi dohány, illetve annak minősített termék gyártására, importálására, forgalmazására, megjelenésére, árusítására és használatára vonatkozóan.
- [27] 3.2. Az Európai Unió szabályozási szintjén 2007. január 30-án jelent meg az Európai Bizottság a Dohányfüstmentes Európáért című Zöld könyve, nem sokkal később, 2009-ben pedig a Tanács dohányfüstmentes környezetről szóló ajánlása (2009/C 296/02). A jogharmonizáció alapjaként fogadta el 2014. április 3-án az Európai Parlament és a Tanács a tagállamoknak a dohánytermékek és kapcsolódó termékek gyártására, kiszerezésére és értékesítésére vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezései közelítéséről és a 2001/37/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/40/EU irányelvet (a továbbiakban: Irányelv). Az Irányelv – egyes esetekben korlátozó, bizonyos kérdésekben tilalmazó – szabályozásának kiindulópontja a belső piac zavartalan működésének biztosítása mellett az emberi egészség védelmének magas szintje, a fiatalok egészségének védelme és a fentiekben hivatkozott Keretegyezményre visszavezethető kötelezettségeknek való megfelelés igénye (1. cikk). Az Irányelv az elektronikus cigarettát és az utántöltő flakont is a hatálya alá vonta [(4) preambulum-bekezdés, 2. cikk 16.–17. pontok]. Az Irányelv az elektronikus cigaretta gyártására, kiszerezésére, értékesítésére, reklámozására és a szponzorációra vonatkozó tagállami szabályok kialakításakor (is) – összhangban a (8), (21), (36) és (43) preambulum-bekezdésekben foglaltakkal – követendőnek tartja a közegészség védelmét, az emberi egészség magas szintjének figyelembe vételét. A (46) preambulum-bekezdés hangsúlyozza, hogy „[a]z elektronikus cigaretták megnyithatják az utat a nikotinfüggőség, és végső soron a hagyományos dohányfogyasztás előtt, mivel utánozzák és hétköznapivá teszik a dohányzás műveletét. Ennél fogva helyénvaló korlátozó megközelítést alkalmazni az elektronikus cigaretták és az utántöltő flakonok reklámozása tekintetében”. Szintén az egészségvédelem magas szintjére hivatkozással hatalmazza fel az Irányelv a tagállamokat bizonyos dohánytermékek és tartozékok forgalmazásának betiltására.
- [28] A tagállamok által bevezetett jogharmonizációs intézkedések vizsgálata során az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EuB) – az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 114. cikk (3) bekezdésére hivatkozással – fontos tényezőnek minősítette a lehető legmagasabb szintű egészség védelmét, amelyet a tagállamoknak szabályozásaik kialakításakor szem előtt kell tartaniuk [C-491/01 számú, *British American Tobacco [Investments] és Imperial Tobacco*-ügyben hozott ítélet (EU:C:2002:741, 62. pont); a C-434/02. számú, *Arnold André*-ügyben hozott ítélet (EU:C:2004:800, 33. pont); C-210/03. számú, *Swedish Match*-ügyben hozott ítélet (EU:C:2004:802, 32. pont); C-380/03. számú, *Németország kontra Parlament és Tanács*-ügyben hozott ítélet (EU:C:2006:772, 40. pont)]. A C-477/14. számú, *Pillbox 38 (UK) Limited* ügyben az EuB megerősítette döntésének alapjaként az elővigyázatosság elvét. Az indoklás értelmében „amennyiben az emberi egészséget veszélyeztető kockázat létét vagy mértékét illetően bizonytalanság áll fenn, védelmi intézkedéseket lehet elfogadni még azelőtt, mielőtt ezen kockázatok bekövetkezése és súlyossága teljesen kimutatható lenne. Amikor az elvégzett vizsgálatok eredményeinek nem meggyőző jellege miatt nem állapítható meg teljes bizonyossággal az állítólagos kockázat fennállása vagy mértéke, azonban e kockázat bekövetkezése esetén a közegészségügyre gyakorolt ténylegesen káros hatás valószínűsíthetően fennállna, az elővigyázatosság elve indokoltá teszi korlátozó intézkedések elfogadását (*Neptune Distribution-ügy*, C-157/14, EU:C:2015:823, 81. és 82. pont)”. [C-477/14. számú, *Pillbox 38 (UK) Ltd kontra Secretary of State for Health* ügy (ECLI:EU:C:2016:324, 55. pont)]
- [29] 3.3. Összességében megállapítható tehát, hogy az EVSz és az Európai Unió által kialakított jog- és egészségpolitika a dohánytermékekkel együttesen kezeli az e-cigarettát és annak kiegészítőit. Úgy a nemzetközi, mint az európai szabályozás – valamint az európai bírói jogértelmezés – a dohányzás minden formáját, a hagyományos és az elektronikus cigaretta fogyasztási szokását is az egészségre veszélyesnek, károsnak ítéli. A nemzetközi fórumok az elővigyázatosság elvére hivatkozással megengedhetőnek és legitimnek tartanak olyan dohányzással összefüggő termékekre nézve korlátozó szabályokat, amelyek esetében az egészségre káros hatás valószínűsíthető, ám annak tényleges fennállta jelenleg még nem igazolható egyértelműen. Mindezen indokokra figyelemmel, az Alkotmánybíróság tényként fogadta el azt, hogy az EVSz és az Európai Unió intézményrendszere kiterjedt kampányt folytat a dohányzás visszaszorítása, illetve annak megelőzése érdekében, hogy kialakuljon az egészségre károsnak minősített, nemkívánatos dohányzási szokás. Ez a kampány az EVSz és

az európai intézményrendszernek a versengő tudományos álláspontok közötti értékválasztása alapján kiterjed az újszerű termékekre, így az elektronikus cigarettára és annak tartozékaira is.

- [30] A magyar törvényi szabályozás ennek a nemzetközi és európai elvárásnak tesz eleget a fogyasztási szokások területén (is). A továbbiakban az alkotmánybírósági vizsgálat tárgya az, hogy az Alaptörvény XX. cikkének tartalmával összeegyeztethető-e az Ndtv. támadott rendelkezései, jelesül az a jogi helyzet, hogy a törvényalkotó együttesen szabályozza a nikotintartalmú dohánytermék és az e-cigaretta fogyasztását.
- [31] 4. Magyarországon az Ndtv. tartalmazza a dohányzással összefüggő szabályrend alapjait. A dohányzás visszaszorításával összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2016. évi CXXXV. törvény alapján a dohányzásra vonatkozó tilalmi/korlátozási rendszerbe beillesztésre került az e-cigaretta. Az Ndtv. ennek megfelelően módosult. A 2016. május 20-tól hatályos módosított rendelkezések értelmében az Ndtv. hatálya alá került az elektronikus cigaretta, az Irányelvben meghatározott egyéb (új típusú) dohánytermékekkel együtt. A szabályozást a magyar tagállam előzetesen bejelentette az Európai Bizottságnál a 102/2009. (V. 11.) Korm. rendelet 4. § (1) bekezdése alapján.
- [32] Az Ndtv. 2. § (1) bekezdése olyan egyszer használatos, vagy utántöltő flakonnal és tartállyal vagy egyszer használatos patronokkal utántölthető elektronikus terméként határozza meg az e-cigarettát, amely szopókán keresztül nikotintartalmú pára fogyasztását teszi lehetővé, de idesorolja annak bármely alkatrészét, beleértve a patronokat, a tartályokat és a patron vagy tartály nélküli készüléket is.
- [33] A szabályozás értelmében az elektronikus cigaretta a dohányzással egy tekintet alá esik, így fogyasztása a cigarettához hasonlóan – kijelölt helyek kivételével – tilos a közforgalmú intézményekben, közösségi közlekedési eszközökön, munkahelyeken, valamint közterületnek minősülő helyeken. Azonos szabályozás alá esik az elektronikus cigaretta a dohánytermékekkel a forgalomba hozatal, és a termékkel összefüggő kereskedelmi kommunikáció [39/2013. (II. 14.) Korm. rendelet] tekintetében is úgy a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény, mint a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény rendelkezései értelmében.
- [34] A sérelmezett termékek forgalmazására a dohánytermékekhez hasonlóan csak nemzeti dohányboltokban kerülhet sor.
- [35] 5. Az Ndtv. preambulumból kiolvashatóan a szabályozás célja a fiatalkorúak védelme, a társadalom egészség-tudatosságának formálása, a káros szokás kialakulásának megelőzése, amely célt nem csak az Irányelv, de a mértékadó európai bírói fórum, az EuB mellett az EVSz is visszaigazolt. A dohányzásellenes politikák egyik fontos közvetett haszna, hogy növelik az emberek tudatosságát az egészségkárosító anyagok veszélyeiről, és így hozzájárulnak ahhoz, hogy a társadalom ne tartsa természetes, avagy követendő mintának a dohányzást. A dohánytermékek nyilvános helyeken történő fogyasztásának szabályozásával nem pusztán a nemdohányzók védelmét szolgálja a szabályozás, de az az egészségtudatos szemléletmód elterjedését, a fogyasztási kultúra formálását is célozza.
- [36] 6. A dohányzás, illetve bármilyen nikotintartalmú eszköz, így az elektronikus cigaretta használata is lényegében nem más, mint nikotin, azaz egy pszichoaktív stimuláló szer egyéni döntésen alapuló használata. Olyan tevékenység tehát, mely az egyéni döntés keretei között értékelendő.
- [37] A törvényalkotó a dohányzás-ellenes kampány részeként, a megelőzés és az elővigyázatosság EuB által elismert elvét érvényesítve a dohányzás lehetséges „előszobájaként” tekint a tárgybeli dohánytermékekre, ezért az egészségre ártalmasnak minősítette az elektronikus cigaretta fogyasztása során keletkező, kifújt vízpára jellemző összetevőit (pl. propilén-glikol, glicerin, aldehid, keton és észter vegyületek; aromák, diacetil, stb.) és azok negatív élettani hatásait.
- [38] A dohányzás és az e-cigaretta fogyasztásának, forgalmazásának és a forgalmazáshoz tartozó tevékenységeknek a korlátozása egészségpolitikai kérdés. Amikor tehát a törvényalkotó a dohányzással és az e-cigaretta fogyasztásának lokalizált korlátozásával (dohányzásra kijelölt helyek), forgalmazásának állami koncesszióhoz [3194/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [30]] és meghatározott paraméterekkel jellemzett helyiséghez kötésével összefüggő korlátozásokat vezetett be, nem tett mást, mint érvényre juttatta az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdésében előírt alkotmányos követelményt: az elővigyázatosság elve alapján, megelőző intézkedéssel védi a nemdohányzók egészségét úgy a dohányzással, mint az e-cigaretta fogyasztásával szemben. Az elnehezített kereskedelmi kommunikációs lehetőségek és forgalmazási szabályok révén a káros szokások elhagyására

irányuló üzenetet közvetít úgy a dohányosoknak, mint az e-cigarettát fogyasztóknak. Az Ndtv. támadott rendelkezéseiből a kifejtettek alapján az a következtetés vonható le, hogy a törvényalkotó eleget tett az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseiből fakadó és a jelen határozat indokolása IV.2. pontja (Indokolás [18]–[52]) szerinti tartalmú alapjogvédelmi és intézményvédelmi követelményeknek.

- [39] 7. Az indítványozó egészséghez fűződő jogának sérelmét állította az Ndtv. 2. § (1) bekezdésével és a 7/H. §-ával összefüggésben. Ebben a körben arra hivatkozott, hogy mialatt a jogalkotó a közegészségügyi szempontok érvényesülésének – az állam intézményvédelmi kötelezettségének – tág teret adott, a szabályozás aránytalan módon korlátozta az egyén egészséggel fűződő jogát azzal, hogy az elektronikus cigaretta használója a dohányzásra kijelölt helyeken a hagyományos dohányzás égéstermékeinek belégzésére kényszerül, azaz el kell szenvednie a passzív dohányzás hatásait a zárt légtérű dohányzóhelyeken. Az indítványozó tehát egészséghez, személyisége testi-lelki integritásához való jogának aránytalan korlátozását sérelmezte amiatt, hogy passzív dohányosként el kell szenvednie a szervezetére káros, hagyományos dohánytermékekből származó anyagokat.
- [40] Az indítványban támadott, vonatkozó törvényi szabályok korlátozó tartalmúak, amely jelleg részben abban nyilvánul meg, hogy az Ndtv. 2. §-a az elektronikus cigaretta használatát – a hagyományos dohánytermékekkel egyezően – csak a dohányzás számára kijelölt helyeken teszi lehetővé. A jelen határozat Indokolása [23]–[38] bekezdéseiben kifejtett érvek alapján megállapítható, hogy az Ndtv.-beli korlátozások – a dohányzás és az e-cigaretta fogyasztásának visszaszorítása, e szokás kialakulásának megelőzése – népegészségügyi érdeket jelenítenek meg, amelyek részben a nemdohányzók XX. cikk (1) bekezdése szerinti alanyi jogának védelmét szolgálják és a XX. cikk (2) bekezdéséből fakadó állami intézményvédelmi kötelezettségre vezethetőek vissza. Ezek az intézkedések tehát elsődlegesen a nemdohányzók testi és lelki egészséghez való jogát, és csak másodlagosan – a negatív üzenetek révén – szolgálják a dohányosok egészségének a védelmét. Ebben az összefüggésben tehát az egészségre károsnak minősített e-cigarettát fogyasztók egészséghez fűződő jogának korlátozása, a sérelmezett korlátozás arányossága nem értelmezhető: a dohányzás a felnőtt korúak esetében akaratlagos, önrendelkezésen alapuló, választott tevékenység.
- [41] Végül utalni kell arra, hogy szemben az indítványban foglaltakkal, az Ndtv. 2. §-a egyértelműen a nyílt légtérű dohányzóhelyeket preferálja, illetve a zárt légtérű dohányzóhely esetében is előírja a nemdohányzók által használt helyiségek védelme mellett a megfelelő légcsere feltételeit biztosító nyílászáró szerkezetek vagy egyéb műszaki berendezések felszerelésének kötelezettségét. Ezek az előírások a dohányzók és elektronikus cigarettát használók egészségvédelmét is szolgálják.
- [42] Az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéséből nem vezethető le a dohányzókra és az elektronikus cigarettát fogyasztókra vonatkozó differenciált szabályozás kialakításának kötelezettsége, ezért az Ndtv. 2. § (1) bekezdése és 7/H. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság megalapozatlanként elutasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1873/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3293/2017. (XI. 20.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.513/2015/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 271. § (2) és (4) bekezdése, 392. §–394. §-a, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:549. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó magánszemélyek (a továbbiakban: indítványozók) jogi képviselőjük útján [dr. Kincses István ügyvéd, 5900 Orosháza, Tass utca 9. I/2.] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, melyben a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.523/2015/6. számú jogerős ítélete, valamint ehhez kapcsolódóan az Orosházi Járásbíróság 6.P.20.037/2014/51. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Az indítványukat utóbb kiegészítették és a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 271. § (2) és (4) bekezdése, 392. §–394. §-a, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:549. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is indítványozták. Az indítványozók kérték továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a Pp. 359/C. § (2) bekezdése alapján hívja fel az Orosházi Járásbíróságot a vitatott ítéletekben foglalt követelés végrehajtásának a felfüggesztésére.
  - [2] Tekintettel arra, hogy a lakásszövetkezet korábbi elnökével szemben büntetőeljárás volt folyamatban, amelyben a jogerős ítélet 2017 októberében született meg, az indítványozók ezt követően ismételten kiegészítették indítványukat.
- [3] 2. Az indítvány benyújtására okot adó ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
  - [4] 2.1. Az indítványozók ugyanannak a lakásszövetkezetnek a tagjai, ugyanabban az utcában, két külön lépcsőházban lévő lakásukban élnek. A lakásszövetkezet működését a tagok korábban többször sérelmezték. A lakásszövetkezet 2010. évi egyszerűsített éves beszámolóját a Felügyelő Bizottság a 2011. májusi küldöttgyűlésen elfogadásra nem javasolta. A lakásszövetkezet vezetősége lemondott, illetve leváltásra került. A lakásszövetkezet megbízására egy bejegyzett könyvvizsgáló 2011 októberében jelentést készített a 2007–2010. évek pénzügyi vizsgálatáról; megállapította, hogy a könyvvezetés nem volt megfelelő, a valós vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetet csak a tag és nem tag tulajdonosok egyéni elszámolásainak helyesbítése után, a főkönyvi adatok újrakönyvelésével lehetne megállapítani. A lakásszövetkezeti tagok ennek a költségét nem vállalták. A lakásszövetkezet küldöttgyűlése 16/2012. (03. 29.) számú küldöttgyűlési határozatával a 2012. évre vonatkozó költségvetési tervet elfogadta. Ezt a küldöttgyűlési határozatot – többek között az indítványozók – bíróság előtt megtámadták, ám keresetük jogerősen elutasításra került. A lakásszövetkezet 2013. évre költségvetési tervet nem készített, a költségirányzat tervezésére, jóváhagyására nem került sor, így az alapszabály IX/A. pontja szerint az előző évi költségvetés alapján gazdálkodott.

- [5] 2.2. Az indítványozók a 2012–2013. években az előirányzott közös költséget csak részben fizették meg. A lakásszövetkezet felhívta az indítványozókat tartozásuk megfizetésére, majd miután ez nem történt meg, közjegyzők által fizetési meghagyás került kibocsátásra. Az eljárások az indítványozók ellentmondása következtében perré alakultak, amelyben a lakásszövetkezet mint felperes azt kérte az elsőfokon eljáró Orosházi Járásbíróságtól, hogy az indítványozókat kötelezze az elmaradt közös költség és járulékai megfizetésére. A bíróság a pereket egyesítette.
- [6] 2.3. A lakásszövetkezet keresetét a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény (a továbbiakban: Lsztv.) 4. §-ára, a lakásszövetkezet Alapszabályára, a 16/2012. (03. 29.) küldöttgyűlési határozatra alapította. Csatolta a tagsági analitikákat és a lakónyilvántartó kartonokat. Az indítványozók a kereset elutasítását kérték, azt mind jogalapjában, mind összecszerúségében vitatták. A bíróság az eljárást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) VI. rész, XXVII. fejezetében szabályozott kisértékű perekre vonatkozó szabályok alapján folytatta le.
- [7] 2.4. Az indítványozók álláspontja szerint a lakásszövetkezet nyilvántartási rendszere alkalmatlan a követelés kimutatására, ennek bizonyítására több indokot felhozta. Részleteiben és egészében is vitatták a fennálló tartozásuk összecszerúségét. Az indítványozók arra is hivatkoztak, hogy a lakásszövetkezet követelésének nincsen jogalapja, mert a 2010. évre vonatkozóan nem készült elszámolás, így nem kalkulálható egyenleg, nem készült éves költségvetési előirányzat sem és a 16/2012. (03. 29.) küldöttgyűlési határozat jogellenes. Ebből az következik, hogy nem állapítható meg, van-e tartozása az indítványozóknak. Az indítványozók vitatták továbbá azt is, hogy mely időszakra vonatkozik a lakásszövetkezet elszámolása.
- [8] A bíróság azt vizsgálta, hogy az indítványozók a 2012–13. évi befizetési kötelezettségeiket teljesítették-e, a lakásszövetkezet ezen időszakra vonatkozó analitikája, elszámolása helytálló-e az indítványozók vonatkozásában, és ebből következően áll-e fenn tartozásuk. A bíróság szakértőt rendelt ki e kérdések tisztázására. A szakértő részletesen vizsgálta az egyes költségelemeket (így pl. melegvíz-fogyasztás, fűtési költség, gázfelhasználás, biztosítás, stb.) az összecszerúség szempontjából. A per során a szakvélemény többször kiegészítésre került.
- [9] Az indítványozók a szakvélemény hiányosságaira, hibáira, a szakértőnek a lakásszövetkezettől történt irat és adatbeszerzésére hivatkozva a szakértővel szemben elfogultsági kifogással éltek, melyet a bíróság 6.P.20.037/2014/30/I. számú végzésével elbírált. A bíróság az indítványozóknak a szakértő iratvizsgálatával kapcsolatos kifogásait nem fogadta el, rámutatott arra, hogy a Pp. 181. § (1) bekezdése biztosítja a szakértő részére, hogy a peres felekhez kérdést intézzen; vele közölni kell mindazokat az adatokat, amelyekre feladatának teljesítéséhez szüksége van. Az indítványozók továbbra is fenntartották, hogy a szakvélemény alkalmatlan bármilyen tény bizonyítására.
- [10] Az indítványozók eljárási kifogást nyújtottak be a bírósággal szemben arra hivatkozva, hogy a bíróság eltérő szabályokat állapított meg a felek részére, mert a lakásszövetkezetnek nem kellett eredetiben csatolni valamenyny okiratot, nem kerültek csatolásra a szakértő rendelkezésére bocsátott iratok és elmaradt a Pp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség, valamint a bizonyítási indítványokat szó nélkül hagyta a bíróság. A bíróság az eljárási kifogást elbírálva, a fentiekkel kapcsolatban rámutatott arra, hogy a peres feleket a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítetten részletesen tájékoztatta a bizonyítási teherről, a bizonyításra szoruló tényekről. Mindkét fél csatolta az iratokat; a bíróság a feleket az iratmegtekintési lehetőségről tájékoztatta, ugyanakkor a szakértői vizsgálat alapját képező iratok nagy mennyisége miatt és amiatt, hogy sem a bíróság, sem a felek nem rendelkeznek a szükséges szakértelemmel, kezdetben nem tartotta szükségesnek a könyvelési iratok teljes körű csatolását. Miután azonban az indítványozók minden egyes iratot és adatot vitattak, a bíróság felhívására a lakásszövetkezet az iratokat csatolta.
- [11] A bíróság rámutatott arra, hogy a szakértői bizonyítást a lakásszövetkezet már az első tárgyaláson indítványozta; nem jelenti a kisértékű perek szabályainak megsértését, ha a már elkészült szakvéleményre érkező észrevételekre tekintettel a szakvélemény akár többször is kiegészítésre, pontosításra kerül és emiatt a szakértő részére újabb iratok kerülnek megküldésre. Az indítványozók beszámítási kifogását – amelyet nem az első tárgyalási napon terjesztettek elő – a Pp. 391/C. §-a alapján nem vehette figyelembe.
- [12] A bíróság végül azt állapította meg, hogy a lakásszövetkezet keresete az eredeti követeléshez képest 90%-ban volt alapos, ennek megfelelően rendelkezett a megfizetendő összeg mértékéről valamint az egyes felek által fizetendő perkoltségról.

- [13] 2.5. Az indítványozók ezt követően nyújtották be fellebbezésüket a Gyulai Törvényszékhez, melyben elsődlegesen időelőttiségre hivatkozással a per megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérték; több tényállási hibára, eljárási szabályszegésre és anyagi jogi törvénysértésre is hivatkoztak.
- [14] A törvényszék megállapította, hogy a fellebbezés nem alapos. Utalt arra, hogy a Pp. 392. § (1) bekezdése alapján kisértékű perben fellebbezésnek az elsőfokú eljárás szabályainak lényeges megsértése vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye; a törvényszék azonban egyiket sem találta megállapíthatónak. A törvényszék egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, hogy az adott évre vonatkozó részletes elszámolás elkészítése előtt is terheli a lakásszövetkezet tagját a vagyoni hozzájárulás megfizetésének kötelezettsége, ez mind az Lsztv. 42. § (1) bekezdés a) pontjából, mind az alapszabályból következik. Ez a kötelezettség a lakásszövetkezet tagját a lakásszövetkezet gazdálkodásának, határozatainak vitatása esetén is terheli.
- [15] A törvényszék kifejtette, hogy kisértékű perekben sem kell a szakértői véleményt már az első tárgyaláson csatolni, elegendő a bizonyítási indítvány előterjesztése. Rámutatott továbbá, hogy a Pp. 93. § (2) bekezdése a beadványokról rendelkezik, a peres ügy irataihoz csatolt bizonyítékokra azonban nem ír elő a Pp. olyan szabályt, hogy azokat is több példányban kellene az iratokhoz csatolni. A lakásszövetkezet által becsatolt nagy terjedelmű iratanyag bizonyíték, amely megtekintésének lehetőségéről az elsőfokú bíróság végzéssel kifejezetten tájékoztatta az indítványozók képviselőjét; ennél fogva nem sérült a Pp. 3. § (6) bekezdésében foglalt kötelezettség. Az indítványozók állításával szemben, nem sérült a Pp. 181. §-a sem; az elévülés fel sem merül, a szakvélemény a bizonyítékok körében értékelhető és a szakértő elfoglaltságára utaló körülményt nem látott az ügyben. A rendelkező részben számelírás történt, ezt a bíróság pontosította.
- [16] 3. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az eredetileg benyújtott indítványokban hivatkoztak mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, mind a 27. §-ára, azonban csak a bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték. Kérték továbbá a Pp. 359/C. § (2) bekezdése alapján felhívni az Oroszházi Járásbíróságot a vitatott ítéletekben foglalt követelés végrehajtásának a felfüggesztésére. Hiánypótlásra való felhívásukat követően egészítették ki indítványukat a Pp. 271. § (2) és (4) bekezdésének, valamint 392–394. §-ának, és a Ptk. 6:549. §-ának megsemmisítését kérve.
- [17] 3.1. Az indítványozók az Abtv. 27. §-a szerint benyújtott indítványukban több szempontból kifogásolták a bíróságok eljárását és ítéleteit, többek között a Pp. 3. § (3) bekezdésének, a kisértékű perekre vonatkozó szabályoknak, a törvény előtti egyenlőség, illetve a fegyverek egyenlőségének, önkormányzati (lakásszövetkezeti) hatáskörbe tartozó döntési kompetencia megsértésére hivatkoztak. Álláspontjuk szerint mindezek megvalósítják az Alaptörvény I. cikk (1)–(4) bekezdéseinek, XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét.
- [18] Az Alaptörvény XV. cikke, a törvény előtti egyenlőség az indítványozók szerint azáltal sérült, hogy míg a bizonyítás szabályait a lakásszövetkezet esetében az általános szabályok szerint engedte a bíróság teljesíteni, addig az indítványozók beszámítási kifogását a kisértékű perek eljárási szabályaira hivatkozással elutasította. Amiatt is sérül álláspontjuk szerint a törvény előtti egyenlőség elve, hogy eltérő szabályokat alkalmaztak a bíróságok a tag és a lakásszövetkezet viszonylatában, holott mindkét félre vonatkozóan ugyanaz a törvény (Lsztv.) állapítja meg a betartandó kötelezettségeket.
- [19] Az Alaptörvény I. cikkének a sérelmét egyrészt abban látták az indítványozók, hogy – állításuk szerint – az ítélet „nem ismerte el az elszámolás kiadásához való jogunkat – II. fokú ítélet – viszont korlátlan tartalmú fizetési igény érvényesítésének jogát ismerte el a Lakásszövetkezet javára”. Másrészt ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmét látták abban is, hogy a lakásszövetkezeti tagok önkormányzati hatáskörébe tartozó kérdésben (elszámolási kötelezettség) azt helyettesítő szakvéleményt szerzett be a bíróság.
- [20] Az Alaptörvény XIII. cikke sérelmét arra alapozták az indítványozók, hogy nézetük szerint elszámolások nélkül voltak el vagyont tőlük. Így az elévülés következtében elszámolási igényektől estek el, ami álláspontjuk szerint vagyonvesztést, végső soron közérdek nélküli kisajátítást jelent.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét az indítványozók egyrészt amiatt állították, mert nem ismerhettek meg minden olyan iratot, amelyet a bíróság és a szakértő megkapott (fegyverek egyenlősége elvének sérelme), és ezáltal az Alaptörvény XXIV. cikke szerinti, részrehajlás nélküli eljáráshoz való joguk is sérült. Nézetük szerint a kiadott ítéletek olyan bizonyítékokat is figyelembe vettek, melyeket nem ismerhettek meg, ezekkel kapcsolatban ügyféli jogait nem tudták gyakorolni. Másrészt azáltal sérült a tisztességes, valamint

részrehajlás nélküli eljáráshoz való joguk, hogy a peres eljárás szabálytalanságaival szembeni tiltakozásaikat teljesen figyelmen kívül hagyták. Harmadrészt a pártatlan bírósági eljárás (és nemcsak a törvény előtti egyenlőség) sérelmét is látták abban a tekintetben, hogy a bíróságok nem kötelezték a lakásszövetkezet elszámolás becsatolására és ennek hiányában állapították meg az ő fizetési kötelezettségüket. Kifogásolták továbbá, hogy az arra irányuló többszörös előterjesztésüket, hogy a lakásszövetkezet csatolja be a vitatott évekre vonatkozó elfogadott elszámolásokat „még bizonyítási indítvány szintjén sem fogadták be a bíróságok, és okát sem adták annak, hogy az elszámolások esedékessé válásával miért nem kötelezték a Lakásszövetkezetet az elszámolások becsatolására.”

- [22] Az indítványozók az Alaptörvény XV. cikkére, XXVIII cikk (1) bekezdésére és XXIV. cikkére hivatkozva kifogásolták még a „bizonyítási teherkiosztással kapcsolatos bírósági eljárást”, azonban nem részletezték, hogy e körben konkrétan mit tartanak alaptörvény-ellenesnek.
- [23] Az indítványozók több, az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatra is hivatkoztak érvelésük alátámasztására.
- [24] Az indítványozók csatolták a Gyulai Törvényszék által közzétett közleményt, amely a lakásszövetkezet volt elnökének büntetőügyében hozott jogerős ítéletről szól. Hivatkoztak arra, hogy ebből a döntésből is kiderül: a lakásszövetkezet könyvvitele olyannyira hiányos volt, hogy az utóbb nem volt rekonstruálható. Ez megerősíti azt az állításukat, hogy – a göngyöltett előzményi elszámolások miatt – bizonyítás nélkül kötelezték őket olyan időszakra visszamenően is teljesítésre, amelyre vonatkozóan nem volt könyvviteli elszámolás.
- [25] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti indítványukban a Pp. 271. § (2) és (4) bekezdését, illetve 392–394. §-ait az Alaptörvény XXIV. cikkével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével tartották ellentétesnek az indítványozók, mivel „a Pp. a kisértékű perekre vonatkozó szabályok bevezetésével megszüntette az I. fokú ítéletek szakmai kontrollját, kizárólag súlyos törvénysértések esetére ír elő a II. fokú bíróság részére döntési kompetenciát”. Nézetük szerint a jogalkotó az észszerű határidőn belüli elbírálás követelményét a tisztességes, pártatlan eljáráshoz való jog csorbításával kívánta elérni. A kisértékű perek szabályainak azon részét tartották az indítványozók alaptörvény-ellenesnek, amely „a szakmai felügyelet megvonásával és a fellebbezési felülvizsgálati jog korlátozásával áll összefüggésben”. Nézetük szerint a Pp. ezen szabályai lehetőséget adnak arra is, hogy a bíróságok ítéletéből hiányozzon a megfelelő indokolás, így „sommás ítélet” születhessen.
- [26] A Ptk. 6:549. §-ának a megsemmisítését azért kérték az indítványozók, mert „az eljáró bírák nem felelnek önmagukért, ők nem egyenlők a törvény előtt, mivel nem felelnek a munkájukért, míg mindenki más igen.” Ez nézetük szerint az Alaptörvény O) cikkével, R) cikkével, XV. cikkével, XXIV. cikkével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétes.

II.

- [27] Az Alaptörvény indítványban hivatkozott, az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatába bevont rendelkezése a következő.

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [28] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozók érintettek tekinthetők és a rendelkezésükre álló jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették.
- [29] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott:
- [30] 1. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazás folytán következett be az indítványozó Alaptörvényben biztosí-

tott jogának a sérelme. Tekintettel arra, hogy az eljáró bíróságok egyike sem alkalmazta a Ptk. 6:549. §-át, így az Alkotmánybíróság sem vizsgálhatta e szabály alaptörvény-ellenességét. Ennek következtében az Alkotmánybíróság a Ptk. 6:549. §-ának alaptörvény-ellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.

- [31] 2. Az indítványozók a Pp. 271. § (2) és (4) bekezdését, illetve 392–394. §-ait alapvetően azért tartották az Alaptörvény XXIV. cikkével, illetve XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek, mert azok sértik a pártatlan bíráskodáshoz való jogot azért, hogy nem teszik lehetővé a kisértékű perek esetében az elsőfokú ítéletek megfelelő szakmai kontrollját. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény XXIV. cikke a hatósági eljárásokhoz, és nem a bírósági eljárásokhoz kapcsolódva állapít meg Alaptörvényben biztosított jogokat, így a Pp. szabályozásával nem áll összefüggésben. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében szabályozott pártatlan bíráskodáshoz való joggal sem hozható alkotmányjogilag értékelhető összefüggésbe az, hogy – az indítványozók álláspontja szerint – nem biztosított a kisértékű perekben az ítéletek megfelelő szakmai kontrollja. Egy bírósági eljárás pártatlanságára nem lehet kihatása annak, hogy a felsőbb bíróságok milyen mértékben vizsgálhatják felül döntésüket. Ha vethetnének is fel alkotmányjogilag értékelhető problémát a Pp. kifogásolt szabályai, az – az indítvány tartalma alapján – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséhez kapcsolódhatna, erre az alaptörvényi rendelkezésre azonban az indítványozó nem hivatkozott. Az indítványnak ez a része tehát nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdésében, valamint (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában szereplő, az indokolási kötelezettségre vonatkozó szabályoknak, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványt sem vizsgálhatta érdemben, így az Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította azt.
- [32] 3. Az Abtv. 27. § *a*) pontja alapján akkor lehet alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulni, ha a bírói döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény I. cikke nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így ezen indítványi elem érdemi vizsgálatára nincs az Alkotmánybíróságnak lehetősége {a legutóbbi döntések közül lásd 3193/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [33] 4. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság a jelen határozat Indokolása [31] bekezdésében kifejtette, az Alaptörvény XXIV. cikke a hatósági, és nem a bírósági eljárásokhoz kapcsolódóan állapít meg Alaptörvényben biztosított jogot. Mivel a jelen ügyben hatósági eljárás egyáltalán nem folyt, és az indítványozók is a bíróság eljárásához kapcsolódóan sérelmezik ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmét, ezért az Alkotmánybíróság e körben sem folytathatott le érdemi vizsgálatot.
- [34] 5. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése alapján az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia; az (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja rendelkezik az indokolási kötelezettségről és annak tartalmáról. Bár az indítványozók álláspontja szerint a megsemmisíteni kért bírói ítéletek az Alaptörvény XIII. cikkével is ellentétesek, azonban ezt az állításukat megfelelő, az állított alaptörvényt sértést konkrét, alkotmányos érvekkel nem támasztották alá. Az indítvány tehát ebben a részében sem felel meg az Abtv.-ben foglalt követelményeknek, így vizsgálata e körben sem végezhető el. Szintén nem tartalmaz megfelelő indokolást a bizonyítási teherhez kapcsolódó indítványi elem, ezért ennek a vizsgálatára sincs az Alkotmánybíróságnak lehetősége.
- [35] 6. Az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva az Alkotmánybíróság a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, az alkalmazott jognak, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem kerülhet sor az Alkotmánybíróság eljárása során, és a testület tartózkodik attól is, hogy szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési, törvényalkalmazási kérdésekben állást foglaljon {lásd pl.: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Az Alaptörvény XV. cikkének sérelmét állító indítványi elemek jogalkalmazási, bizonyítási kérdések felülbírálatát kérik, ennek vizsgálatára viszont a fentiek értelmében nincs lehetősége az Alkotmánybíróságnak. Ahol az indítványozók a XV. cikk sérelmét a bíróságok pártatlan eljárásának a hiánya miatt állították, ott a sérelem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése keretében került értékelésre.

[36] 7. Az Abtv. 29. §-a alapján az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadható be. Az indítványozók több szempontból hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére, így például kifogásolták, hogy nem ismerhettek meg minden iratot, illetve, hogy az eljárás szabálytalanságaival kapcsolatos tiltakozásaikat nem vették figyelembe. Ha és amennyiben az indítványozók ezen érvelései megalapozottak, akkor az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet is okozhat. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeinek vizsgálata – mivel az felvetheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúját – érdemi vizsgálat során végezhető el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt befogadta.

IV.

[37] Az indítvány nem megalapozott.

[38] 1. Az indítványozók egyrészt arra hivatkoztak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmével kapcsolatban, hogy – állításuk szerint – nem kaptak meg minden iratot a bírósági eljárás során. A becsatolt bírósági döntésekből kitűnően a jogerős döntést hozó törvényszék vizsgálta az állított eljárásjogi szabálysértést. Megállapította, hogy az indítványozók olyan iratokat nem kaptak meg – azok nagy terjedelme miatt –, amelyek a bizonyítékok körébe tartoztak és amelyek vonatkozásában a Pp. nem ír elő olyan szabályt, mely szerint a bizonyítékokat is több példányban kell csatolni. Ugyanakkor ezek megtekintésének lehetőségéről az elsőfokú bíróság végzéssel kifejezetten tájékoztatta az indítványozók jogi képviselőjét.

[39] Ahogyan arra az Alkotmánybíróság a jelen határozat Indokolásának [39] bekezdésében rámutatott, az Alkotmánybíróság jogértelmezési kérdésekben nem foglal állást. Ezért azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványozóknak volt-e lehetősége azon iratok megismerésére, amelyekre az elsőfokú bíróság a döntését alapította. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban nem vitatták, hogy az elsőfokú bíróság végzésében tájékoztatta őket az iratok megtekintésének a lehetőségéről, ezért az Alkotmánybíróság bizonyítottan tekinti, hogy az indítványozók nem voltak elzárva az iratok megtekintésétől. Azon állításukat pedig semmivel sem próbálták bizonyítani az indítványozók, hogy más tartalmú iratokat kapott meg és használt fel szakvéleményéhez a szakértő, mint amit a bíróság és az indítványozók rendelkezésére bocsátottak.

[40] 2. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét amiatt is állították, mert – nézetük szerint – az eljáró bíróságok az eljárási szabálytalanságokkal szembeni tiltakozásaikat figyelmen kívül hagyták. Az alkotmányjogi panaszból kitűnően az eljárási szabálytalanságok körébe egyrészt az tartozott, hogy – állításuk szerint – az elsőfokú bíróság a Pp. kisértékű perekre vonatkozó szabályait alkalmazta akkor, amikor az indítványozók beszámítási kifogását nem vette figyelembe, mivel azt nem az első tárgyaláson terjesztették elő. Ugyanakkor a lakásszövetkezet vonatkozásában a bíróság a Pp. általános szabályait alkalmazva, lehetőséget biztosított a bizonyítékok későbbi (folyamatos) becsatolására. Mind az elsőfokú, mind a jogerős döntést hozó bíróság ítéletében kitért erre a kérdésre. Rámutattak arra, hogy a lakásszövetkezet már az első tárgyaláson előterjesztette bizonyítási indítványát (szakértő kirendelése), amely vonatkozásában a bíróság – az iratmennyiség terjedelmére tekintettel – először nem tekintette szükségesnek a könyvelési iratok teljes körű csatolását. Annak következtében vált szükségessé újabb és újabb iratok benyújtása, hogy az indítványozók minden egyes iratot és adatot vitattak, és a szakvéleményt ki kellett egészíteni.

[41] Az ítéletekből kitűnően az elsőfokú bíróság az indítványozóknak a szakértő elfogultságával kapcsolatos kifogását végzéssel elbírálta, a szakvéleménnyel kapcsolatos további indítványozói kifogásokat nem fogadta el, a szakvéleményt a bizonyítékok körében értékelhetőnek tartotta. Az indítványozók ugyanezekre hivatkoztak fellebbezésükben is, a jogerős döntést hozó bíróság pedig osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját e tekintetben.

[42] Az ítéletekből az is kitűnik, hogy a bíróságok a bírósági eljárással szembeni kifogásokra is választ adtak, mind az elsőfokú, mind a fellebbezési eljárásban (lásd elsőfokú ítélet 11–12. oldal, jogerős ítélet 2–4. oldal).

[43] A fentiekben kifejtettek szerint tehát a bíróságok nem hagyták figyelmen kívül az indítványozók eljárási kifogásait, azokat megvizsgálták és azokra az ítéletek indokolásában választ adtak. Nem helytálló tehát az az indítványozói érvelés, hogy a bíróságok nem foglalkoztak az eljárási kifogásokkal, hiszen azokat elbírálták, csak az indítványozókkal ellentétes álláspontra jutottak. A kifogásokra adott válaszok tartalma törvényértelmezési,

szakjogi kérdés, aminek felülbírálatát az Alkotmánybíróság nem végezheti el (lásd jelen határozat Indokolás [35]).

- [44] 3. Az indítványozók végül azt kifogásolták a XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez, a pártatlan bírósági eljáráshoz való joghoz kapcsolódóan, hogy – állításuk szerint – tőlük elvárták a bíróságok az Lsztv. szabályainak betartását és ez alapján megállapították a fizetési kötelezettségüket, míg a lakásszövetkezettől ugyanezt nem kérték számon, nem kötelezték az elszámolás becsatolására. Ez utóbbit akként értékelték, hogy a bíróságok nem vették figyelembe a bizonyítási indítványukat.
- [45] A per tárgya közös költség tartozás megfizetésére kötelezés volt a 2012–2013. évek vonatkozásában, a közös költség mértékét 2012. évre a 16/2012. (03. 29.) küldöttgyűlési határozat állapította meg, amelynek bírósági megtámadása nem vezetett eredményre, így azt vitathatatlanul jogszerűnek kell elfogadni. A 2013. évre vonatkozó fizetési kötelezettség is – a tárgyévre vonatkozó költségvetés elfogadásának a hiányában – ezen határozat alapján került megállapításra. A szakértői vizsgálat és az ennek eredményeként készült részletes szakvélemény éppen az elmaradt elszámolást pótolta. A bíróságok arra is rámutattak, hogy a lakásszövetkezet esetleges jogszabályoknak meg nem felelő működésével kapcsolatos jogviták, az elszámolás elmaradása nem mentesítenek a közös költség megfizetésének a kötelezettsége alól, mivel ez rövid időn belül a lakásszövetkezet teljes működéséptelenségéhez (és pl. valamennyi közüzemi szolgáltatás kikapcsolásához) vezetne. A lakásszövetkezet (annak szervei) működésével kapcsolatos jogvitákat az Lsztv. 9. §-a szerint kell kezdeményezni.
- [46] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy nem helytálló az indítványozóknak az az állítása, hogy a bíróságok nem vették figyelembe a bizonyítási indítványukat.
- [47] Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek szerint nem állapította meg, hogy a bírósági eljárások az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljárás elvét megsértették volna, ezért – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1), (2), (4) bekezdései, 63. §-a, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései, 31. § (6) bekezdése alapján eljárva – az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt elutasította.
- [48] Az indítvány elutasítására tekintettel az Alkotmánybíróság az ítéletek végrehajtása felfüggesztésének tárgyában nem hozott döntést.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3427/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3294/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.22.380/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel eljáró Kupás Levente András indítványozó (jogi képviselője: Illés Ügyvédi Iroda, képviseli: dr. Illés Klára ügyvéd, 1053 Budapest, Képiró u. 9.) a Pesti Központi Kerületi Bíróság útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.22.380/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 50.Pkf.635.986/2016/4. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló nemperes eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó mint az alapügy kérelmezője gyermek jogellenes Magyarországra hozatala és visszatartása miatt indított nemperes eljárást a Pesti Központi Kerületi Bíróságon a házastársával mint kérelmezettel szemben. A magyar állampolgár indítványozó és az ugyancsak magyar állampolgárságú házastársa Svájcban éltek együtt a 2015. januárjában született közös gyermekükkel, ahonnan 2015. májusában közösen utaztak Magyarországra, az indítványozó tudomása szerint annak érdekében, hogy a gyermek hivatalos okiratait elkészíttessék. Az indítványozó egyhetes magyarországi tartózkodást követően visszautazott Svájcba azzal, hogy a házastársa és gyermeke addig maradnak Magyarországon, míg a gyermek hivatalos okiratai el nem készülnek. A gyermek hivatalos okiratainak elkészülését követően az indítványozó házastársa azonban a házasság felbontását kezdeményezte a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, és ezzel egyidejűleg tájékoztatta az indítványozót, hogy nem kíván visszatérni a gyermekkel Svájcba. A felek között a házasság felbontása és járulécai iránti per az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló nemperes eljárás idején folyamatban volt, a bíróság ideiglenes intézkedéssel szabályozta a gyermek és az indítványozó apa közötti kapcsolattartást.
- [3] Az indítványozó kérelmet terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságon, melyben kérte, hogy a bíróság kötelezze a házastársát mint kérelmezettet, hogy az elsőfokú határozat meghozatalától számított 8 napon belül vigye vissza a gyermeküket a szokásos tartózkodási helyére (Svájcba), illetőleg ennek hiányában a határidő leteltét követő napon adja át a gyermeket az indítványozónak vagy meghatalmazottjának az indítványozó jogi képviselőjének irodájában. Az elsőfokú bíróság a kérelemnek helyt adott, az 1986. évi 14. számú törvényerejű rendelettel kihirdetett, a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló 1980. évi Hágai Egyezmény rendelkezései alapján. A bíróság megállapította, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye a jogellenes elvitelt megelőzően Svájcban volt, és az indítványozót a kérelmezett kifejezetten megtévesztette abban a vonatkozásban, hogy a 2015. májusi hazautazásuk valódi célja a részéről az volt, hogy a gyermekkel itt maradjon, és a házasság felbontását kérje. A bíróság értékelte az indítványozó bontóperben tett azon nyilatkozatát, miszerint „a gyermek elhelyezését az anyánál nem kívánja megváltoztatni”, ugyanis az 1980. évi Hágai Egyezmény 13. cikk a) pontja értelmében nem kell elrendelni a gyermek visszavitelét, ha bizonyításra kerül, hogy a felügyeleti jogokat gyakorló személy „előzetesen vagy utólag hozzájárult az elvitelhez vagy elrejtéshez.” Az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az indítványozó idézett kijelentése, figyelemmel az ügy összes körülményére, nem értelmezhető akként, hogy az indítványozó utólagosan hozzájárult volna a gyermek Magyarországon tartásához.
- [4] 1.2. A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az indítványozó kérelmét elutasította. A Fővárosi Törvényszék megítélése szerint az indítványozó házassági bontóperben tett

nyilatkozata ugyan konkrétan nem tartalmazza az indítványozó hozzájárulását a gyermek magyarországi tartózkodásához, azonban egyértelmű, hogy az indítványozó elfogadja, hogy a gyermek Magyarországon él a kérelmezett háztartásában, és ehhez kifejezetten hozzájárul azzal, hogy magyarországi látogatásai alkalmával élni kíván a kapcsolattartási jogával. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az indítványozó nyilatkozatát akként értékelte, hogy az az 1980. évi Hágai Egyezmény 13. cikk a) pontja szerinti utólagos hozzájárulásnak minősül, ugyanis az indítványozó lényegét tekintve lemondott a gyermek haladéktalan Svájcba történő visszaviteléről azzal, hogy a gyermek elhelyezéséről a szülői felügyelet kérdését is elbíráló peres eljárásban születik majd döntés.

- [5] 1.3. A Fővárosi Törvényszék jogerős végzésével szemben az indítványozó terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat meghozatalát, másodlagosan a visszavitel időpontjának módosításával az elsőfokú végzés tartalmának megfelelő határozat meghozatalát, harmadlagosan pedig a másodfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte, másik bírói tanács kijelölésével. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság indokolatlanul felülmérlegelte az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, a jogerős végzés kirívóan okszerűtlen, logikátlan és ellentmondásos megállapításokat tartalmaz. Az indítványozó jogszabálysértőnek tartotta, hogy a másodfokú bíróság döntését az indítványozó korábbi jogi képviselőjének a házassági bontóperben tartott tárgyaláson tett nyilatkozatának egy részére alapította, ami önmagában jogszabálysértő, mert a bontóperben eljáró bíróság nem rendelte el a szó szerint jegyzőkönyvezést, ráadásul a nyilatkozatot is helytelenül, kiterjesztően és ezáltal az 1980. évi Hágai Egyezménnyel ellentétesen értelmezte. Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a gyermek jogellenes Magyarországra hozatala ügyében másodfokon a Fővárosi Törvényszék ugyanazon tanácsa hozta a határozatot, mint amely a házassági bontóperben másodfokon már korábban eljárt, ekként a másodfokú bíróságtól az ügy tárgyilagossága megítélése nem volt elvárható.
- [6] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.22.380/2016/5. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta. A Kúria megítélése szerint nem sérült az indítványozó független és pártatlan bírósághoz való joga, hiszen a Polgári perrendtartás bírák kizárására vonatkozó szabályai nem tiltják, hogy a másodfokú eljárásban eljáró bírói tanács ugyanazon felek között zajló másik eljárásban is eljárjon. A Kúria szerint nem sérült a bizonyítékok mérlegelésének szabálya sem, hiszen a másodfokú bíróság teljes egészében felülbírálhatja az elsőfokú ítéletben megállapított tényállást és a bizonyítás eredményét, ahhoz nincs kötve. A Kúria azt is rögzítette, hogy a jogerős végzés részletes ténybeli és jogi indoklást tartalmazott, valamint osztotta a másodfokú bíróság azon álláspontját, miszerint az indítványozó házassági bontóperben tett nyilatkozata a kiskorú gyermek magyarországi tartózkodásához való utólagos hozzájáruló nyilatkozatnak minősül. A Kúria álláspontja szerint a másodfokú bíróság a jognyilatkozatok értelmezésére vonatkozó polgári jogi szabályok helyes alkalmazásával, az indítványozó házassági bontóperben tett nyilatkozatának teljes terjedelemben való értékelésével hozta meg végzését.
- [7] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát az Abtv. 27. §-ára alapítva, melyben a Kúria végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Fővárosi Törvényszék másodfokú végzésére kiterjedő hatállyal, az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással. Az indítványozó arra is utalt, hogy az alkotmányjogi panasz olyan alaptörvény-ellenességeket is érint, amelyek nem közvetlenül az indítványozó alapvető emberi jogait sértik, az L) cikk (1) bekezdése, a XVI. cikk (1) bekezdése, a Q) cikk (2) bekezdése és a 28. cikk tekintetében, ezek vonatkozásában azonban érdemi kérelmet és indoklást nem terjesztett elő.
- [8] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, mert a családi élet tisztelgetéséhez való jog részjogosítványa a szülő-gyermek viszony, ideértve a szülőnek a gyermekével való kapcsolattartás jogát is, mely jogot a bírói döntések alaptörvény-ellenesen korlátozták azáltal, hogy elmulasztották elrendelni a gyermek Svájcba történő visszavitelét. Az indítványozó rögzítette, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény központi eleme a gyermek legfőbb érdeke, és a Hágai Egyezmény alapján induló eljárások alapvető célja a sérült szülői felügyeleti jog helyreállítása. Az a következtetés, amit a másodfokú bíróság, illetőleg a Kúria levont az indítványozó házassági bontóperben tett nyilatkozatára vonatkozóan, nevezetesen, hogy azt úgy kell tekinteni, hogy az indítványozó belenyugodott abba, hogy a gyermeke Magyarországon tartózkodjon, megítélése szerint ellentétes a VI. cikk (1) bekezdésével.

- [9] Az indítványozó érvelése szerint ugyancsak sérült a XXVIII. cikk (1) bekezdése a független és pártatlan bírósághoz való alapjog, illetőleg az észszerű időn belüli elbírálás alapjoga tekintetében. A független és pártatlan bírósághoz való joga álláspontja szerint azért sérült, mert a gyermek visszavitele iránti nemperes eljárásban, illetőleg a házassági bontóperben ugyanazon személyekből álló bírói tanács járt el másodfokon, ráadásul a bírói tanács már olyan mélységben belevonódott az időben korábbi bontóperes eljárásba, hogy az meghatározó jelentőségűnek minősül. Az indítványozó álláspontja szerint ezt az igazolja, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott nemperes eljárásban a másodfokon eljáró bírói tanács a végzésében olyan tényekre hivatkozott, amelyeket kizárólag a házassági bontóper során ismerhetett meg, ami már önmagában is kirívóan okszerűtlenné teszi a végzés indokolását.
- [10] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában arra is hivatkozott, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény végrehajtásáról szóló 7/1988. (VIII. 1.) IM rendelet értelmében az eljáró bíróságok soron kívül kötelesek eljárni, amihez képest a Fővárosi Törvényszék végzését a kérelem benyújtásától számított 23 hét elteltével hozta meg, míg a Kúria eljárása 11 hétig tartott. Az indítványozó külön is hangsúlyozta, hogy a Kúria végzésének kelte és kézbesítése között több, mint négy hét telt el, ami egy soron kívüli eljárásban önmagában is elfogadhatatlan.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [12] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó perbeli jogi képviselője a Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzését 2017. február 16-án vette át, az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2017. április 18-án, határidőben adta postára. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítvány megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés szerinti, a határozott kérelemre vonatkozó formai követelményeknek is.
- [13] 3.2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [14] 3.3. Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó mindenekelőtt abban látja, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések az indítványozó gyermekével való kapcsolattartási jogát alaptörvény-ellenesen korlátozták. A házasság felbontásával, gyermek elhelyezésével kapcsolatos peres és nemperes eljárások szükségképpen érintik a szülő és a gyermek kapcsolattartásának egyes kérdéseit, ez azonban nem jelenti azt, hogy ezek az eljárások önmagukban ellentétesek lennének az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével pusztán azért, mert a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás korlátozásra, adott esetben megszüntetésre kerül. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban jelölte meg, hogy miközben az elsőfokú bíróság helyesen értékelt az indítványozó házassági bontóperben tett nyilatkozatát, addig a másodfokú bíróság és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság eltérő értékelése súlyosan okszerűtlen és ezért alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „[a]z alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság „jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírlatára már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben megállapította, hogy az indítvány a támadott végzésekben foglalt értelmezési, bizonyíték-értékelési kérdéseket

kifogásol, mely törvényességi és nem alkotmányossági kérdés. Ennek vizsgálata azonban az Abtv. 29. §-a alapján nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.

- [15] 3.4 Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét részben a független és pártatlan bírósághoz való joggal, részben az észszerű időn belül lefolytatandó eljárás követelményével összefüggésben állította.
- [16] Az indítványozó álláspontja szerint azért sérült a független és pártatlan bírósághoz való joga, mert a gyermek visszavitele iránti nemperes eljárásban, illetőleg a házasság felbontására irányuló peres eljárásban másodfokon ugyanazon összetételű bírói tanács járt el, mely objektív ok a bírói függetlenség és pártatlanság kétségbevonására. Az indítványozó arra is utalt, hogy a másodfokú bíróság tanácsa a házassági bontóperes eljárásba olyan mértékben bevonódott, mely már meghatározó jelentőségűnek minősül. A másodfokú bíróság ugyanis a gyermek jogellenes visszavitele iránti nemperes eljárásban úgy hivatkozott a házassági bontóper anyagára, hogy azok a nemperes eljárásban nem kerültek becsatolásra.
- [17] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bírák kizárásának és ezáltal a függetlenség és pártatlanság megkérdőjelezésének nem képezheti alapját önmagában az a tény, hogy a másodfokú eljárásban eljáró bírói tanács az indítványozót érintő más eljárásban már korábban eljárta és az indítványozó számára hátrányos határozatokat hozott. Ugyancsak nem jelenti az eljáró bíróság elfogultságát, és ezáltal a pártatlanság sérelmét, hogy az eljáró bíróság idéz a felek között folyamatban volt peres eljárás tárgyalási jegyzőkönyvéből, amennyiben azt az alapul fekvő ügy érdemi eldöntése során kellő indokolással ellátva bizonyítékként felhasználja. Éppen ezért az Alkotmánybíróság megítélése szerint az alkotmányjogi panasszal támadott eljárás során a függetlenség és pártatlanság követelményének sérelme nem merült fel.
- [18] Az eljárás időtartamával összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem áll a rendelkezésére olyan törvényi jogkövetkezmény, amelynek alkalmazása révén az észszerű időn belül való elbíráláshoz fűződő alapjognak, mint a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának a sérelmét orvosolni tudná. Ilyen esetekben ugyanis a bírói döntés utólagos megsemmisítése csak a bírósági eljárás újrakezdését eredményezné, így az csak az eljárás további elhúzódását eredményezné. Éppen ezért amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja az eljárás elhúzódását, az csak morális elégtételt jelenthet az indítványozó számára {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]–[20]}. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az eljárás időtartama vonatkozásában az eljárás elhúzódása és ezáltal a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye jelen eljárásban nem merült fel.
- [19] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételnek, a kifogásolt bírói döntések ugyanis sem alaptörvény-ellenességi kételyt nem vetnek fel, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként sem értékelhetők {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1061/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3295/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.044/2015/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó magánszemély (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Kiss Dániel Bálint ügyvéd, Forgács & Kiss Ügyvédi Iroda, 1065 Budapest, Podmaniczky utca 16. II/4.) útján, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.35.044/2015/5. számú ítélete, a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.307/2014/9. számú ítélete, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóságának 2927694777. iktatószámú jogerős határozata és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adóigazgatóságának 5405059385. iktatószámú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőkben foglalható össze. Az indítványozó 2009 februárjától 2009 novemberéig egy korlátolt felelősségű társaság (a továbbiakban: Kft.) alapító tagja és ügyvezetője volt, majd a gazdasági társaságban fennálló tulajdonrészét értékesítette és a Kft. ügyvezetője is más személy lett. Az adóhatóság vizsgálatot folytatott a Kft.-nél a 2010. évre vonatkozó általános forgalmi adó bevallásainak utólagos ellenőrzése tárgyában és jogerős határozatban megállapította, hogy a Kft. több száz millió forint értékben állított ki és fogadott be fiktív számlákat. A Kft. nevében kiállított számlák ellenértékét a Kft. bankszámlájára utalták át, amelyről az indítványozó – általa sem vitatottan – a 2010 januárjától 2010 decemberéig terjedő időszakban több száz millió forint értékű készpénzt vett fel. Az indítványozó állítása szerint a felvett pénzeket bevételezték a társaság pénztárába, melyről bevételi pénztárbizonylatot állítottak ki, majd ezekből kerültek kifizetésre az alvállalkozók (akiknek személyére az indítványozó nem emlékezett pontosan). Az adóhatóság vizsgálata során nem találta bizonyítottnak azt, hogy az indítványozó által felvett készpénz a Kft.-t terhelő kötelezettségek teljesítésére került felhasználásra, illetve, hogy az a Kft.-nél fellelhető lenne. Ezt követően a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Pest Megyei Adóigazgatósága a 2008–2010. évekre személyi jövedelemadó (a továbbiakban: szja) bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le az indítványozónál, amelynek keretében adóhiánynak minősülő szja adókülönbözetet, késedelmi pótlékot állapított meg az indítványozó terhére és adóbírságot szabott ki. Az adóhatóság döntése meghozatala során figyelemmel volt a Kft.-nél végzett ellenőrzés során hozott jogerős határozat megállapításaira és bizonyítást folytatott le abban a kérdésben, hogy az indítványozó igazolni tudja-e azt, hogy a Kft. számlájáról felvett pénzüsszeget másnak (a Kft. akkori ügyvezetőjének, illetve alvállalkozóinak) átadta. Vizsgálta, hogy az indítványozó által másolatban benyújtott nyugták alkalmasak-e annak bizonyítására, hogy a felvett pénzüsszeg a Kft. házipénztárába került. Megállapította, hogy a becsatolt nyugták olyan formai és tartalmi hiányosságokban szenvednek, amelyek miatt nem minősülnek a számviteli törvényben előírtak szerinti hiteles számviteli okmányoknak, így nem alkalmasak annak igazolására, hogy az indítványozó által felvett pénzüsszegek a Kft. kötelezettségeinek a teljesítésére kerültek felhasználásra, illetve, hogy azokat más személynek átadta. Mindezekből azt a következtetést vonta le, hogy a felvett pénzüsszeget az indítványozó bevételének kell tekinteni, amit azonban az éves szja. bevallásban nem szerepeltetett. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú adóhatóság megállapította, hogy az elsőfokú adóhatóság eleget tett a tényállás tisztázási kötelezettségének, a bizonyítékok értékelése során helytállóan állapította meg, hogy a felvett összegek az indítványozó bevételének minősülnek; a 2010. évre

- megállapított adókülönbözet összegét – az összevont adóalap téves számítására tekintettel – mintegy 22%-kal csökkentette, és ehhez igazodóan változott az adóbírság és a késedelmi pótlék összege.
- [3] Az indítványozó a jogerős adóhatósági határozat bírósági felülvizsgálatát és az adóhatósági határozatok hatályon kívül helyezését kérte a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságtól (a továbbiakban: bíróság). A bíróság a keresetet elutasította; megállapította, hogy az adóhatóság okszerűen és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az utóbb előkerült (a tárgyaláson eredetiben benyújtott) nyugták és az ügyvezető nyilatkozata nem alkalmasak annak igazolására, hogy az indítványozó a készpénzt az ügyvezetőnek átadta. Hangsúlyozta, hogy az indítványozónak kellett volna igazolnia, hogy tőle a felvett készpénz kihez került; e körben a bizonyítási kötelezettséget nem lehet az adóhatóságra áttelepíteni.
- [4] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme következtében eljárta Kúria a bíróság ítéletét hatályában fenntartotta.
- [5] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, a Kúria, a bíróság, valamint az adóhatósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérve. Az eredeti indítványban az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) bekezdésének, valamint B) cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmét állította, a hiánypótlásra felhívást követően megküldött indítvány-kiegészítésében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelmére való hivatkozást visszavonta.
- [6] Az indítványozó több szempontból vitatta az adóhatósági határozatok, illetve a bírósági ítéletek érveit; álláspontja szerint ügyében a becslési eljárásra előírt, az adóhatóság számára kedvezőbb, órá nézve viszont terheesebb bizonyítási szabályokat alkalmazták. Ezzel nézete szerint sérült a tisztességes eljáráshoz való joga; a jogalkotó által az adóeljárások tekintetében kialakított fegyveregyenlőségi szabályokat megsértették az ügyében eljáró fórumok. Hangsúlyozta, hogy az adóhatóság tényállás-tisztázási és bizonyítási kötelezettsége, a bizonyítatlanság adózó terhére történő értékelésének tilalma olyan eljárási garanciák, amelyekkel a jogalkotó megteremtette a fegyveregyenlőséget az adóhatóság és az adózó eljárási pozíciója között, ez védi ugyanis az adózót az önkényes hatósági jogalkalmazástól. A Kúria ezért a tisztességes eljárásához fűződő jogának (bizonyítási és fegyveregyenlőségi szabályok) megsértésével fogadta el, hogy a felvett összeg az indítványozó jövedelme volt. Sérelmezte, hogy a Kúria azt sem jelölte meg, hogy milyen jogszabályon alapul az adózót terhelő bizonyítási kötelezettség. Az indítványozó nézete szerint az ítéletek és adóhatósági határozatok egy olyan adóhatósági gyakorlatot erősítenének meg, amely *contra legem* módon kedvezőbb bizonyítást tesz lehetővé az adóhatóság részére. A törvény előtti egyenlőség is sérül azáltal, hogy az adóhatóság indokolatlan előnyben részesül a bizonyítási eljárás során.
- [7] Az indítvány-kiegészítésében az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét ismételtelen abban látta az indítványozó, hogy nem becslési eljárásban is rá hárították a bizonyítás terhét. Az adóhatóság nem bizonyította, hogy bevétel, illetve jövedelem keletkezett az indítványozónál, pedig – ha nem a becslési eljárás szabályait alkalmazták volna – enélkül nem születhetett volna őt marasztaló döntés.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint az, hogy az adóhatóság eljárását jogszerűnek ítélték a bíróságok, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, ezen belül a bizonyítékoknak a jogszabályok alapján történő értékelésére vonatkozó követelményét. Hivatkozott továbbá arra, hogy a kérdés túlmutat az egyedi ügy jelentőségén; lehetőséget ad arra, hogy az Alkotmánybíróság állást foglaljon az adómegállapítási eljárásokban érvényesülő általános bizonyítási szabályokról. Az Alkotmánybíróság határozata előírhat ugyanis a jogalkalmazók számára olyan bizonyítási minimumkövetelményeket, melyek érvényesülése elengedhetetlenül szükséges a tisztességes adóhatósági és bírósági eljárásban. Nézete szerint ez is az alkotmányjogi panasz befogadását támasztja alá.
- [9] Az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Bíróságának a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatára, kérte továbbá az Alkotmánybíróságtól, hogy függessze fel a jogerős adóhatósági határozat végrehajtását az alkotmányjogi panasz elbírálásának idejére.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.

- [11] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint az állított alaptörvény-ellenesség – a bizonyítási teher megfordítása – felveti egyrészt a konkrét bírói döntést befolyásoló alaptörvény-ellenességet, másrészt ez alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés is, mert az adóhatóságok, bíróságok jogalkalmazási gyakorlata ellentétes a jogalkotó által a tisztességes eljárás garanciáiként megállapított bizonyítási szabályokkal.
- [14] Az Alkotmánybíróság ismételen rámutat arra, hogy a testület a bírói ítéleteket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, törvényességi, jogértelmezési kérdések megítélésére nincsen lehetősége. Gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy az erre irányuló indítványok befogadását visszautasítja, a következők miatt: „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; (...)}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; (...)}” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan [állítólagos] jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {először lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban felvetett érvek, indokolások az eljáró bíróságok, hatóságok tényállás megállapítását, jogértelmezését vitatják az alábbiakban részletesebben kifejtettek szerint, ezek vizsgálatára viszont – a fentiek szerint – az alkotmánybírósági eljárásban nincs lehetőség. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt állította, hogy az eljáró bíróságok, hatóságok más adóigazgatási eljárásra vonatkozó, számára kedvezőtlenebb eljárási (bizonyítási) szabályokat alkalmaztak vele szemben, mint amelyeket az adóügyében alkalmazni kellett volna. Ezt az indítványozó az ügyének részletes elemzésével és az eljáró szervek eljárásnak, megállapításainak részletes kritikájával kívánta igazolni. Ezzel szemben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az eljárás során azt az indítványozó sem vitatta, hogy a Kft. bankszámlájáról felvett készpénz a birtokába került. Az volt vitatott, hogy a készpénz kikerült-e az indítványozó birtokából, vagy azt megszerezte, és ezzel adóköteles jövedelmévé vált. Azt, hogy a pénz kikerült az indítványozó birtokából, a jogalkalmazó szervek álláspontja szerint az indítványozónak kellett volna bizonyítania, azonban a felajánlott bizonyítékait sem a hatóságok, sem a bíróságok nem tartották megfelelőnek állítása alátámasztására. Az, hogy az eljárás során melyik félnek, mit kell bizonyítania, illetve, hogy a felajánlott bizonyítás megfelelő-e a bizonyítani kívánt tények alátámasztására, nem alkotmányossági kérdés, hanem jogalkalmazási, illetve tényállás-megállapítási kérdés, amelyet az Alkotmánybíróság – a fentiek szerint – nem bírálhat felül.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak nincsen hatásköre jogerős hatósági vagy bírósági döntések végrehajtásának felfüggesztésére, arra kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén a bíróságot hívhatja fel. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben a fentiekre tekintettel az Abtv. ezen rendelkezésének alkalmazását nem tartotta indokoltnak.

- [17] Az előbbiekben részletezett okok következtében az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2897/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3296/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.637.814/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Törvényszék 117.Pf.637.814/2016/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Az indítványozó szerint a megsemmisíteni kért ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás elvébe ütközik, továbbá sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jogát.
- [2] 1.1. Az ingatlanok közvetítésével üzletszerűen foglalkozó indítványozó és az alperes megbízási szerződést kötöttek az alperes résztulajdonát képező, budapesti ingatlan eladás céljából történő hirdetésére. Az alperes az indítványozó tudtával és beleegyezésével más ingatlan-közvetítő társaságok segítségével is hirdette az eladásra kínált lakást. A felek a szerződés 3. pontjában 39 900 000 forintos limit(kínálati)árat kötöttek ki, melynél alacsonyabb áron sem az alperes, sem az indítványozó nem hirdethette az ingatlant és az ilyen összegről szóló, írásban tett, érvényes vételi ajánlatot az alperes köteles volt az indítványozó által közvetített potenciális vevőtől elfogadni. Az eladásra kínált lakást megtekintette egy ingatlanhasznosítással üzletszerűen foglalkozó cég (a továbbiakban: Zrt.) képviselőjében eljáró, 32 000 000 forintról szóló vételi ajánlatot aláíró vevőjelölt. Az alperes a vételi ajánlatot – tekintettel arra, hogy a megbízási szerződésben meghatározottnál alacsonyabb összegre vonatkozott – nem fogadta el és ellenajánlatot tett. A vételi ajánlat visszautasítását követően az alperes értesítette az indítványozót, hogy a lakásán kereste fel egy érdeklődő, aki hajlandó lett volna 32 000 000 forintos vételáron azonnal, készpénzben megvásárolni az ingatlant. Az alperes tájékoztatta az érdeklődőt, hogy az ajánlatával kapcsolatban csak abban az esetben tud nyilatkozni, ha az indítványozó által közvetített vevőjelölt nem fogadja el az alperesi ellenajánlatot. Az indítványozó – miután megkapta az alperestől az érdeklődő nevét és elérhetőségét – tudomást szerzett arról, hogy az általa közvetített vevőjelölt és az alperest személyesen felkereső érdeklődő egymás munkatársai voltak. Az érdeklődő és házastársa az alperes ingatlanát megvásárolta. A vevők az indítványozó révén közvetített vevőjelölt által képviselt Zrt.-ben érdekeltséggel rendelkeztek. Az ingatlan értékesítésére vonatkozó megbízási szerződés 11. pontja szerint az alperes köteles a megbízási díj kétszeresét megfizetni az indítványozónak, ha az alperes az indítványozó megkerülésével az általa közvetített vevővel, annak hozzátartozójával, illetve olyan gazdasági társasággal köt ingatlan adásvételi szerződést, melynek a vevő tagja, alkalmazottja, vezető tisztségviselője vagy együttműködő partnere és az alperes a fizetési kötelezettségét – írásbeli felszólítás ellenére – nem teljesíti. A szerződésből eredő jogvitát elkerülendő a vevő az adásvételt megelőzően kötött előszerződés mellékleteként nyilatkozatában rögzítette: nem minősül az indítványozó által közvetített vevőjelölt hozzátartozójának, sem pedig olyan gazdasági társaságnak, melynek a vevőjelölt tagja, alkalmazottja, vezető tisztségviselője, együttműködő partnere.
- [3] 1.2. A fenti előzmények tükrében az indítványozó több alkalommal próbált egyeztetést kezdeményezni, az alperes folyamatos elutasítása miatt azonban fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő 2015. január 20-án 1 280 000 forint tőke és járuléki megfizetése iránt. A fizetési meghagyás „nem kereste” postai jelzéssel való visszaérkezését követően a közjegyző megállapította a fizetési meghagyás jogerőre emelkedését. Az ily módon végrehajthatóvá vált indítványozói követelésre vonatkozó önálló bírósági végrehajtói felhívást az alperes átvette. Ezt követően kézbesítési vélelem megdöntése és jogerő törlése iránti kérelmet nyújtott be a fizetési meghagyásos eljárásban eljáró közjegyzőhöz. Az alperesi kérelemnek helyt adva a közjegyző a fizetési

meghagyás jogerejét megállapító végzését hatályon kívül helyezte és ismételten elrendelte a fizetési meghagyás kézbesítését az alperes új lakcímére.

- [4] 1.3. Az ismételten kézbesített fizetési meghagyás elleni alperesi ellentmondás következtében az eljárás perré alakult, az erről szóló közjegyzői határozatot 2015. július 7-én az indítványozó jogi képviselője átvette. A korábban elrendelt végrehajtással összefüggésben 2015. május 28-án az alperes számlájáról megbízási díj és kamatai jogcímen 1 454 943 forintot, valamint 168 484 forint végrehajtási költséget a végrehajtó leemelt.
- [5] 1.4. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság előtti eljárás során az indítványozó kijelentette, hogy a kereseti igényében meghatározott összeg a végrehajtótól befolyt a számlájára, azt nem kívánja az alperesnek visszafizetni, a megbízási szerződés rá vonatkozó részét teljesítette, az ingatlant bemutatta a vevőjelöltnek. Az alperes a kereset elutasítása mellett viszontkeresetében kérte az indítványozó marasztalását 1 454 943 forint tőke, 168 484 forint perköltség összegében. Az előbbi összeget jogalap nélküli gazdagodás, az utóbbit kártérítés jogcímen követelte vissza az indítványozótól. Az alperes előadta, az indítványozót nem kerülte meg az ingatlan-értékesítés során. A Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 19.P.III.22830/2015/25. számú, 2016. június 28-án meghozott ítéletével az indítványozó keresetét elutasítva, az alperes viszontkereseti kérelmének helyt adva megállapította, hogy az indítványozói eljárástól függetlenül jött létre az alperes és a vevő közötti adásvételi szerződés, így az indítványozónak megbízási díj nem jár. Ítéletében a bíróság kötelezte az indítványozót, hogy a végrehajtás során hozzá került, jogalap nélküli vagyoni előnyt fizesse vissza az alperesnek. A végrehajtási költség visszatérítését a bíróság a perköltség körében látta érvényesíthetőnek, az indítványozó ugyanis jogszerűen, annak ismeretében kérte a végrehajtást, hogy a fizetési meghagyás jogerőre emelkedett, magatartása tehát nem volt jogellenes, ennek hiányában pedig fogalmilag kizárt a kártérítés megállapítása.
- [6] 1.5. Az indítványozó a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság ítéletével szemben fellebbezést nyújtott be. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: törvényszék) 117.Pf.637.814/2016/3. számon meghozott ítéletével az elsőfokú döntést részben megváltoztatva az indítványozót terhelő marasztalás összegét 1 623 427 forintra felemelte, az alperest megillető elsőfokú perköltség összegét 145 171 forintra mérsékelte. A törvényszék meglátása szerint a felek által kötött megbízási szerződés fogyasztói szerződés, melynek 11. (helyesen: 10.) pontjába foglalt megdönthető vélelem a fogyasztó (alperes) hátrányára változtatja meg a bizonyítási terhet, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:104. § (1) bekezdés j) pontja alapján tisztességtelen kikötésnek minősül, ezért semmis és az érvénytelenség következtében nem része a felek szerződésének. A végrehajtási költséggel kapcsolatban a törvényszék kimondta, az sem perköltség, sem kártérítés jogcímen nem érvényesíthető, ezen összeg visszatérítésére az alperes jogalap nélküli gazdagodás alapján jogosult, így a törvényszék az indítványozót terhelő marasztalás összegét a perköltségből levont végrehajtási költséggel megemelte az elsőfokú ítélet egyéb részeinek helybenhagyása mellett.
- [7] 2. A Fővárosi Törvényszék 2017. január 27-ei, jogerős ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogának megsértését állította. Az indítványozó kifogásolta, hogy a megbízási szerződés 10. pontjának semmisségéről csupán a másodfokú bíróság ítéletéből értesült, így nem volt lehetősége a bíróság hivatalbóli észlelésével szemben nyilatkozat, észrevétel megtételére, ezért csorbát szenvedett a tisztességes eljárás követelményének részét képező meghallgatáshoz való joga. Az indítványozó szerint a semmisség észleléséről való tájékoztatás hiánya megfosztotta attól, hogy rendelkezési jogával élhessen akár a jogorvoslati kérelem visszavonása, akár egyezségkötés által. Az alkotmányjogi panasz kitért arra, hogy a másodfokú bíróság a semmisség észlelésével elsőfokú minőségben járt el, a döntéssel szembeni nyilatkozattétel- és jogorvoslat lehetőségének kizárásával – az indítványozó szerint – sérült a kétfokú bírósági eljárás és a tisztességes eljárás követelménye. A beadványban az indítványozó hivatkozott a német alkotmánybíróság gyakorlatára, mely a tisztességes eljárással összeegyeztethetetlennek tartja az ún. meglepetés-ítéletek létét. E döntések során – fejté ki az indítványozó – „a bíróság egy olyan, az eljárás során korábban fel sem merült jogi vagy ténybeli érvre alapozottan dönti el a jogvitát az egyik irányba, amellyel a fél az eljárás addigi menete alapján nem számolhatott.” Az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlata áttekintése kapcsán az indítványozó kiemelte, hogy a fellebbezési bíróságok előtt folyó eljárásokra az egyezményes kritériumok éppúgy irányadóak, mint az elsőfokú határozatot hozó bíróságokra. Az indítvá-

nyozó hivatkozott az 1/2005. (VI. 15.) PK véleményben, valamint a 2/2010. (VI. 28.) PK véleményben leírtakra, melyek szerint, ha a másodfokú eljárás során a bíróság hivatalból észlel semmisségi okot, a felek számára szükséges tájékoztatást köteles megadni és az elsőfokú döntést csupán abban az esetben helyezheti hatályon kívül, ha a felek bármelyike a semmisségi okkal kapcsolatos kereseti kérelmet kíván előterjeszteni. Az indítványozó a fentiek mellett megemlítette az 57/1991. (XI. 8.) AB határozat, valamint az 1/1994. (I. 7.) AB határozat egyes megállapításait, többször utalt továbbá arra, a semmisségről való tájékoztatás elmaradása miatt rendelkezési- és jogorvoslati jogának sérelme következett be.

- [8] 2.1. Az Alkotmánybíróság eljárása kezdetén elsőként azt vizsgálja, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) által a befogadhatósággal szemben támasztott tartalmi és formai feltételeknek. Az Alkotmánybíróság – az Ügyrendjében meghatározottak szerint – tanácsban eljárva, mérlegelési jogkörében dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállásáról [Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdés].
- [9] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó jogi személy, az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése a törvény által létrehozott jogalanyok számára is biztosítja azokat az alapvető jogokat, melyek természetüknél fogva nem csupán az embert illetik meg. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per felpereseként egyedi ügyben érintettnek minősül, így alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosult. Az alaptörvény-ellenesnek tartott bírói döntést az indítványozó határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszában megjelölte [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és kérte annak megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont]. A beadvány tartalmazza az indítványozó jogosultságát megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont], valamint az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [52. § (1b) bekezdés d) pont]. A másodfokú döntéssel szemben további jogorvoslatnak nem volt helye, az indítványozó a rendelkezésére álló fellebbezési lehetőséget kimerítette [Abtv. 27. § b) pont].
- [10] 2.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadására a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén kerülhet sor. A jelen ügyben előterjesztett alkotmányjogi panasz egyértelműen az indítványozói pervesztességet kimondó bírósági ítélet felülmérlegelését célozta, amelyre azonban az Alkotmánybíróság – lévén nem része a rendes bírósági rendszernek – nem jogosult. A bírósági döntéseket a testület kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja, a jogértelmezés, a bizonyítékok mérlegelésének kérdése egyaránt a rendes bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csupán „[a]z értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]]. Az indítványozó panasz-beadványával összefüggésben megállapítható, hogy nem merült fel sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, így a befogadásra és az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatára nem alkalmas.
- [11] 2.4. Az indítványozó panasz-beadványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes bírósági eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való alapjog sérelmére hivatkozással kérte a Fővárosi Törvényszék ítéletének megsemmisítését. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az eljárásjogi garanciák érvényesülését is magába foglaló tisztességes eljárás kritériuma az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével megítélhető minőséget jelent [3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [122]]. A testület gyakorlata a tisztességes eljárás követelményei közé sorolja a bírósághoz fordulás jogát, a tárgyalás igazságosságának és nyilvánosságának biztosítását, a bíróság döntésének nyilvános kihirdetését, a törvény által létrehozott bíróság eljárásának függetlenségét és pártatlanságát, a perek észszerű időn belüli befejezését, továbbá a büntető-és polgári ügyekben egyaránt elismert fegyverek egyenlőségének elvét [3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]; 3007/2017. (II. 2.) AB végzés, Indokolás [12]]. Az indítványozó azért vélte a tisztességes eljáráshoz fűződő jogával ellentétesnek a törvényszék megsemmisíteni kért ítéletét, mert a megbízási szerződés fogyasztói szerződéssé minősítésével a bíróság érvénytelen kikötésként értékelve a szerződés 10. pontjának semmisségét mondta ki. A Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 3. pontja szerint fogyasztónak minősül a szakmája, önálló foglalkozása

vagy üzleti tevékenysége körén kívül eljáró természetes személy, ugyanezen jogszabályhely 4. pontja vállalkozásként a szakmája, önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körében eljáró személyt definiálja. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 2. § k) pontja szolgáltatási szerződésnek minősíti az adásvételi szerződéstől eltérő bármely olyan szerződést, melynek értelmében „a vállalkozás a fogyasztó részére szolgáltatást nyújt vagy szolgáltatás nyújtását vállalja, a fogyasztó pedig megfizeti, vagy vállalja, hogy megfizeti a szolgáltatás díját.” Az indítványozó által nyújtandó szolgáltatás a potenciális vevők közvetítése volt az alperes ingatlanának eladása érdekében. Az indítványozó szerint a vevőjelölt által ajánlott 32 millió forintos vételárát az alperes azért nem fogadta el, mert ebben az esetben jutalékot kellett volna fizetnie az indítványozónak. A megbízási szerződés 3. pontja azonban világosan rögzíti, hogy az eladásra szánt ingatlant 39 900 000 forintos vételáron kínálja az indítványozó a lehetséges vevőknek, az alperes pedig csupán abban az esetben köteles elfogadni az írásban tett vételi ajánlatot, ha az a szerződésben meghatározott árat tartalmazza. Az indítványozó által közvetített vevőjelölt ajánlata nem érte el a szerződés szerinti „limitárat”, így az alperes visszautasíthatta az ajánlatot. A megbízási szerződés 3. pontja mindezek mellett kimondja, hogy az ingatlant az alperes nem hirdetheti és hirdettetheti a „limitárnál” alacsonyabb áron, a rendelkezésre álló iratok alapján az alperes e kötelezettségének eleget tett. Az indítványozó beadványa szerint a másodfokú bíróságnak a „semmisséget észlelve az ügyet vissza kellett volna utalnia az elsőfokú bíróság elé.” A törvényszék érdemben helyesnek ítélte az elsőfokú bíróság ítéletét, a döntés részbeni megváltoztatásával csupán a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény által biztosított reformatórius jogkörével élt. Megállapítható, hogy mind az első, mind a másodfokú döntés egyező irányú, a törvényszék csupán annyiban módosította a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság ítéletét, hogy a végrehajtási költséget a perköltség összegéből levonva a marasztalási összeg keretében határozta meg. Az egyező irányú első- és másodfokú döntések kizárják az indítványozó által többször említett „meglepetés-ítéletek” létét az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban.

- [12] 2.5. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata már kimondta, hogy a jogorvoslathoz fűződő alkotmányos alapjog tárgyát tekintve a bírói, valamint a hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig annak a követelménynek kell eleget tennie, hogy az érintett jogát vagy jogos érdekét érdemben befolyásoló határozatokkal szemben lehetőséget teremtsen a más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulásra {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]; 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]}. A jogorvoslati jog hatékony érvényesülésének elemei a „[f]elülbírálati lehetőség terjedelme, a jogorvoslat elbírálására nyitva álló határidő, a jogorvoslattal támadott határozat kézbesítési szabályai és megismerhetőségének tényleges lehetősége.” {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben megállapította, hogy a jogorvoslat elbírálására jogosult szerv „[n]em köteles a kérelemnek minden körülmények között helyt adni, az azonban feltétlenül szükséges, hogy az eljárási szabályok által meghatározott keretek között a jogorvoslati eljárást lefolytassák és a jogorvoslati kérelemben írtakat a jogszabályban foglaltak szerint érdemben megvizsgálják” {18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]}. A jelen ügygel összefüggésben az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratokból megállapítható, hogy az indítványozó számára lehetőség nyílt a jogorvoslat igénybevételére, fellebbezését a másodfokú bíróság érdemben vizsgálta, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárást és a bizonyítékok mérlegelése alapján megállapított tényállást helyesnek ítélte. A szerződési kikötés törvényszék által kimondott semmissége folytán az – indítványozó szerint – alperest terhelő bizonyítás okafogyottá vált.

- [13] 2.6. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát – az Abtv. 56. § (3) bekezdésében meghatározott rendelkezésnek eleget téve – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1172/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3297/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.126/2016/7. számú ítélete, valamint a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 25. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.126/2016/7. számú végzése (helyesen: ítélete), valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ft.) 25. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául az indítványozó előadta, hogy regisztrált álláskereső volt a Baranya Megyei Kormányhivatal Mohácsi Járási Hivatalánál. A Hivatal közvetítői lap megküldésével arra kötelezte, hogy egy nonprofit Kft.-nél mint állásajánlat-tevőnél 2015. december 14-ig jelenjen meg, és ezen időpontig a közvetítői lapot juttassa vissza. A lapon arról tájékoztatták, hogy amennyiben ezen kötelezettségének nem tesz eleget, törlik a nyilvántartásból.
- [3] Az indítványozó megjelent az állásajánlat-tevőnél, és úgy nyilatkozott, hogy van egy másik állásajánlata (ami később meghiúsult) mivel azonban „kukás autón” kellett volna munkát végeznie (nem sofőrként) ezért azt nem vállalta el, azzal az indokkal, hogy nem volt megfelelő a képzésének és az elvárásainak, valamint a cégnek a Mohácsi Önkormányzat a tulajdonosa, és ő a „városvezetőjével/városvezetéssel” közel tíz éve konfliktusban áll. A Hivatal – mivel az állásajánlatot nem fogadta el – 60 napra törölte az indítványozót a nyilvántartásból.
- [4] Az indítványozó a határozat ellen keresettel élt, és kérte a bíróságot, hogy az eljárást függeszse fel és „az ügyet terjessze fel az Alkotmánybíróságra, kérje ki annak állásfoglalását, hiszen fennáll, hogy az alperes által meghivatkozott törvényi hely alaptörvény-ellenes.” A bíróság a keresetet elutasította.
- [5] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a kifogásolt jogszabályi rendelkezés – amelyre a bíróság a döntését alapozta – önmagában alaptörvény-ellenes, illetve az indokolás is szemben áll az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével és a XVII. cikk (2) és (3) bekezdésében foglaltakkal.
- [6] Az indítványozó előadta, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére. A bíróság tájékoztatása szerint az ügyben született jogerős döntéssel szemben perújítás nincs folyamatban.
- [7] Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. Az indítványozó ezt követően megjelölte az Abtv. 26. § (1) bekezdését, ismét beidézte az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését, és utalt a (2) bekezdésére, valamint az „EU alapjogi kartájában kifejtettekre is”. Itt megemlítette a 30. cikket, miszerint mindenkinek joga van az ingyenes munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételére, a 15. cikket, miszerint mindenkinek joga van a munkavállaláshoz és szabadon választott vagy elfogadott foglalkozás gyakorlásához, valamint az 5. cikkben szereplő kényszermunka tilalmát.
- [8] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az in-

dítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alapul szolgáló közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránti per felpereseként jogorvoslati lehetőségét kimerítette, az egyedi ügyben érintettsége fennáll.

- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.126/2016/7. számú ítéletét – a bíróság által másolatban becsatolt tértivevény tanúsága szerint – 2016. szeptember 26. napján kézbesítették az indítványozó számára. Az alkotmányjogi panaszt 2016. november 25-én, a határidő utolsó napján adták postára.
- [11] Az indítványozó állítása szerint a bíróság által alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabályi rendelkezés révén sérültek az Alaptörvényben biztosított jogai. A rendelkezésre álló iratokból azonban az Alkotmánybíróság arra az álláspontra jutott, hogy az indítványozó esetében nem bírt relevanciával a sérelmezett jogszabályi rendelkezés azon eleme, melyet az indítványozó kifogásolt. A hatóság döntése, mely 60 napra törölte az indítványozót az álláskeresők nyilvántartásából, azon alapult, hogy az indítványozó egy hosszabb ideje fennálló konfliktusa miatti vélelmezett jövőbeni hátrányok, valamint egy meg nem valósult jobb állásajánlatra hivatkozással nem fogadta el a felajánlott állást. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszra vonatkozóan az indítványozó alkotmányossági szempontból értékelhető indokolást nem terjesztett elő.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírósági döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő. Az indítványozó azonban a konkrét sérelmezett bírósági döntés vonatkozásában nem az alaptörvény-ellenességet állította, hanem azt sérelmezte, hogy a hatóság a nyilvántartásból 60 napra törölte, mert a számára nem megfelelő munkát (munkáltatót) nem fogadta el.
- [13] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján azonban az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem tárt fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná {lásd:3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]}.
- [14] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1985/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3298/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 2.Pf.20.146/2016/6. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó saját nevében eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pécsi Törvényszék 2.Pf.20.146/2016/6. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] Az indítványozót a Pécsi Járásbíróság 127 000 Ft kártérítés megfizetésére ítélte, amelyet a Pécsi Törvényszék támadott ítélete helybenhagyott. A megállapított tényállás szerint az indítványozó (alperes) mint feljelentő és magánvádló, illetve a felperes mint feljelentett és terhelt között több – szám szerint huszonegy – magánvádas büntetőeljárás indult. A felperes a magánvádas büntetőeljárások során jogi képviselője részére 444 500 Ft forint ügyvédi munkadíjat fizetett meg. A közjegyző előtt benyújtott fizetési meghagyást követően perré alakult eljárásban a felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperes indítványozót a fenti ügyvédi munkadíj mértékének megfelelő kártérítés megfizetésére.
- [3] A bíróság leszögezte, hogy a bűncselekmény miatt a feljelentés törvényben biztosított jog, nem tekinthető jogellenesnek, az alperesi magatartás azonban túlmélt a feljelentés keretein. A bíróság ügyről-ügyre haladva vizsgálta, hogy a tárgyban szereplő büntetőeljárások az eljárás melyik szakaszában, milyen okból kerültek megszüntetésre és egy konkrét, a Be. 331. §-a és a Be. 6. § (3) bekezdés *b)* pontja alapján a terhelt jogerős felmentésével záruló büntetőeljárás tekintetében megállapította a feljelentés jogellenességét. A bíróság tehát ezen – jogellenes feljelentés alapján indult – büntetőeljárás vonatkozásában kárként értékelte a felperes által a jogi képviselő ellátásáért fizetett védői díjat és az alperes indítványozót kártérítésre kötelezte.
- [4] Az alperes fellebbezése után másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályok felhívása mellett, helyes jogi következtetést vont le, ítéleti döntése helyes és megalapozott, ezért a járásbíróság ítéletét helybenhagyta.
- [5] A jogerős ítélet szerint törvényben biztosított jog a feljelentés megtételére „nem tágítható odáig, hogy a feljelentő tetszése szerint bárkit feljelenthet. Ezt csak azzal szemben teheti meg, aki arra alapot szolgáltat. Ha nem ennek megfelelően jár el, akkor a törvény adta jogával lényegében visszaél, ami az eljárást jogellenessé teszi és kártérítési felelősségét is maga után vonja.”
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előadta, hogy abban a büntetőeljárásban, amelyre vonatkozóan kártérítést ítél meg a bíróság, a keresetindításkor még nem született jogerős döntés, így nem képezhetette volna a kereset tárgyát. Ezzel kapcsolatban az indítványozó elsősorban azt sérelmezte, hogy a fellebbezésében e vonatkozásban kifejtett aggályaira a másodfokú bíróság érdemben nem reagált, ahogy a jogerős ítélet nem tartalmaz indokolást a 17/2012. számú büntető elvi határozattal és a BH 2002.223. számú eseti döntéssel kapcsolatos érveivel kapcsolatban sem.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a feljelentés megtételét nem lehet jogellenes magatartásnak tekinteni, így vitatja a bíróság azon jogértelmezését, amely a jogellenesnek tekintett feljelentés alapján kártérítési felelősséget állapít meg a feljelentő terhére.
- [8] A fentiek alapján a támadott ítélet a panaszos szerint sértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [9] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [10] 2.1. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz a benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy alperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés].

- [11] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további követelményeknek részben eleget tesz. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket. Megjelöli a konkrét bírósági ítéletet és kifejezett kérelmet fogalmaz meg annak megsemmisítésére.
- [12] Az indítvány megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: a B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, az ezekre vonatkozó indokolási kötelezettségének ugyanakkor csak részben tesz eleget.
- [13] Az Alkotmánybíróság főtárgya felhívta az indítványozót panaszindítványa kiegészítésére, mivel az nem tartalmaz kellő alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott határozat az alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti. A tájékoztató levél külön kiemelte, hogy a hiánypótlás indokolásának célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére.
- [14] A fenti előzmények után az indítványozó által benyújtott indítvány-kiegészítés azonban csak a bíróság indokolási kötelezettségével összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére nézve tartalmazott indokolást.
- [15] Következésképpen az értékelhető alkotmányjogi indokolás nélkül hagyott panaszelemek tekintetében, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában az indítvány nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiban foglalt követelményeinek, így érdemi vizsgálatuknak nem volt helye.
- [16] 2.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 29–31. §-aiban rögzített további feltételeit. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [17] Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, panaszindítványa jogerős bírói döntés ellen irányul [Abtv. 27. § *b*) pont].
- [18] Az Abtv. 27. § *a*) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [19] 2.3. Jelen ügyben az indítványozó ténylegesen azt kifogásolja, hogy a másodfokú bíróság elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított indokolást és a fellebbezésében előadott érveket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [21] A felek kérelmeire, észrevételeire adott indokolás kérdését az Alkotmánybíróság a panaszban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). E határozatának indokolásában az Alkotmánybíróság, figyelembe véve a releváns európai emberi jogi elveket is, kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszere elismeri az indokolt bírói döntéshez való jogot is. Ezen alapvető jog minimális elvárása, hogy a bíróságok az eljárási törvényeknek megfelelően az ügyben szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, kérelmeit kellő alaposítással megvizsgálják, és ennek értékeléséről határozatukban számot is adjanak (Indokolás [33]–[34]). Mindebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte [3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7], 3187/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [10], 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [10]], így az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel [3161/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [22] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgel kapcsolatban az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a tes-

- tület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [40]}.
- [23] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ekként a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).
- [24] Jelen ügyben a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályok felhívása mellett, helyes jogi következtetést vont le, ítéleti döntése helyes és megalapozott volt. Ettől eltérő értékelésre az Alkotmánybíróságnak sincs lehetősége, az indítvány ekként nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [25] 3. Tekintettel az Alkotmánybíróság azon megállapítására, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg.
- [26] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1885/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3299/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék 2.Pf.20.116/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó saját nevében eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Pécsi Törvényszék 2.Pf.20.116/2016/5. sorszámú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] Az indítványozót a Pécsi Járásbíróság 165 100 Ft kártérítés megfizetésére kötelezte, amelyet a Pécsi Törvényszék támadott ítélete helyben hagyott. A kártérítési per előzményét egy büntetőeljárás képezte, amelyben az indítványozó mint magánvádló testi sértés vétségének elkövetésével vádolta a későbbi kártérítési per felperesét. A Pécsi Járásbíróság a bizonyítási eljárás eredményeként kizárta, hogy a feljelentő hámsérülését a terhelt okozta, ezért a Be. 331. §-a és a Be. 6. § (3) bekezdés *b*) pontja alapján felmentette, a Pécsi Törvényszék pedig a felmentő ítéletet helyben hagyta.
- [3] A vádlott a jogerős felmentésével záruló büntetőeljárás során jogi képviselője részére 165 100 forint ügyvédi munkadíjat fizetett meg. A közjegyző előtt benyújtott fizetési meghagyást követően perré alakult eljárásban keresetében azt kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperes indítványozót a fenti ügyvédi munkadíj mértékének megfelelő kártérítés megfizetésére.
- [4] A bíróság leszögezte, hogy a bűncselekmény miatt a feljelentés törvényben biztosított jog, nem tekinthető jogellenesnek, az alperesi magatartás azonban túlmélt a feljelentés keretein. Tekintettel arra, hogy a büntetőügyben eljáró bíróság a terheltet a Be. 331. §-a és a Be. 6. § (3) bekezdés *a*) és *b*) pontja alapján felmentette, az elsőfokú bíróság megállapította a feljelentés jogellenességét. A bíróság tehát kárként értékelte a felperes által a jogi képviselőt ellátásáért fizetett védői díjat, és az alperes indítványozót kártérítésre kötelezte.
- [5] Az alperes fellebbezése után másodfokon eljáró Pécsi Törvényszék álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályok felhívása mellett, helyes jogi következtetést vont le, ítéleti döntése helyes és megalapozott, ezért a járásbíróság ítéletét helyben hagyta. A jogerős ítélet szerint törvényben biztosított jog a feljelentés megtételére „nem tágítható odáig, hogy a feljelentő tetszése szerint bárkit feljelenthet. Ezt csak azzal szemben teheti meg, aki arra alapot szolgáltat. Ha nem ennek megfelelően jár el, akkor a törvény adta jogával lényegében visszaél, ami az eljárást jogellenessé teszi és kártérítési felelősségét is maga után vonja.”
- [6] Az indítványozó elsősorban azt sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság érdemben nem reagált a fellebbezésében kifejtett érveire, különös tekintettel a 17/2012. számú büntető elvi határozattal és a BH 2002.223. számú eseti döntéssel kapcsolatban.
- [7] Álláspontja szerint a jogerős döntés indokolása továbbá félreértelmezte és félremagyarázta a fellebbezésben előadott további aggályait.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a feljelentés megtételét nem lehet jogellenes magatartásnak tekinteni, így vitatja a bíróság azon jogértelmezését, amely a jogellenesnek tekintett feljelentés alapján kártérítési felelősséget állapít meg a feljelentő terhére.
- [9] A fentiek alapján a támadott ítélet a panaszos szerint sértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [10] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [11] 2.1. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz a benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy alperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés].

- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további követelményeknek részben eleget tesz. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket. Megjelöli a konkrét bírósági ítéletet és kifejezett kérelmet fogalmaz meg annak megsemmisítésére.
- [13] Az indítvány megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: a B) cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, az ezekre vonatkozó indokolási kötelezettségének ugyanakkor csak részben tesz eleget.
- [14] Az Alkotmánybíróság főtárgya felhívta az indítványozót panaszindítványa kiegészítésére, mivel az nem tartalmazott kellő alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a támadott határozat az Alaptörvényben biztosított jogát mennyiben és miért sérti. A tájékoztató levél külön kiemelte, hogy a hiánypótlás indokolásának célszerű kiterjednie az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott valamennyi rendelkezésére.
- [15] A fenti előzmények után az indítványozó által benyújtott indítvány-kiegészítés azonban csak a bíróság indokolási kötelezettségével összefüggésben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére nézve tartalmazott indokolást.
- [16] Az értékelhető alkotmányjogi indokolás nélkül hagyott panaszelemek tekintetében, valamint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában az indítvány tehát nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjaiban foglalt követelményeinek, így érdemi vizsgálatának nem volt helye.
- [17] 2.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 29–31. §-aiban rögzített további feltételeit. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [18] Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, panaszindítványa jogerős bírói döntés ellen irányul [Abtv. 27. § *b)* pont].
- [19] Az Abtv. 27. § *a)* pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [20] 2.3. Jelen ügyben az indítványozó ténylegesen azt kifogásolja, hogy a másodfokú bíróság elfogadta az elsőfokú bíróság által megállapított indokolást és a fellebbezésében előadott érveket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyta.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [22] A felek kérelmeire, észrevételeire adott indokolás kérdését az Alkotmánybíróság a panaszban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). E határozatának indokolásában az Alkotmánybíróság, figyelembe véve a releváns európai emberi jogi elveket is, kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszere elismeri az indokolt bírói döntéshez való jogot is. Ezen alapvető jog minimális elvárása, hogy a bíróságok az eljárási törvényeknek megfelelően az ügyben szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, kérelmeit kellő alaposággal megvizsgálják, és ennek értékeléséről határozatukban számot is adjanak (Indokolás [33]–[34]). Mindebből az is következik, hogy a jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7], 3187/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [10], 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [10]}, így az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel {3161/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [23] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgel kapcsolatban az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a tes-

tület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [40]}.

- [24] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ekként a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).
- [25] Jelen ügyben a másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú ítélet a tényállást helyesen állapította meg, helyes jogszabályok felhívása mellett, helyes jogi következtetést vont le, ítéleti döntése helyes és megalapozott volt. Ettől eltérő értékelésre az Alkotmánybíróságnak sincs lehetősége, az indítvány ekként nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [26] 3. Tekintettel az Alkotmánybíróság azon megállapítására, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg. Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1886/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3300/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.31/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett – alkotmányjogi panaszában a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.047/2016/6. számú végzése, és a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.31/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, I. cikk (1) és (3) bekezdésével, XXIV. cikk (1) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével, XXX. cikk (1) bekezdésével, 25. cikk (1)–(3) bekezdésével, 26. cikk (1) bekezdésével, és 28. cikkével.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az ügyben előterjesztett beadványok és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [3] A NAV Fejér Megyei Adóigazgatósága 2008. és 2009. évre vonatkozóan személyi jövedelemadó, százalékos egészségügyi hozzájárulás és általános forgalmi adó adónemre kiterjedően bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett. Az első fokú hatóság 2012. október 17. napján kelt határozatával az indítványozó terhére adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, valamint adóbírságot szabott ki, továbbá késedelmi pótlék fizetésére is kötelezte. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú hatóság az első fokú határozatot helyben hagyta.
- [4] 1.2. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.213/2013/16. számú ítéletével az indítványozónak mint felperesnek a másodfokú hatóság, illetve annak jogutódja mint alperes ellen közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében a keresetet elutasította.
- [5] Az elsőfokú bíróság vizsgálta, hogy az indítványozónál folytatott ellenőrzés alapján az adóhatóság megállapította, hogy az indítványozó internetes aukciós portálon keresztül 2008-ban 729 alkalommal, míg 2009-ben 1 061 esetben végzett ingóértékesítést, e tevékenységének adóhatósági bejelentése nélkül. Az adóhatóság – figyelembe véve az értékesítés folyamatosságát, gyakoriságát és az értékesített tételek mennyiségét –, az indítványozó tevékenységét rendszeresen és üzletszerűen végzett termékértékesítésnek minősítette, ezért – az általános forgalmi adó különbözet megállapításán túl – a személyi jövedelemadó tekintetében az önálló tevékenységre vonatkozó szabályok szerint állapította meg az indítványozó személyi jövedelemadó, valamint egészségügyi hozzájárulás fizetési kötelezettségét.
- [6] A bíróság a kereset elutasítását azzal indokolta, hogy az alperes határozata nem volt jogszabálysértő, mert az indítványozónak nem volt választási lehetősége az adóhatóságnál történő bejelentkezés mérlegelését illetően, még azon az alapon sem, hogy az alanyi adómentes határon belül nem kívánt adólevonási jogot gyakorolni. A személyi jövedelemadó és az egészségügyi hozzájárulás tekintetében a bíróság hivatkozott a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző – az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat (a továbbiakban: KJE) rendelkező részében és indokolásában foglaltakra és megállapította, hogy üzletszerűnek minősül és ez által nem különadózó, hanem összevont adózás alá tartozó jövedelem az a bevétel, amit az adóalany (jelen esetben az indítványozó) rendszeresen, ellenérték fejében végzett tevékenységből szerzett, akkor is, ha – noha kötelessége lett volna – az általános forgalmi adó hatálya alá nem jelentkezett be. Megállapította, hogy az indítványozót az ÁFA alanyának kell tekinteni, ezért ÁFA fizetési kötelezettsége van.

- [7] 1.3. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Kfv.I.35.788/2014/5. számú ítéletével a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.213/2013/16. számú ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének indokolásában hangsúlyozta, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmében már nem vitatta, hogy olyan gazdasági tevékenységet végzett, amely után jövedelemadó fizetési kötelezettségének nem tett eleget, kérelmében kizárólag a tevékenység után fizetendő általános forgalmi adó számítás módjával, illetőleg az általános forgalmi adó levonás jogával kapcsolatos elsőfokú bírósági álláspontot vitatta. A Kúria – egyebek mellett a KJE-re is hivatkozó – megállapítása szerint azonban helyesen foglalt állást az elsőfokú bíróság az általános forgalmi adó fizetés tekintetében. Az adólevonási jog gyakorlásával kapcsolatban a Kúria rámutatott arra is, hogy az Európai Unió Bírósága számos irányadó döntésében már kifejtette, hogy sem a társaságok, sem más személyek nem hivatkozhatnak csalárd módon vagy visszaélészerűen a közösségi jogszabályokra. Az adókötelezettségét teljes egészében kikerülni kívánó indítványozó nem alapíthatja levonási jogát a közösségi jogszabályokban a jogszerű magatartást követő adóalany számára biztosított előírásra.
- [8] 1.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszt terjesztett elő 2015. július 18. napján, amelyben kérte a KJE, valamint a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.213/2013/16. számú ítélete és a Kúria Kfv.I.35.788/2014/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [9] Az Alkotmánybíróság a 3070/2016. (IV. 11.) AB végzésben kimondta, hogy mivel a tárgyi alkotmányjogi panasz benyújtását követően, a 2/2016. (II. 8.) AB határozatával a KJE-t megsemmisítette, az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítvány az Abtv. 59. §-a és az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének e) pontja alapján okafogyottá vált. Az Alkotmánybíróság ezért a KJE alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése tárgyában az eljárást megszüntette.
- [10] Az elsőfokú bíróság és Kúria ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság azzal az indokolással utasította vissza, hogy az ítéletek alaptörvény-ellenességére a panasz indokolást nem tartalmaz, ezért e vonatkozásban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti befogadási feltételeknek az nem felel meg {3070/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [8]–[9]}.
- [11] 1.5. Az indítványozó 2016. február 17. napján perújítási kérelmet terjesztett elő a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 12.K.27.213/2013/16. számú ítélete ellen. Az indítványozó a 2/2016. (II. 8.) AB határozatra hivatkozott perújítási indítványában, mely a 3/2013. KMJE jogegységi határozatot a kihirdetése napjára visszamenőlegesen megsemmisítette. Az indítványozó álláspontja szerint a KJE nem szolgálhatott az ítélete alapjául, és a jogegységi döntés megsemmisítéséből következően számára kedvezőbb ítélet születhetne.
- [12] A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.047/2016/6. számú végzésével a perújítási kérelmet mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant elutasította, arra hivatkozással, hogy az Alkotmánybíróság a lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát rendelte el, azonban nem rendelkezett a közigazgatási határozatok felülvizsgálatáról. Továbbá a perben már eldöntött jogkérdésben egy utóbb meghozott alkotmánybírósági határozat nem adhat alapot a perújítás megengedhetőségére.
- [13] A Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.31/2016/3. számú végzésével a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.047/2016/6. számú végzését – annak helyes indokai alapján – helybenhagyta.
- [14] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a támadott végzések vonatkozásában – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította. Ezen túlmenően indítványában idézte – a már említett alaptörvényi rendelkezéseken túl –, az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, I. cikk (1) és (3) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXX. cikk (1) bekezdését, 25. cikk (1)–(3) bekezdését, 26. cikk (1) bekezdését, és 28. cikkét is.
- [15] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzések megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogát, mert jogilag releváns, hogy a közigazgatási ügyekben alkalmazni kell a közigazgatási jogegységi döntéseket, illetve azok megsemmisítését figyelembe kell venni. Továbbá sérült a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga, mert a megsemmisített jogegységi döntés után csak a perújítás volt az egyetlen jogorvoslati lehetősége.
- [16] Mindezek alapján az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.27.047/2016/6. számú végzését, és a Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.31/2016/3. számú végzését.

- [17] 2.1. A főtitkár hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. A hiánypótlási felhívás tartalmazta azt is, hogy mikor minősül a kérelem határozottnak, és rögzítette, hogy az indítványnak indokolást is kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására az indítványozó határidőben hiánypótlás elnevezésű beadványt terjesztett elő.
- [18] 2.2. Az indítványozónak tértivevényes postai küldeményként a főtitkárság által IV/2119-3/2016. iktatószám alatt megküldött tájékoztató levél, amelynek postai azonosító száma (ragszáma): RL15340158606257 az Alkotmánybíróságra „elköltözött” jelzéssel érkezett vissza. Erre tekintettel az előadó alkotmánybíró hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. Ebben rögzítette, hogy az indítványát az indítványozónak abban a tekintetben is ki kell egészítenie, hogy közölnie kell és igazolnia kell a jelenlegi lakcímét. Az Alkotmánybíróság figyelmeztette az indítványozót, hogy a hiánypótlási határidő eredménytelen eltelte esetén, vagy bármely, a végzésben megjelölt hiány pótlásának elmaradása esetén, az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló adatok alapján dönt az ügyben (az indítványt visszautasítja, illetőleg hiányos tartalma szerint bírálja el). E felhívásra az indítványozó határidőben „kiegészítés” elnevezésű beadványt terjesztett elő, és igazolta lakcímét is.
- [19] Az alkotmányjogi panaszt nem módosította és nem is egészítette ki az indítványozó a fenti felhívásokban foglaltak tartalmának megfelelően.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben.
- [21] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [22] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az alkotmányjogi panasz iránti indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [23] A Székesfehérvári Törvényszék 3.Kpkf.31/2016/3. számú végzését 2016. november 23-án vette át az indítványozó, míg alkotmányjogi panaszát 2016. december 20-án nyújtotta be – postai úton – az ügyben eljáró elsőfokú bírósághoz. Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Székesfehérvári Törvényszék másodfokú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [24] Az indítványozó a bírósági eljárásban félként részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható. Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának is eleget tesz, mivel az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [25] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [26] Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő a bírói döntés megsemmisítésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított jogok egy része: R) cikk (2) bekezdés, I. cikk (3) bekezdés, 25. cikk (1)–(3) bekezdés, 26. cikk (1) bekezdés, és a 28. cikk – nem minősül az Alaptörvényben biztosított jogoknak.
- [27] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy, az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése tekintetében az indítvány indokolást nem tartalmaz.
- [28] Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.

- [29] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz csak a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései tekintetében felel meg a határozottság vonatkozásában a törvényi feltételeknek.
- [30] 4. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelés vizsgálata során az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [31] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a) pont].
- [32] Az Abtv. nem határozza meg a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező bírói döntések körét, ezért az Alkotmánybíróságnak esetenként kell eldöntenie, hogy a támadott bírói döntés az Abtv. 27. § tárgyi hatálya alá tartozik-e {3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [13]}. A döntés során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást szabályozó törvény rendelkezéseit veszi alapul.
- [33] A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) szabályaira tekintettel a bírósági eljárást befejező végzésnek azok a végzések minősülnek, amelyeknek joghatásaként a bírósági eljárás (vagy annak valamely szakasza) befejeződik [lásd hasonlóképpen 3239/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [11]].
- [34] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a támadott másodfokú végzés eljárást befejező határozat [lásd például 3090/2014 (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22], 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]].
- [35] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog is sérelmet szenvedett, érveit tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogra vonatkoznak.
- [36] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban a támadott másodfokú végzés vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadásának a feltételeit az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében vizsgálta.
- [37] 4.1. Az Alkotmánybíróság elemzése a vizsgált indítvánnyal összefüggésben kiterjedt az ítélt dolog problematikájára is. Ezt indokolta, hogy az indítványozó ugyanebben a peres eljárásban meghozott első fokú ítélet és a Kúria mint felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére vonatkozó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság arra hivatkozással utasította vissza, hogy az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti befogadási feltételeknek az nem felel meg {3070/2016. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [8]–[9]}.
- [38] Az Abtv. 31. §-a ugyanis kimondja, hogy ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszoknak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenessége megállapítására irányuló vizsgálatának. Ha egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett panaszos által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírósági eljárásnak nincs helye.
- [39] Arra is tekintettel, hogy az ítélt dolog Abtv. szerinti szabályozása értelmében az a bírói döntés megsemmisítése esetén csak ügyről ügyre elemezhető, tehát csak az adott ügyben eredményezhet egy korábbi alkotmánybírósági határozat res *iudicata*-t, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a konkrét ügyben res *iudicata* nem áll fenn.
- [40] 4.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz indítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [41] Az Alkotmánybíróság e körben megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek. Az indítványozó ugyanis egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését, a bírói mérlegelést tartotta alaptörvény-ellenesnek.

- [42] Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [43] 4.3. Az indítvány szerint az Alkotmánybíróságnak felül kell vizsgálnia a bíróságoknak a perújítás megengedhetősége tárgyában hozott döntését miszerint a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára alapozott perújítási kérelmét, mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant, elutasították. A támadott végzések a Pp. 260. § (1) bekezdés a) pontjára alapozott perújítási kérelem vonatkozásában hangsúlyozzák, hogy az e rendelkezésre alapított perújítás olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyet ténybeli természetű okok alapján lehet igénybe venni, tehát az alapperben el nem bírált tények, bizonyítékok elbírálására ad lehetőséget.
- [44] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó által vitatott elsőfokú hatósági határozat – 2008. és 2009. év időszakra vonatkoztatva – 2012. október 17. napján kelt. A Pp. 339/A. §-a kimondja, hogy a bíróság a közigazgatási határozatot – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a meghozatalakor hatályban volt jogszabályok és fennálló tények alapján vizsgálja felül. A Pp. 339/B. §-a a mérlegelési jogkörben hozott határozatok jogszerűségére vonatkozóan tartalmaz rendelkezést.
- [45] A 2/2016. (II. 8.) AB határozat kimondta: „1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény szabályainak – a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző – az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben történt közzétételére, 2014. január hó 24. napjára visszaható hatállyal megsemmisíti. 2. Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLV. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendeli a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény szabályainak – a 2011. évi CLVI. törvénnyel történő módosítását megelőző – az ingó vagyontárgy átruházásából származó jövedelem adózása szabályai egységes értelmezéséről szóló 3/2013. Közigazgatási-munkaügyi jogegységi határozat alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.” [2/2016. (II. 8.) AB határozat].
- [46] Az Abtv. 45. § (3) bekezdése szerint: „A jogszabály megsemmisítése – a (6) bekezdésben foglalt eset kivételével – nem érinti a határozat közzététele napján vagy azt megelőzően létrejött jogviszonyokat, és a belőlük származó jogokat és kötelezettségeket. (6) Az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.”
- [47] Az Alkotmánybíróság tehát a 2/2016. (II. 8.) AB határozatában nem rendelt el általános alkalmazási tilalmat. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy az Alkotmánybíróság határozatainak egyes esetekben a polgári perek tekintetében perújítási eljárás megindítását eredményező joghatásait a Pp. vonatkozó rendelkezései szabályozzák.
- [48] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a bírói döntést megsemmisítő alkotmánybírósági döntés eljárási jogkövetkezményére a bírósági eljárások szabályait tartalmazó törvények rendelkezéseit kell alkalmazni, a polgári perek esetében a Pp. 361. §–362. §-a szerint. Az Abtv. 43. §-a azt is kimondja, hogy a bírói döntés Alkotmánybíróság általi megsemmisítése következtében a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárásban az alkotmányjogi kérdésben az Alkotmánybíróság határozata szerint kell eljárni.
- [49] A jelen alkotmányjogi panasz eljárásban azonban ilyen tartalmú alkotmánybírósági döntés nem született. A Pp. 361. §–362. §-a szerint perújítási okkal kapcsolatosan az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy ebben az esetben a perújítást jogkérdés alapozza meg, nem pedig ténykérdés.
- [50] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét az érdemi perújítási eljárás – a bíróságok jogértelmezése miatt bekövetkezett – elmaradása miatt látta megalaposottnak.
- [51] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út (összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]). A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét {3202/2017. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [52] Az Alkotmánybíróság ezen túlmenően rámutat, hogy az eljárások észszerű időn belül történő befejezésének követelményét érintik a rendkívüli jogorvoslatok, mint pl. a perújítás, és különösen az azokkal támadható határozatok körének a jogalkotó általi meghatározása. Valamennyi jogerős határozat elleni perújítás megengedése az eljárások időtartamának beláthatatlan meghosszabbodásához, és ezáltal az állam igazságszolgáltatási tevékenységének teljes lebénulásához vezethetne {lásd hasonlóan: 3322/2014. (XII. 10.) AB végzés, Indokolás [25]}.
- [53] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatát figyelembe véve tehát megállapítható, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jog sérelmét a perújítási eljárás esetleges elmaradása, a perújítási kérelem nem érdemben történő elutasítása – érdemi összefüggés hiányában – nem alapozza meg.
- [54] 5. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.
- [55] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a támadott végzésekben foglalt jogértelmezést vitatta. Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján ezért a vizsgált ügyben megállapította azt, hogy a panaszos a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [56] Az a tény, hogy a másodfokú bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [57] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [58] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) pontjában, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2119/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3301/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta az alábbi

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.III.10.599/2015/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.599/2015/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó néhai férje külföldi gyógykezelése költségeinek megtérítése iránti kérelmét az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) elutasította azzal, hogy az Országos Onkológiai Intézet (OOI) az előjegyzett és utóbb esetlegesen szükségessé váló beavatkozásokat teljes körűen elvégezhetőnek tartotta. A fellebbezés nyomán eljáró Egészségügyi Tudományos Tanács (ETT) megállapította, hogy a felperes betegségének kezelését az OOI-ban teljes körűen el lehetett volna látni, azonban tekintettel arra, hogy időközben egy külföldi klinikán elvégezték a műtéti beavatkozást, méltányolva a betegség természetét, elfogadta a kérelem utólagos benyújtását, és a műtét részleges költségeinek megtérítését a magyarországi bekerülési költség erejéig javasolta. Ezen határozat ellen az indítványozó néhai férje keresettel élt, melyben a költségek helytelen számítási módjára hivatkozott. A bíróság a keresetet alaposnak találta, a támadott társadalombiztosítási határozatot az első fokú határozatra kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az alperesi hatóságot új eljárás lefolytatására utasította, mivel az nem vett figyelembe minden beavatkozást az összeg meghatározásakor.
- [3] A jogerős ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A felperes a jogerős ítélet kiegészítése elnevezéssel benyújtott beadványában – melyet a Kúria tartalma szerint részben felülvizsgálati kérelemnek tekintett – az ítélet indokolásának megváltoztatását kérte.
- [4] A felülvizsgálati eljárás ideje alatt a felperes elhunyt, jogutódjaként hozzátartozója, a jelen alkotmányjogi panasz indítványozója lépett perbe, (a jogutódlást a Kúria külön végzésében megállapította), és szintén jogorvoslattal élt. Az ítélet hatályon kívül helyezését és a munkaügyi bíróság új eljárásra utasítását, vagy az indokolás megváltoztatását kérte annak érdekében, hogy a munkaügyi bíróság a néhai felperes által igényelt, a külföldön elvégzett főműtét tételes térítése körében kerüljön lefolytatásra, egyben vitatta a szakértői véleményben foglaltakat. A Kúria a felülvizsgálati kérelmeket részben megalapozottnak találta, a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolásában kitért arra, hogy a külföldön elvégzett műtét támogatása iránt utólag benyújtott kérelmet az ETT a betegség természetét méltányolva fogadta be, és a konkrét beavatkozás költségeinek részleges (a magyarországi bekerülési költség erejéig terjedő) támogatását javasolta. A néhai felperes azonban a későbbiekben elvégzett helyreállító plasztikai műtét költségeinek megtérítésére is igényt tartott, amelyhez szükséges támogató javaslattal nem rendelkezett.
- [5] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben kérte az Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv.III.10.599/2015/11. számú ítéletének alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt, mivel sérti az Alaptörvény XX. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdését.
- [6] Az indítványozó előadta, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésére, az ügyben rendkívüli perorvoslati eljárás nincs folyamatban.
- [7] Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel az indítványozót. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszát kiegészítve feltüntette az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontját, valamint (3) bekezdésének *b*) pontja alapján kérte a sérelmezett bírósági ítélet megsemmisítését. Ezen túlmenően megismé-

telte az Alaptörvény sérülni vélt XX. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXIV. cikk (1) bekezdését, és összefoglalta érvelését az alaptörvény-ellenességet illetően.

- [8] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, az Abtv. 29. §-a szerint pedig az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó az alapul szolgáló ügyben jogutódként lépett fel, jogorvoslati lehetőségét kimerítette, az egyedi ügyben érintettsége fennáll.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Mfv.III.10.599/2015/11. számú ítéletét – a bíróság tájékoztatása szerint – 2016. november 28. napján kézbesítették az indítványozó jogi képviselője számára. Az alkotmányjogi panaszt 2017. január 27-én – a határidő utolsó napján – adták postára.
- [11] Az indítványozó megjelölte az Abtv. 27. §-át, mely az egyedi ügyben hozott bírósági döntés tekintetében feltételezett alaptörvény-ellenesség esetén terjeszthető elő. Az indítványozó az Alaptörvény XX. cikkének sérelmét állítva előadta, hogy szerinte a bíróság téves tényállásból indult ki, és a hatóság költségterítést megállapító határozata nem helyes besoroláson alapult, ezen túlmenően vitatta a szakértői véleményben foglaltakat. A Kúria sérelmezett ítélete pedig bár megállapította a helyes tényállást, azzal hogy hatályában fenntartotta az OEP hibás elszámolását és nem rendelt el új elszámolást, – álláspontja szerint – megsértette a néhai felperes (indítványozó jogelődje) testi és lelki egészséghez való alkotmányos jogait. Az indítványozó tehát a költségelszámolást, és az annak alapjául szolgáló besorolást, azaz olyan szakjogi kérdésekben kialakított bírósági álláspontot kifogásolt, melyek nem tartoznak az alaptörvény-ellenesség kérdésének körébe. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróságnak nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványozó azonban alkotmányjogi panaszában nem tárt fel olyan alaptörvény-ellenességet, mely a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát indokolná. [Lásd:3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]; 3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés Indokolás [16]].
- [12] Az indítványozó ezen túlmenően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét is állította. Szerinte ugyanis sérült az észszerű határidőn belüli eljáráshoz való jog is, mivel figyelemmel kellett volna lenni a betegség jellegére, és álláspontja szerint „az ilyen betegségben szenvedő személyek esetén alapvető alkotmányos jog az eljárások észszerű határidőn belüli befejezése, mert ez nagyban érinti az érintett személyek egészséghez való jogát is.”
- [13] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a hatósági eljárások vonatkozásában tartalmazza az észszerű határidőn belüli elintézéshez való jogot, az indítványozó viszont a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítélete ellen élt alkotmányjogi panasszal és annak megsemmisítését kérte az alaptörvény-ellenességre tekintettel. A peres eljárások észszerű határidőn belüli elbírálásával összefüggésben az Alkotmánybíróság azt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó alapjognak tekinti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján azonban a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult eljárások vonatkozásában alapítható alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére is, hiszen ez esetben éppen az alapul szolgáló közigazgatási eljárás felülvizsgálata képezi tárgyát a bírósági eljárásnak. {3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]; 3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3176/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [10]}. Emellett azonban az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott, hogy a számára jelenleg rendelkezésre álló jogkövetkezmények alkalmazása nem nyújt lehetőséget ezen alapjog sérelmének orvoslására. Ugyanakkor a jelen alkotmányjogi panasz körülményeit, az alapul szolgáló ügyet figyelembe véve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az e tekintetben előadott indítványozói kifogás nem vetett fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, ezért az alkotmányjogi panaszt e ré-

szében nem vizsgálta {3024/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [18]–[20]; 3078/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [21]; 3209/2017. (IX. 13.) AB határozat, Indokolás [35]}.

- [14] Fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételeknek nem felel meg, így annak befogadását, figyelemmel az 56. § (2) és (3) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés a) pontjára visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/653/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3302/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.505/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Váczi Péter, 9022 Győr, Bisinger sétány 2.) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Mfv.II.10.505/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve.
- [2] 1.1. Az indítványozó egy község polgármestere volt négy cikluson keresztül, 1998-tól 2014-ig. Mivel a 2014 októberében tartott önkormányzati választáson nem választották újra, polgármesteri tisztsége megszűnt. 2014 novemberében összesen mintegy 859 000 forint szabadságmegváltást fizetett ki számára a község önkormányzata, a 2010 és 2014 közötti ciklus folyamán ki nem vett szabadnapok tekintetében.
- [3] Az indítványozó ezt követően keresetet indított, amelyben a 2010 előtti időszak szabadságmegváltásra is igényt támasztva 2 884 091 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperes önkormányzatot.
- [4] Az elsőfokon eljáró Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2010 utáni ciklus tekintetében szabadságmegváltás címén további 102 000 forint megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan azonban a keresetet elutasította. Az ítélet indokolása szerint a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény 2. § a) pontja alapján a polgármester megválasztása minden újráválasztás esetén új polgármesteri jogviszonyt keletkeztet, ezért a perbeli esetben az indítványozó a 2006 és 2010 közötti ciklusra vonatkozó szabadságmegváltási igényét 2013. október 3-ig érvényesíthette volna. Az elsőfokú bíróság nem találta megalapozottnak a felperes elévülés nyugvására vonatkozó érvelését.
- [5] Az indítványozó fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet megfellebbezett rendelkezését megváltoztatta, a marasztalás tőkeösszegét az indítványozó által eredetileg kért összegben állapította meg. A Győri Törvényszék ítélete szerint a felperes helytállóan hivatkozott az elévülési idő nyugvására, ezért igényét az elévülési időn belül érvényesíthette.
- [6] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a panaszban támadott ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet hagyta helyben.
- [7] A Kúria elvi élel mutatott rá arra, hogy „[a] polgármester megbízatása egy választással létrejövő sajátos közszolgálati jogviszony, amely minden egyes választást követően új megbízást és ebből következően új sajátos közszolgálati jogviszonyt hoz létre. A törvény alapján önálló és határozott időre létrejött jogviszonyok akkor sem minősíthetők »folyamatosnak«, ha a foglalkoztató önkormányzat az egyes ciklusok lejártával nem ad ki munkáltatói igazolást és elszámolást.”
- [8] A Kúria megállapította, hogy „az elévülés kapcsán maga a felperes hivatkozott arra, hogy a jogviszonya alatt »nem kívánt munkáltatójával szemben igényt érvényesíteni«. [...] Az igényei – mint szabadságmegváltás – érvényesítésétől nem volt elzárva, saját döntése alapján nem kérte a neki járó juttatást, önmagában az egyes ciklusok lejártával a munkáltatói elszámolások, igazolások hiánya miatt az elévülés nyugvására nem hivatkozhat.”
- [9] 1.2. Az indítványozó szerint a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének, mivel nem fejtette ki részletesen, hogy miért tartotta indokoltnak a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését. Ítéletével nem oldotta fel az első- és másodfokú ítélet közti ellentmondást, nem fejtette ki maradéktalanul, hogy milyen indokok alapján jutott arra a megállapításra, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítást helyesen vette fel és a tényállást megfelelően derítette fel. Álláspontja szerint továbbá a Kúria az eljárás adatai alapján téves ténymegállapításokat is tett.

Érvelése szerint az indokolási kötelezettség a tisztességes eljáráshoz való jog immanens része, valamint a jogorvoslathoz való joggal is szoros összefüggésben áll. A Kúria döntésével tehát sérült a tisztességes eljáráshoz való alapjoga és a tulajdonhoz való joga. Az indítványozó továbbá indokoltan tartja, hogy a szabadságmegváltás, mint vagyoni értékű jog alkotmányos jogvédelmének határát az Alkotmánybíróság meghatározza.

- [10] A fentiek alapján a Kúria támadott ítélete a panaszos szerint sértette az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [11] 2. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak miatt nem befogadható.
- [12] 2.1. A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz a benyújtásra jogosulttól, azaz az alapügy felperesétől származik [Abtv. 51. § (1) bekezdés].
- [13] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további követelményeknek részben eleget tesz. Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket. Megjelöli a konkrét bírósági ítéletet és kifejezett kérelmet fogalmaz meg annak megsemmisítésére.
- [14] Az indítvány megjelöli az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és azokhoz indokolást fűz.
- [15] 2.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az Abtv. 29–31. §-aiban rögzített további feltételeit. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [16] Az eljárás során az indítványozó jogorvoslati lehetőségét kimerítette, panaszindítványa felülvizsgálati eljárás keretében hozott bírói döntés ellen irányul [Abtv. 27. § b) pont].
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [19] 2.3. Jelen ügyben az indítványozó egyfelől azt kifogásolja, hogy nézete szerint a Kúria nem tett eleget indokolási kötelezettségének.
- [20] A bíróság által adott indokolás kérdését az Alkotmánybíróság a panaszban is felhívott 7/2013. (III. 1.) AB határozatában alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte (Indokolás [21]). E határozatának indokolásában az Alkotmánybíróság, figyelembe véve a releváns európai emberi jogi elveket is, kimondta, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményrendszere elismeri az indokolt bírói döntéshez való jogot is. Ezen alapvető jog minimális elvárása, hogy a bíróságok az eljárási törvényeknek megfelelően az ügyben szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit, kérelmeit kellő alaposítással megvizsgálják, és ennek értékeléséről határozatukban számot is adjanak (Indokolás [33]–[34]). Mind-ebből az is következik, hogy jelen alkotmányjogi panaszban felvetett elvi jelentőségű alkotmányjogi kérdést az Alkotmánybíróság korábban már eldöntötte {3212/2013. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [7], 3187/2015. (X. 7.) AB végzés, Indokolás [10], 3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [10]}, így az alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel {3161/2017. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [21] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgel kapcsolatban az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támad-

- ható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [40]}.
- [22] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12] és 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; megerősítette: 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ekként a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14], 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16], 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíróság, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok) során a bíróságok, végző soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. Mindezt kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban megállapítottak, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]).
- [23] Jelen ügyben a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A felülvizsgálati eljárás keretében a Kúriának abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy az egymást követően, több cikluson keresztül polgármesteri tisztséget ellátó felperest az utolsó ciklusát megelőző ciklusokra vonatkozó szabadságmegváltás megilleti-e akkor, ha a munkáltató az egyes polgármesteri választásokat követően nem adta ki számára a jogviszonya megszüntetése alapján az előírt munkáltatói iratokat és elszámolásokat.
- [24] A Kúria megállapítása szerint a felperes az igényérvényesítésről saját elhatározása alapján lemondott, így az elévülés nyugvásának törvényi követelménye – mely szerint az elévülés akkor nyugszik, ha a jogosult igényét menthető okból nem tudta érvényesíteni – nem állt fenn. Alkotmányos felülvizsgálatra a fentiekben ismertetett gyakorlata szerint az Alkotmánybíróságnak sincs lehetősége, az indítvány tehát e tekintetben nem vet fel bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet.
- [25] 2.4. A tulajdonhoz való jog sérelme körében az indítvány tartalmaz ugyan indokolást a vagyoni értékű jogok vizsgálhatósága tekintetében, ugyanakkor az indítványozó nem jelölte meg pontosan, hogy a Kúria döntését milyen okból tartja alapjogsértőnek. Önmagában pedig az a körülmény, hogy a Kúria tényértékelése és jogértelmezése következtében a pervesztes indítványozó nem juthatott hozzá az általa jogosnak tartott teljes pénzösszeghez, a vizsgált alkotmányjogi panasz keretei között nem teszi lehetővé az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének vizsgálatát.
- [26] 3. Tekintettel az Alkotmánybíróság azon megállapítására, hogy a jelen ügyben nem merült fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ban foglaltaknak nem felelt meg.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezért az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján, az 56. § (3) bekezdésére figyelemmel, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1173/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3303/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz eljárás tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.766/2016/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Török Gyula ügyvéd, 1081 Budapest, II. János Pál pápa tér 3., III. emelet) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Gfv.VII.30.766/2016/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő. A bíróság 2015. október 19-én közzétett végzésével megindította az adós felszámolását. Az adós a bírósághoz betervezte egyezségi javaslatát, mely szerint egy éven belül vállalta a biztosított hitelezők részére négy részletben tartozása 100%-ának kiegyenlítését, míg a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Csődtv.) 57. § (1) bekezdés *d)–f)* pontjaiba sorolt hitelezői igények 100%-ának egy éven belül történő kifizetését, a *h)* pontban sorolt követeléseknek az egyezség jogerőre emelkedését követő harmadik év végéig. A vitatott hitelezői igények tekintetében azt vállalta, hogy a kielégítésnek megfelelő összeget az esedékessé válás időpontjától elkülönítetten kezeli. A felszámoló a tárgyaláson közölte, hogy a vitatott igények kielégítésére az adós vagyona megfelelő fedezetet biztosít. Ezt követően az adós és hitelezői megkötötték az egyezséget, melyet az elsőfokú bíróság jóváhagyott. A végzéssel szemben a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező indítványozó fellebbezést nyújtott be.
- [3] A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta és az egyezség jóváhagyását megtagadta, mivel az adós nem tudta határidőben igazolni a vitatott hitelezői követelésnek megfelelő összeg elkülönített kezelését. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az adósnak az elkülönítés tényét már az egyezségkötés időpontjában igazolnia kellett volna. A döntés ellen az adós felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [4] A Kúria a jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta.
- [5] A Kúria elsőként megállapította, hogy az indítványozó alaptalanul hivatkozott felülvizsgálati ellenkérelmében arra, hogy az adós tulajdonosai képviselőjének, és így az adósnak ne lenne felülvizsgálati kérelem benyújtására joga az egyezség jóváhagyását megtagadó végzéssel szemben. A Csődtv. 41. § (2) bekezdése szerint az egyezség előkészítése és annak megkötése esetén a gazdálkodó szervezetet megillető jogokat a 8. § (1) bekezdésében felsorolt szervek gyakorolják. Ebből következően az egyezség létrehozása körében a felszámolás alatt álló adóst a legfőbb – a tulajdonosokat tömörítő – szerv képviseli, neki van e körben eljárási jogosultsága. A Kúria utal arra, hogy a felszámoló eljárási joga az egyezséggel kapcsolatban pontosan e vonatkozásban hiányzik. A felszámoló jogait az egyezségi tárgyaláson a törvény korlátozza, kötelezettségeit a Csődtv. 42. §-a tartalmazza. A felszámoló az egyezséget jóváhagyó végzés tekintetében csak abban a részében rendelkezik eljárási jogosultsággal, amely a felszámolói díj megállapítását tartalmazza, illetve kötelezettséget állapít meg részére. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 233. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében az egyezség jóváhagyása körében, az adós nevében a tulajdonosok rendelkeznek a felülvizsgálati kérelem benyújtásának jogával.
- [6] A Kúria álláspontja szerint az indítványozó ugyancsak megalapozatlanul hivatkozott arra, hogy nem hagyhatja jóvá az egyezséget azért, mert az egyezségben vállalt teljesítési határidő már letelt. A Kúria hangsúlyozta, hogy felülvizsgálati bírósággént mindig egy korábbi jogerős döntés állított jogszabálysértését vizsgálja. Amennyiben

a jogerős határozat tekintetében jogszabálysértés áll fenn, úgy a Kúriának a Pp. 275. § (4) bekezdésében foglalt határozatot meg kell hoznia. Ha az egyezségben megállapított határidők eltelték az egyezség jogerős jóváhagyásáig – amely jelen esetben a Kúria ezen végzésével következik be –, akkor a jogerős jóváhagyással válnak esedékessé az egyezség szerint már eltelt határidő alapján fizetendő összegek.

- [7] A Kúria szerint az ügyben megválaszolandó érdemi kérdés az, hogyan kell értelmezni a Csódtv. 44. § (3) bekezdésének azt a rendelkezését, mely szerint „[a]z egyezségkötés időpontjában vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek járó, a saját csoportja szerinti kielégítésnek megfelelő összeget elkülönítve kell kezelni”. A Kúria álláspontja szerint a választ elsősorban a Csódtv. 44. § (4) bekezdése, valamint minden egyes ügyben az adott egyezség részletei alapján lehet megadni. A Csódtv. 44. § (4) bekezdése a vitatott követeléssel rendelkező hitelezőnek jutó vagyonhányad őrzését, kezelését, annak a hitelező – esetleg a többi hitelező – részére történő felosztását az adós társaságra bízta, az ezzel összefüggő felelősséget tehát a jogszabály az adósra telepíti. Ebből következően az adós vagyonában kell ennek a hányadnak meglennie akkor, amikor a hitelező felszámoló által vitatott követelésének megalapozottságát a bíróság határozatában megállapítja. A Csódtv. 44. § (3) bekezdése értelmében a vitatott követelés jogosultját ugyanúgy kell kezelni, mint a saját csoportja szerinti többi hitelezőt. A Kúria álláspontja szerint azonban ez azt is jelenti, hogy abban az esetben, ha az adós a vitatott követeléssel rendelkező hitelező csoportjába tartozó többi – nem vitatott követeléssel rendelkező – hitelezőnek az egyezségi ajánlatban nem azonnali kifizetést vállal, hanem csak részletekben történő teljesítést, akkor nem várható el az sem, hogy a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező részére elkülöníteni vállalt összeg elkülönítése már az egyezségkötés időpontjában megtörténjen. Az elkülönítve kezelés ilyen esetben azt jelenti, hogy az adósra kell elkülönítenie és olyan összeget a vitatott hitelezői igénnyel rendelkező hitelező részére, amely időpontban és összegben (arányban) a saját hitelezői csoportjába tartozó többi – nem vitatott követeléssel rendelkező – hitelezőnek teljesítenie kell. A bíróság az egyezség jóváhagyása körében ilyenkor csak azt vizsgálhatja – ahogyan azt helyesen az elsőfokú bíróság meg is tette –, hogy az adós vagyona a rendelkezésre álló adatokból következően biztosítja-e a vitatott hitelezői igény kielégítését is. A kifejtett indokokra tekintettel a Kúria a téves jogértelmezésen alapuló, abból következően jogszabálysértő jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság jogszabályoknak megfelelő végzését helybenhagyta.
- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Gfv.VII.30.766/2016/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó szerint a támadott döntés sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mivel a Kúria a felülvizsgálati ellenkérelmét érdemben nem bírálta el, figyelmen kívül hagyta az elsőfokú döntés ellen felhozott érveit, valamint azon bírói gyakorlatot, mely szerint a folyamatban lévő kifogások jogerős elbírálásáig az egyezség jóváhagyásának nincs helye. Véleménye szerint az egyezséget azért sem lehetett volna jóváhagyni, mert az abban foglalt első határidő a kúriai végzés meghozatalának időpontjában már letelt. Kifejtette továbbá, hogy a Kúriának a felülvizsgálati kérelmet, mint nem jogosulttól származót érdemi vizsgálat nélkül el kellett volna utasítania, mivel a Csódtv. az adós taggyűlését, a tulajdonosokat és azok képviselőjét nem jogosítja fel felülvizsgálati kérelem benyújtására. Sérelmezte, hogy a Kúria a Csódtv. 44. § (3) bekezdését hibásan értelmezte. Véleménye szerint a Kúria álláspontjától eltérően a vitatott követeléssel rendelkező hitelezőt megillető vagyonhányadot már az egyezségkötés időpontjában elkülönítve kellett volna kezelni, helyzetüket a többi hitelezőtől eltérően kellett volna megítélni. Az indítványozó szerint sérült továbbá jogorvoslathoz való joga is. Kifejtette, hogy a Kúria jogszabálysértő döntése miatt a felszámolás jogellenesen lezárult, így a felszámoló intézkedései ellen benyújtott kifogások tárgyában indult eljárásokat a bíróságok megszüntették, jogorvoslati kérelmét nem bírálták el.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban jár el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit.
- [10] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően. Az indítványozó alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének megfelelő határozott kérelmet tartalmaz.
- [11] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.

- [12] A támadott döntéssel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben, mely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozik, az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog tekintetében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, a bíróság jogértelmezését, jogalkalmazását vonja kritika alá, és a támadott végzésben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát tekinti alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.
- [13] Az indítványozó szerint továbbá sérült jogorvoslathoz való joga is, mert a Kúria döntése miatt az eljáró bíróság a felszámoló intézkedései ellen benyújtott kifogások tárgyában indult eljárást megszüntette, jogorvoslati kérelmét nem bírálta el. Az Alkotmánybíróság az indítványozói érveivel összefüggésben megállapította, hogy tekintettel arra, hogy a Kúria a jogerős végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta, az egyezséget jóváhagyó végzés jogerőre emelkedett. Mivel a felszámolási eljárás befejeződött, a felszámoló képviseleti joga is megszűnt. A felszámoló jogszabálysértő intézkedése vagy mulasztása elbírálására így már nem kerülhetett sor, ezért az eljáró bíróság a Csődtv. 6. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 157. § a) pontja alapján, figyelemmel a Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontjára, az eljárást megszüntette. Mivel az indítványozó által felvetett jogsérelem nem hozható érdemi alkotmányos összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében megfogalmazott jogorvoslathoz való joggal, ezért az alkotmányjogi panasz sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel.
- [14] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában meghatározott törvényi feltételek egyikének sem felel meg. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/793/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3304/2017. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 9.G.44.728/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában indult eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője útján [dr. Pigler Csaba ügyvéd, Nagy és Trócsányi Ügyvédi Iroda, 1126 Budapest, Ugocsa utca 4/B.] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék Gazdasági Kollégiuma (a továbbiakban: Fővárosi Törvényszék) 9.G.44.728/2015/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az indítványozó vállalkozási szerződést kötött speciális építési munkálatok elvégzésére. A felek közötti vitás kérdések rendezésére a szerződés különleges egyeztetési eljárásokat és döntéshozatalra jogosult szervezeteket írt elő; végső soron a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett állandó Választottbíróság (a továbbiakban: Választottbíróság) hatáskörét kötötte ki. Az ügy alperese a szerződés rendelkezésére hivatkozva a kötbérigényén felül további költségigényeket is előterjesztett, és erre tekintettel az indítványozó elismert esedékesé vált díjának egy részét nem fizette meg. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be keresetét a Választottbírósághoz, amely arra irányult, hogy a Választottbíróság kötelezze az alperest a ki nem fizetett vállalkozói díj, kártérítés, szakértői és jogi képviselői díj, ezek késedelmi kamatai, valamint perköltség megfizetésére. A Választottbíróság a keresetet elutasította.
- [3] 3. Az indítványozó ezt követően a Fővárosi Törvényszéktől a választottbírósági ítélet érvénytelenítését kérte; a Fővárosi Törvényszék az érvénytelenítési keresetet elutasította.
- [4] 4. Az indítványozó ezután alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék ítéletét a jogorvoslathoz való jogának, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott tisztességes eljáráshoz való joga egyes elemeinek – így különösen az érdemi és indokolt döntéshez való jogának – a sérelme miatt kérte megsemmisíteni.
- [5] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát utóbb kiegészítette, melyben arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az indítvány benyújtását követően felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához a Fővárosi Törvényszék ítéletével szemben.
- [6] 6. Az alkotmányjogi panasz benyújtásával párhuzamosan megindított felülvizsgálati eljárásra tekintettel az Alkotmánybíróság felhívta a Kúriát a vitatott jogerős ítélettel kapcsolatos döntése megküldésére. A Kúria megküldött, Gfv.VII.30.367/2016/8. számú ítélete a Fővárosi Törvényszék 9.G.44.728/2015/9. számú jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és a Választottbíróság vitatott ítéletét érvénytelenítette.
- [7] 7. Az Abtv. 59. §-a szerint „Az Alkotmánybíróság – ügyrendjében meghatározottak szerint – kivételesen a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti.” Az Ügyrend 67. § (2) bekezdésének d) pontja alapján „[o]kafogyottá válik az indítvány különösen, ha [...] rendkívüli jogorvoslat folytán a bíróság a megtámadott bírói döntést hatályon kívül helyezte, illetve ha az eljáró bíróságot új eljárásra

utasította". A jelen ügyben fennállnak ezek a feltételek, ezért az Alkotmánybíróság az eljárást az Abtv. 59. §-a, valamint az Ügyrend 67. § (1) bekezdése és (2) bekezdésének d) pontja alapján megszüntette.

Budapest, 2017. november 7.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/810/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273